

EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM, BÖLCSÉSZETTUDOMÁNYI KAR
FORDÍTÓ- ÉS TOLMÁCSKÉPZŐ TANSZÉK

1088 BUDAPEST, MÚZEUM KRT.4/F. TEL 4116500, FAX: 4855217

HONLAP: [www:elteftt.hu](http://www.elteftt.hu)

Nyelvtudományi Doktoriskola

FORDÍTÁSTUDOMÁNYI DOKTORI PROGRAM

Alapítva: 2003

2011–2012- 2 tanév, tavaszi félév

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés
 2. A képzés szerkezete
 3. A képzésben résztvevő oktatók és témavezetők
 4. Javasolt témakörök és tantárgyleírások
 5. A képzésben részt vevő oktatók és tantárgyaik (2003-2010)
 6. Beiratkozott hallgatók (2003-2011)
 7. Végzett és aktív hallgatók (2003-2011)
 8. Hallgatók és témavezetők (2003-2011)
 9. Témák és témavezetők (2003-2011)
 10. Egyéni konzultáció
 11. A tématerv
 12. A program befejezésének időkerete
 13. Az abszolutórium
 14. A szigorlat
- Appendix 1. Az. I-II-III-IV-V-VI-VII-VIII. Fordítástudományi PhD Konferencia programja
- Appendix 2. A III.-VIII. Fordítástudományi PhD Konferencia absztraktjai
- Appendix 3. A Fordítástudományi Doktori Program hallgatóinak publikációi 2003–2010
- Appendix 4. 2011-2012-1. Tanrend
- Appendix 5. 2011-2012-1. Tematikák és teljesítési követelmények
- Appendix 6. 2011-2012-1. ETR Kódok
- Appendix 7. 2009-2011 Fokozatot szerzett hallgatók

FORDÍTÁSTUDOMÁNYI DOKTORI PROGRAM

ELTE BTK

FORDÍTÓ ÉS TOLMÁCSKÉPZŐ TANSZÉK

1. BEVEZETÉS

A fordítástudomány (Translation Studies) az egész világon gyorsan fejlődő új interdiszciplináris tudományterület, amely az elmúlt évtizedekben nagy haladást ért el az önálló tudománnyá válás útján. Megvannak a maga klasszikusai (Eugene Nida, John Catford, Peter Newmark, Gideon Toury stb.) folyóiratai (*Babel*, *Meta*, *Target*, *The Translator*, *Interpreting Newsletter*, *Interpreting* stb.), könyvsorozatai (*Benjamin's Translation Library*), a fordítástudományi folyóiratoknak és könyveknek van évente megjelenő önálló absztraktja (*Translation Studies Abstracts*).

A fordítástudománynak van saját enciklopédiája (Baker, M. 1998. (ed.) *Encyclopedia of Translation Studies*. London: Routledge új kiadás: 2008), terminológiai szótára (Shuttleworth, M., Cowie, M. 1997. *Dictionary of Translation Studies*. Manchester: St. Jerome) stb. Központjai általában egyetemi tanszékek (Department of Translation Studies), amelyeken a graduális és posztgraduális fordító- és tolmácsképzés mellett fordítástudományi MA és PhD programok is vannak: pl. Manchester, Genf, Joensuu (korábban Savonlinna), Párizs stb. Mindegyiknek más a profilja: Manchesterben a számítógépes fordítási korpuszok, Genfben a tolmácsolás pszicholingvisztikája, Savonlinnában a fordítás és tolmácsolás folyamatának kutatása stb.

Az ELTE BTK Fordító- és Tolmácsképző Tanszéke eddig is nagy szerepet játszott a magyarországi fordítástudományi kutatások koordinálásában, a tanszék vezetője évekig volt a Modern Filológiai Társaság Fordításeleméleti Szakosztályának titkára, a Magyar Tudományos Akadémia I. Oszt. Fordításeleméleti Munkabizottságának elnöke, a 80-as években létrehozta az első fordítástudományi kiadványsorozatot, a *Fordításeleméleti Füzeteket*, 1999-ben pedig megalapította, és azóta is rendszeresen megjelenteti az első magyar nyelvű fordítástudományi folyóiratot, a *Fordítástudományt*, amelynek szerkesztőbizottságában képviselve vannak az ország különböző részein fordításkutatással foglalkozó szakemberek. A *Fordítástudomány* ideális publikálási lehetőséget nyújt a fordítástudományi doktori program hallgatói számára.

Az FTT nemzetközi tudományos kapcsolatai rendkívül kiterjedtek. Nemzetközi nyitásunk első lépése a 1996-ban rendezett „Transfere necesse est” nemzetközi fordítástudományi konferencia volt, amelyre 40 országból több mint 400 résztvevő érkezett. Fontos lépés volt az is, hogy FEFA keretből több nemzetközi konferencián tudtunk részt venni és előadást tartani, valamint meg tudtuk hívni Magyarországra a fordítástudomány legkiválóbb képviselőit (Mona Baker, Gideon Toury, Anthony Pym stb.).

Nemzetközi ismertségünknek és elismertségünknek köszönhetjük, hogy az Akadémiai Kiadó vállalkozott arra, hogy a tanszékvezető főszerkesztésével 2000-ben egy új angol nyelvű nemzetközi fordítástudományi folyóiratot indítson ACROSS LANGUAGES AND CULTURES címmel, melynek már a tizedik évfolyama jelenik meg. A nemzetközi folyóirat lehetővé teszi, hogy a fordítástudományi PhD program hallgatói angol nyelven is publikáljanak.

Az FTT 2011-ben tizenharmadik alkalommal rendezett fordítástudományi konferenciát, amelynek hét éve része a Fordítástudományi PhD Konferencia is. A Fordítástudományi PhD konferenciák sorozata lehetőséget nyújt a program hallgatóinak, hogy szélesebb szakmai közönség előtt előadást tartsanak.

2. A KÉPZÉS SZERKEZETE

A doktori értekezés benyújtása előtt 180 kreditet kell teljesíteni, amelyből 112 kredit iskolarendszerű képzésből (kötelező és választható tantervi órákból, kutatómódszertani szemináriumokból és egyéni konzultációkból) áll.

Kód	Tanegység neve	Félév	Típus	Kredit
P/NY/FORD 01	Kötelező tantárgyak Bevezetés a fordítás elméletébe	I	K	7
P/NY/FORD 02	Kötelező tantárgyak Bevezetés a tolmácsolás elméletébe	I	K	7
P/NY/FORD 03	Kutatómódszertan I. Bevezetés a fordítás kutatásába	I	GY	7
P/NY/FORD 04	Kötelezően választható tantárgyak Az angol, német, francia, spanyol, orosz fordítástudomány klasszikusai	I	GY	7
P/NY/FORD 05	Kötelező tantárgyak Bevezetés a fordítás gyakorlatába	II	K	7
P/NY/FORD 06	Kutatómódszertan II. Szövegkutatás	II	GY	7
P/NY/FORD 07	Kutatómódszertan III. A fordítás lexikai kérdései	II	GY	7
P/NY/FORD 08	Kutatómódszertan IV. A kutatási eredmények írásbeli és szóbeli bemutatása	II	GY	7
P/NY/FORD 09	Szabadon választható tantárgyak I. Nyelvészeti tantárgycsoport.	III	GY	7
P/NY/FORD 10	Szabadon választható tantárgyak II. Fordításpedagógiai tantárgycsoport	III	GY	7
P/NY/FORD 11	Szabadon választható tantárgyak III. Nyelvészeti tantárgycsoport	IV	GY	7
P/NY/FORD 12	Szabadon választható tantárgyak IV. Fordításpolitikai és interdiszciplináris tantárgycsoport	IV	GY	7
P/NY/FORD 13	Egyéni konzultáció PhD dolgozati szakszeminárium/konzultáció	V	GY	7
P/NY/FORD 14	Tematikus szeminárium – a témavezető vagy a programvezető által kijelölt, a dolgozat témájához kapcsolódó tantárgyak	V	GY	7
P/NY/FORD 15	Egyéni konzultáció PhD dolgozati szakszeminárium/konzultáció	VI	GY	7
P/NY/FORD 16	Tematikus szeminárium – a témavezető vagy a programvezető által kijelölt, a dolgozat témájához kapcsolódó tantárgyak	VI	GY	7

A többi 68 kreditet publikáció, előadás, oktatómunka stb. révén szerez meg a hallgató például az alábbi javasolt ütemezésben (oktatás kutatással kiváltható):

	Iskolarendszerű	Tud. kut/1 Tanulmány = 8	Tud. kut/2 Például: Konf. előadás = 6 Recenzió = 6 Szerkesztés = 6	Oktatás Például: Szakóra = 8 Nyelvóra = 6
1. félév (4 köt.)	4 x 7 = 28			
2. félév (4 köt.)	4 x 7 = 28		1 x 6 = 6	
3. félév (2 vál.)	2 x 7 = 14		1 x 6 = 6	
4. félév (2 vál.)	2 x 7 = 14	1 x 8 = 8	1 x 6 = 6	1 x 6 = 6
5. félév (2 egyéni)	2 x 7 = 14	1 x 8 = 8	1 x 6 = 6	1 x 6 = 6
6. félév (2 egyéni)	2 x 7 = 14	1 x 8 = 8		1 x 8 = 8
Összesen	16 x 7 = 112	3 x 8 = 24	2 x 6 = 24	1 x 8 = 8 2 x 6 = 12

Bizonyos esetekben a programvezető felmentést adhat olyan tantárgyak alól, amelyet a doktorandusz más keretek között már elvégzett. A felmentést a programvezető minden esetben egyénileg bírálja el.

2.2. Tantárgyak

A tantárgyak hetenként 90 perces órát jelentenek szemeszterenként. Egy szemeszter 14 hétből áll. A tantárgyaknak tanmenete és olvasmányjegyzéke van. A tantárgyak lehetnek kötelezők és választhatók. Minden tantárgy 7 kreditet jelent, és minimum 8 tantárgyat kell felvenni: három kötelezőt és öt választhatót.

2.2.1. Kötelező tantárgyak

A program három kötelező tantárgyat ír elő, amelyeket a doktori program első két szemeszterében kell teljesíteni:

Bevezetés a fordítás elméletébe (dr. Klaudy Kinga)

Bevezetés a fordítás gyakorlatába (az átváltási műveletek rendszere) (dr. Klaudy Kinga)

Bevezetés a tolmácsolás elméletébe (dr. Szabari Krisztina)

2.2.2. Választható tantárgyak

A program öt választható tantárgyat ír elő, amelyet a doktori program 2-4 félévében kell teljesíteni. Az alábbi tantárgyak közül lehet választani:

Kötelezően választható (ezt a tantárgyat mindenkinek el kell végezni a választhatóság az olvasmány nyelvének választhatóságát jelenti)

Az angol (német, francia, orosz, spanyol) fordítástudomány klasszikusai (dr. Klaudy Kinga)

Szabadon választható: (az alábbiak közül négy tantárgyat kell választani az adott félév aktuális kínálatából)

1. A fordítástudomány klasszikus tanulmányai (dr. Klaudy Kinga)
2. A fordítás magyar nyelvhelyességi kérdései (dr. Klaudy Kinga)
3. A fordítási univerzálék, és az explicitációs hipotézis (dr. Klaudy Kinga)
4. Bevezetés a nyelvtudományba fordításkutatóknak (dr. Horváth Péter Iván)
5. Bevezetés az alkalmazott nyelvtudományba fordításkutatóknak (dr. Horváth Péter Iván)

6. Kutatásmódszertan (dr. Károly Krisztina)
7. Pszicholingvisztika (dr. Gósy Mária)
8. Bevezetés az alkalmazott nyelvészeti kutatások módszertanába (dr. Gósy Mária)
9. A szótárírás elméleti és gyakorlati kérdései (dr. Bárdosi Vilmos)
10. Retorika (dr. Jászó Anna)
11. Pragmatika (dr. Szili Katalin)
12. Kognitív nyelvészet (dr. Tolcsvay Nagy Gábor)
13. Interkulturális kommunikáció (dr. Szili Katalin)
14. Kulturális nyelvészet (dr. Kövecses Zoltán)
15. A metafora (dr. Kövecses Zoltán)
16. A gyermekirodalom fordítása (dr. Papp Andrea)

Megjegyzés: A szabadon választható kurzusok kínálata (előadó, cím, hely, idő) **minden félévben változik** (ld. aktuális tanrend).

2.3 Kutatásmódszertani szeminárium

A program négy kutatásmódszertani szemináriumot ír elő, amelyet a doktori program 1-2 félévében kell teljesíteni.

Kutatásmódszertan I. – Bevezetés a fordítás kutatásába (dr. Klaudy Kinga)

Kutatásmódszertan II. – Szövegkutatás (dr. Károly Krisztina)

Kutatásmódszertan III. – A fordítás lexikai kérdései (dr. Heltai Pál)

Kutatásmódszertan IV. – A kutatás eredményeinek írásbeli és szóbeli bemutatása (dr. Klaudy Kinga)

A kutatásmódszertani szemináriumoknak kettős célja van:

Megtanítja a doktoranduszokat, hogyan kell a kutatást megszervezni, a kutatási kérdéseket feltenni, a hipotéziseket megfogalmazni, a kutatási eredményekről beszámolni, idézni, hivatkozni stb.

Segít kiválasztani saját témájukat, lehetőséget teremt számukra, hogy kutatási beszámolót, kiselőadást tartsanak konferencia jellegű helyzetben, vitában vegyenek részt, érveljenek, védjék meg álláspontjukat stb.

2.4 Egyéni konzultáció

Az egyéni konzultáció azt jelenti, hogy a jelölt rendszeresen találkozik a témavezetőjével, aki ellátja szakirodalommal, elolvassa írásait. Megvitatják a tématervet. Az abszolutóriumhoz a témavezető által jóváhagyott tématervre van szükség. .

2.5. Tematikus szeminárium

A témavezető vagy a programvezető által kijelölt, a dolgozat témájához kapcsolódó tantárgyak akár órakeretben akár egyéni konzultáció formájában.

2.6. Időbeosztás

A program annyira rugalmas, amennyire azt az egyetemi szabályzat és a résztvevő tanárok kapacitása lehetővé teszi. Fontosnak tartjuk, hogy a három kötelező tantárgyat és a négy kutatásmódszertani szemináriumot a jelöltek az első évben teljesítsék. Kívánatos, hogy a szabadon választható tantárgyakat a jelöltek a második évben teljesítsék, hogy a harmadik évet teljes mértékben az egyéni konzultációnak és a disszertáció szűkebb témájával kapcsolatos tantárgyaknak lehessen szentelni.

3.
A FORDÍTÁSTUDOMÁNYI DOKTORI PROGRAM OKTATÓI ÉS
TÉMAVEZETŐI

PROGRAMVEZETŐ: KLAUDY KINGA (2003-)

OKTATÓK (2003-)	TÉMAVEZETŐK (2003-)
<ol style="list-style-type: none">1. Bárdosi Vilmos2. Dróth Júlia3. Fóris Ágota4. Gósy Mária5. Heltai Pál6. Horváth Péter Iván7. Jászó Anna8. Károly Krisztina9. Kis Balázs10. Klaudy Kinga11. Kövecses Zoltán12. Kurián Ágnes13. Láng Zsuzsa14. Papp Andrea15. Szili Katalin16. Szabari Krisztina17. Tolcsvai Nagy Gábor18. Váradi Tamás	<ol style="list-style-type: none">1. Albert Sándor2. Banczerowski Janusz3. Bárdosi Vilmos4. Dróth Júlia5. Földes Csaba6. Fóris Ágota7. Drahot Szabó Erzsébet8. Géher István9. Gósy Mária10. Heltai Pál11. Hidasi Judit12. Károly Krisztina13. Klaudy Kinga14. Kocsány Piroska15. Kövecses Zoltán16. Knipf Erzsébet17. Kurián Ágnes18. Muráth Judit19. Nyomárkay István20. Papp Andrea21. Pál Ferenc22. Prószéky Gábor23. Szili Katalin24. Szabari Krisztina25. Vihar Judit

4. JAVASOLT TÉMAKÖRÖK ÉS TANTÁRGYLEÍRÁSOK

4.1. TÉMAKÖRÖK

(Megjegyzés: a *fordítás* szó mindenütt tágan értelmezendő, azaz általában a kétnyelvű beszédtevékenységet jelenti, tehát az írásbeli és szóbeli módokat egyaránt magába foglalja)

1. A fordított/tolmácsolt szövegek jellegzetességeinek leírása, kvázi-helyesség, téma-réma tagolás, a fordított szövegek univerzális sajátosságai (korpuszkutatás).
2. Fordítási műveletek, stratégiák, eljárások (explicitáció, implicitáció, egyszerűsítés, normalizálás). Explicitációs hipotézis, aszimmetria hipotézis.
3. A fordítók és tolmácsok tevékenységének pszicholingvisztikai elemzése (percepció és produkció különbsége a fordításban és tolmácsolásban).
4. A fordítók és tolmácsok tevékenységének szociolingvisztikai elemzése A fordítás funkciója a társadalomban. A fordítók helyzete, szervezetei. Fordításpolitikai. Fordítás és kétnyelvűség. A fordítás szerepe a nyelvek megmaradásában.
5. Fordítás az Európai Unióban. Az Európai Unió nyelvi rezsimje, terminológiai munka az EB Fordítási és Tolmácsolási Főigazgatóságában. Az EU nyelvpolitika hatása a magyar nyelvre.
6. A fordítás kutatásának kognitív nyelvészeti megközelítése.
7. A fordítás kutatásának szövegtani megközelítése. Kohézió, koherencia a fordításban. Témastruktúra elemzés. Műfaj-transzfer a fordításban
8. A fordítás kutatásának relevanciaelméleti megközelítése.
9. A fordítás kutatásának pragmatikai megközelítése.
10. Audiovizuális fordítás (feliratozás, szinkronizálás)
11. Terminológia, gépi adatbázisok, fordítói memóriák, fordítást támogató eszközök, fordítástechnológia.
12. A fordítás kommunikációelméleti megközelítése. A fordítás mint interkulturális kommunikáció. Reáliák, kulturálisan kötött lexémák fordítása.
13. Fordítóképzés, fordításoktatás. A fordító és tolmácsstanfolyamok tervezésének elméleti alapja és gyakorlati kérdései. Szövegkiválasztás és graduálás a fordító és tolmácsképzésben.
14. A fordítás és tolmácsolás minőségének értékelése. A fordítási és tolmácsolási hibák meghatározása, elemzése és tipologizálása. A befogadók elvárásainak empirikus vizsgálata. Attitűdvizsgálat a fordított szövegekkel kapcsolatban.
15. A fordítástudomány terminológiája (nemzetközi terminusok, magyar keletkezésű terminusok, eltérő jelentésű terminusok). Fordítástudományi dichotómiák (pl. szó szerinti fordítás vs. szabad fordítás, formális vs. dinamikus ekvivalencia stb.) Fordítás folyamatára és eredményére vonatkozó metaforák (partitúra, szöttes, kötél tánc stb.).

4.2. Tantárgyleírások (2003-2010)

P/NY/FORD-01

Klaudy Kinga

Bevezetés a fordítás elméletébe

A nyelvészeti fordításelmélet keletkezése (a fordítói tevékenység jellege, eszköze, tárgya, a fordítás mint szakma, mint tantárgy, mint kutatási tárgy. Fordításelmélet és szociolingvisztika (egyéni beszédsajátosságok visszaadása, tájnyelvi jellegzetességek visszaadása, ekvivalens nélküli lexika fordítása, fordíthatóság, fordíthatatlanság). Fordításelmélet és pszicholingvisztika (percepció és produkció a fordításban). Fordításelmélet és szövegnyelvészet (a belső szerveződés felőli megközelítés, a szövegtípusok felőli megközelítés). A fordítás folyamatának nyelvészeti modelljei (a denotatív, a transzformációs és a szemantikai modell). Az ekvivalencia fogalma a fordításelméletben (Catford, Nida, Komisszarov ekvivalencia felfogása).

1. Klaudy K. 1999. *Bevezetés a fordítás elméletébe*. Ötödik, bővített kiadás. Budapest: Scholastica.
2. Catford, J. C. 1965. *A Linguistic Theory of Translation*. London: OUP.
3. Nida, E. 1964. *Toward a Science of Translating: with special reference to principles and procedures involved in Bible translating*. Leiden: Brill.
4. Nida, E. A., Taber, Ch. R. 1969. *The Theory and Practice of Translation*. Leiden: Brill.
5. Toury, G. 1995. *Descriptive Translation Studies - and beyond*. Amsterdam: Benjamins.

P/NY/FORD-02

Szabari Krisztina

Bevezetés a tolmácsolás elméletébe

A tolmácsolási tevékenység jellege, helye az interkulturális és interlingvális kommunikációban. A tolmácsolás mint szakma és mint kutatási tárgy. A tolmácsolás helye az integrált fordítástudományban. A fordítás és a tolmácsolás különbségei. A tolmács nyelvtudása és személyisége. A tolmácsolás története. A memória szerepe a tolmácsolásban. Tolmácsoláselmélet és szövegnyelvészet (a szöveg előkészítettségének szintje). Tolmácsoláselméletek: *theorie du sense* (D. Seleskovitch), *skopos-elmélet* (H. Vermeer), *szubjektív redundancia* (V. Csernov), *transzlátorikus cselekvés* (J. Holz-Mänttári), *erőfeszítés-modell* (D. Gile). A tolmácsolás mint kultúraközi közvetítés.

1. Szabari, K. 2000. *Bevezetés a tolmácsolás elméletébe és gyakorlatába*. Budapest: Scholastica.
2. G. Láng Zs. 2002. *Tolmácsolás felsőfokon. A hivatásos tolmácsok képzéséről*. Budapest: Scholastica.
3. Pöchhacker, F. 1994. *Simultandolmetschen als komplexes Handeln*. Tübingen: Gunter Narr Verlag.
4. Lambert, S. & Moser-Mercer B. (eds.) 1994. *Bridging the Gap. Empirical Research in Simultaneous interpretation*. Amsterdam: John Benjamins.
5. Kurz, I. 1996. *Simultandolmetschen als Gegenstand der interdisziplinären Forschung*. Wien: WUV-Universitätsverlag.
6. Gambier, Y, Gile D. & Taylor Chr. (eds). 1997. *Conference Interpreting: Current Trends in Research*. Amsterdam: John Benjamin

P/NY/FORD-03

Klaudy Kinga

Kutatásmódszertan I. (Bevezetés a fordítás kutatásába)

1. rész: Fordítástudomány a világban: A fordítástudomány korszakai. Fordítástudomány az ezredfordulón. Új elnevezés. Új műhelyek. Új folyóiratok. Új könyvsorozatok, enciklopédiák. Új tudományos paradigmák. A fordítástudomány kutatási területeinek áttekintése.

2. rész: Fordítástudomány Magyarországon: A nyelvészeti fordításkutatás kezdetei Magyarországon. Doktori értekezések, habilitációk. Műhelyek, folyóiratok. Ki mit kutat ma Magyarországon?

3. rész: Bevezetés a fordítás kutatásába. A fordítástudomány kutatási területei. A gondolattól a kutatási tervig. A fordítás folyamatának elméleti modelljei. Kutatási típusok. Kérdések, hipotézisek. A változók közötti viszonyok. Az adatok kiválasztása és elemzése. Kutatási beszámoló készítése. Saját kutatásunk értékelése.

1. Klaudy, K. 1999. *Bevezetés a fordítás elméletébe*. I. rész. 7. fejezet. Bp: Scholastica.
2. Baker, M. 1998. (ed.) *Encyclopedia of Translation Studies*. London: Routledge.
3. Shuttleworth, M., Cowie, M. 1997. *Dictionary of Translation Studies*. Manchester: St. Jerome.
4. Klaudy, K. Lambert. J. Sohár, A. 1996. *Translation Studies in Hungary*. Bp: Scholastica.
5. Olohan, M. 2000. *Intercultural Faultlines. Research Models in Translation Studies I. Textual and Cognitive Aspects*. Manchester: St. Jerome.
6. Williams, J., Chesterman, A. 2002. *The Map - A Beginner's Guide to Doing Research in TS*. Manchester: St Jerome.

P/NY/FORD-04

Klaudy Kinga

A fordítástudomány klasszikusai

A gyakorlati foglalkozások célja, hogy megismertesse a hallgatókat a fordítástudomány kiemelkedő személyiségeinek munkásságával. A hallgatók a választott nyelvnek megfelelően beszámolót készítenek a fordítástudomány klasszikus szerzőinek műveiből. A beszámolók alapján végigkövetik a fordítástudomány gondolatrendszerének fejlődését az adott nyelvterületen és összeállítják a legfontosabb angol, német, francia, spanyol, orosz nyelvű fordítástudományi terminusok jegyzékét. A művek egyes részleteit a hallgatók szóban és/vagy írásban le is fordítják, és ezáltal sor kerül az angol, német, francia, spanyol, orosz és a magyar fordítástudományi terminológia egybevetésére is.

1. Catford, J. C. 1965. *A Linguistic Theory of Translation*. London: OUP.
2. Mounin, G. 1963. *Les problèmes théoriques de la traduction*. Paris: Gallimard.
3. Nida, E. 1964. *Toward a Science of Translating*: Leiden: Brill.
4. Nida, E.A., Taber, Ch.R. 1969. *The Theory and Practice of Translation*. Leiden: Brill.
5. Reiss, K. 1971. *Möglichkeiten und Grenzen der Übersetzungskritik*. München: Max Hueber Verlag.
6. Reiss, K., Vermeer, J. H. 1984. *Grundlegung einer allgemeinen Translationstheorie. Linguistische Arbeiten 147*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.
7. Toury, G. 1995. *Descriptive Translation Studies - and beyond*. Amsterdam: Benjamins.
8. Vermeer, H.J. 1989. *Skopos und Translationsauftrag*. Heidelberg. Universität Heidelberg.

P/NY/FORD-05

Klaudy Kinga

Bevezetés a fordítás gyakorlatába (az átváltási műveletek rendszere)

Az átváltási műveletek rendszere a fordításban. Az átváltási műveletek fogalma és osztályozása. Indoeurópai-magyar/ magyar-indoeurópai átváltási tipológia angol, francia, német, orosz, magyar egybevetés alapján. Lexikai átváltási műveletek: a jelentések konkretizálása, generalizálása, összevonása, felbontása, kihagyása, betoldása, felcserélése, antonim fordítás, teljes átalakítás, kompenzálás. Grammatikai átváltási műveletek: grammatikai konkretizálás, mondatok felbontása és összevonása, grammatikai felemelés és lesüllyesztés, grammatikai kihagyás és betoldás, grammatikai áthelyezések és cserék.

1. Klaudy K. 1999. *Bevezetés a fordítás gyakorlatába. Orosz, angol, német, magyar fordítástechnikai példatárral.* Budapest: Scholastica.
2. Vinay, J.P., Darbelnet, J. 1995. *Comparative Stylistics of French and English. A methodology for Translation.* Amsterdam: Benjamins
3. Klaudy K. 2002. *Languages in Translation.* Budapest: Scholastica 460.pp.

P/NY/FORD-06

Károly Krisztina

Kutatásmódszertan II. (Szöveggutatás)

A kurzus célja kettős: (1) áttekinti a szövegnyelvészet legfontosabb elméleteit és kutatási irányzatait és (2) rávilágít ezek lehetséges alkalmazására a fordítástudomány területén. Az elméleti kérdések tárgyalása mellett a kurzus fontos összetevője a szövegelemzés, vagyis lehetőséget kíván teremteni arra, hogy a hallgatók gyakorlati tapasztalatot szerezzenek konkrét szövegek (lehetőleg fordítások) elemzésében. A főbb témakörök: a szövegnyelvészet alapfogalmai, főbb elvei és története, szöveg szintű jelenségek vizsgálata (pl. a szövegnyelvészeti elemzések összetevői, szövegtipológia, a szövegelemzés főbb iskolái/irányzatai: műfajelemzés, kohézió- és koherencia-elemzés, kontrasztív retorika, stb.), a szövegnyelvészeti kutatások módszertani kérdései. A kurzus teljesítésének feltétele az órákon való aktív részvétel, a kötelező olvasmányok elolvasása és egy szövegelemzésen alapuló dolgozat megírása, amelyben a hallgató számot ad arról, hogy képes egy - a kurzus során tárgyalt - taxonómia elméleti és módszertani szempontból is megfelelő alkalmazására és a kapott eredmények értelmezésére.

1. Beaugrande, R. de & Dressler W. U. 1981. *Introduction to Text Linguistics.* London: Longman.
2. Connor, U. 1996. *Contrastive Rhetoric.* Cambridge: Cambridge University Press.
3. Halliday, M. A. K. & Hasan, R 1976. *Cohesion in English.* London: Longman.
4. Nord, C. 1991. *Text Analysis in Translation.* Amsterdam, Atlanta, GA: Rodopi.
5. Trosborg, A. 1997. *Text Typology and Translation.* Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins.

P/NY/FORD-07

Heltai Pál

Kutatásmódszertan III. (A fordítás lexikai kérdései)

A fordítás, különösen a szakfordítás lexikai problémáinak elemzése a fordítástudomány általános problémáinak keretében. Az elméleti háttér a kontrasztív nyelvészettől és a fordítás nyelvészeti elméletétől a relevancia-elméletig terjed. A lexikai

átváltások és az átváltások elmulasztásának kérdése a stratégia és interferencia kérdéséhez kapcsolódik; a kollokációk és a sztereotíp fordulatok fordítási kérdései a kreativitás és az automatikus (rutin) fordítás kérdéseire, másrészt a fordításnyelv és a nyelvi norma kérdéseire. Jelentős figyelmet szentelünk a terminológia kérdéseinek, a terminus és a köznyelvi szó különbségeinek, amit elméleti szinten a nyelvi kategorizáció kérdéséhez kapcsolunk

1. Fawcett, Peter 1997. *Translation and Language: Linguistic Theories Explained*, Manchester: St Jerome Publishing.
2. Gutt, Ernst-August. 1991. *Translation and Relevance. Cognition and Context*. Oxford: Blackwell.
3. Heltai P. 1988. Contrastive Analysis of Terminological Systems and Bilingual Technical Dictionaries. *International Journal of Lexicography* 1, 1, 32-40.
4. Heltai P. 2002. Rutin és kreativitás a szakfordításban. *Alkalmazott Nyelvtudomány*, II/1, 19-40.
5. Leuven-Zwart, Kitty van 1989/90. Translation and Original: Similarities and Dissimilarities. I and II. *Target* 1, 2, 151-181 and 2, 1, 69-75.

P/NY/FORD-08

Klaudy Kinga

Kutatásmódszertan IV. (A kutatási eredmények írásbeli és szóbeli bemutatása)

Írásbeli műfajok. Fordítástudományi tanulmányok szerkesztése nyelvi, tartalmi és formai szempontból. Közlésre elfogadott és nem elfogadott tanulmányok értékelése. Lektorai vélemény írása. Lektorai vélemények összevetése. Konferencia-beszámoló írása. Magyarra fordított fordításelméleti cikkek lektorálása és elemző javítása. Az informatív és kritikai recenzió különbsége. A hallgatók által írt informatív recenziók értékelése.

Szóbeli műfajok. Felkészülés konferencia-előadásra. Előadás-kivont készítése. Előadás segédanyagokkal és segédanyagok nélkül. Részvétel és előadás tartása egy vagy két konferencián

1. Gyurgyák János 1996. *Szerkesztők és szerzők kézikönyve*. Budapest: Osiris.
2. Fercsik Erzsébet 2003. *Dolgozatírás felsőfokon*. Budapest: Krónika Nova Kiadó
3. Mossop B., 2001. *Revising and Editing for Translators*. Manchester: St. Jerome
4. Williams, J., Chesterman, A. 2002. *The Map - A Beginner's Guide to Doing Research in TS*. Manchester: St Jerome.

P/NY/FORD-09-12 Szabadon választható tantárgyak I-IV. (Az előadó tanárok nevének betűrendjében)

Bárdosi Vilmos

A szótárírás elméleti és gyakorlati kérdései

Mi a szótár? – Szótár és enciklopédia. – Általános szótártipológia. – A szótárkészítés folyamatának főbb állomásai. – Lexikográfiai tipográfia. – A szótári makrostruktúra és mikrostruktúra. – A lemmatizálás. – A definíciók problematikája. – Az ekvivalensek problematikája a kétnyelvű szótárakban. – Szintagmatika a szótárakban. – Paradigmatika a szótárakban. – Diaszisztematikus markerek a szótárakban. – Az utalások problematikája. – A rövidítések a szótárakban. – Új technikák a szótárkészítésben. – Szótár és oktatás. – A francia lexikográfia története és jelenlegi helyzete.

1. Engelberg, S. Lemnitzer, L. 2001. *Lexikographie und Wörterbuchbenutzung*. Tübingen: Stauffenburg Verlag.
2. Fóris, Á. 2002. *Szótár és oktatás*. Pécs: Iskolakultúra.
3. Hausmann, F-J. 1977. *Einführung in die Benutzung der neufranzösischen Wörterbücher*. Tübingen: Niemeyer.
4. HSK 1-3. Hausmann, F-J., Reichmann, O., Wiegand, H-E., Zgusta, L. (eds.) 1989, 1990, 1991. *Wörterbücher. Dictionaries. Dictionnaires. Ein internationales Handbuch zur Lexikographie. An International Encyclopedia of Lexicography. Encyclopédie internationale de lexicographie. 1-3*. Berlin, New York: Walter de Gruyter.
5. Sousa, J. M. de 1995. *Diccionario de lexicografía practica*. Barcelona: Biblograf.
6. Ország L. (szerk.) 1966. *Szótártani tanulmányok*. Budapest: Tankönyvkiadó.

P/NY/FORD-09-12 Szabadon választható tantárgyak I-IV.

Dróth Júlia

A fordítás oktatásának elméleti és módszertani kérdései

A kurzus célja a fordításpedagógia elméletének, módszereinek, eredményeinek áttekintése, illetve annak bemutatása, hogyan alkalmazza a fordításpedagógia a fordítástudomány egyéb ágazatainak eredményeit és módszereit. Az elméleti kérdések tárgyalása mellett a tantárgy lehetőséget nyújt a fordítóképzés gyakorlati céljainak, feladatainak, módszereinek áttekintésére, elemzésére is. Főbb témakörök: a fordításelmélet és a fordításpedagógia kapcsolata; a fordításpedagógia elméleti megközelítései, oktatási modellek; a nyelvészet különböző ágazatai és a fordításpedagógia kapcsolata; a fordítási kompetencia fogalma a különböző elméletek alapján; a fordítóképzés célja, ágazatai, szerkezete; a tantárgytervezés elmélete és gyakorlata a fordításpedagógiában; a fordítástechikai ismeretek oktatásának módszertana (a szövegválasztás szempontjai, a fordítási stratégia, a fordítási problémák nyelven kívüli és nyelvi szintjei; a háttérismeretek és a szaknyelvi terminológia kutatása és alkalmazása a szakfordító-képzésben; a motiváció mint pedagógiai eszköz a fordításpedagógiában; a fordítások minősége, a célnyelvi szöveg elemzésének elmélete és gyakorlata; a fordítások értékelésének elmélete és módszerei, az értékelési szempontok kialakításának elméleti háttere; a hibaelemzés stratégiái, a fordítási hibák rendszerezése; az empirikus kutatások szerepe a fordításpedagógiában. A kurzus teljesítésének feltétele az órákon való aktív részvétel, a kötelező olvasmányok feldolgozása és egy fordításpedagógiai tárgyú dolgozat megírása, melyben a hallgató egy általa kiválasztott fordításpedagógiai kérdés kutatásával számot ad arról, hogy képes a kurzus során tárgyalt elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására, a fordításpedagógia módszertanának áttekintésére, alkalmazására és továbbgondolására.

1. Baker, Mona 1992. *In Other Words*. London: Routledge.
2. Dollerup, C. & Loddegaard, A. (eds.) 1992. *Teaching Translation & Interpreting*. Vol. 1.; Dollerup, C. & Loddegaard, A. (eds.) 1994. *Teaching Translation & Interpreting*. Vol. 2.; Dollerup, C. & Appel, V. (eds.) 1996. *Teaching Translation & Interpreting*. Vol. 3. Amsterdam: Benjamins.
3. Kussmaul, Paul 1995. *Training the Translator*. Amsterdam / Philadelphia: Benjamins.

P/NY/FORD-09-12 Szabadon választható tantárgyak I-IV.

Fóris Ágota

Fordítás és terminológia

Bevezetés; történeti előzmények, terminológiai iskolák, alapfogalmak a terminológiában. A terminológiai rendszer (az osztályozás elvei, a terminus és a terminológia fogalma, az

absztrakció szerepe a fogalom-meghatározásban). A terminológiai norma (szaknyelvi és terminológiai normák, a normák megsértésének következménye). Terminológia és lexikográfia (szótárak vizsgálata, terminusok definiálása, a terminológia és lexikográfia hasonlóságai és különbségei). Terminológia és fordítás (a fordítás terminológiai problémái, köznyelvi és szaknyelvi normák; szótári ekvivalencia, fordítási ekvivalencia, a terminológiai normák megsértéséből eredő fordítási hibák), A téma összefoglaló áttekintése.

1. Fóris Á. 2005. *Hat terminológia lecke.* (Lexikográfia és terminológia kézikönyvek 1.) Pécs: Lexikográfia Kiadó. 118 p.
2. Fóris Á, Pusztay J. (szerk.) 2006, *Utak a terminológiához.* (Terminologia et Corpora – Supplementum 1.) BDF, Szombathely. 239 p.
3. Klaudy K. (szerk.) 2006. *Papp Ferenc Olvasókönyv.* Budapest: Tinta Könyvkiadó. 334 p.
4. Sager, J.C. 2000. *Essays on Definition.* (Terminology and Lexicography Research and Practice 4) Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
5. Temmerman, R. 2000. *Towards New Ways of Terminology Description. The sociocognitive approach.* (Terminology and Lexicography Research and Practice 3) Amsterdam/New York: John Benjamins.

P/NY/FORD-09-12 Szabadon választható tantárgyak I-IV.

G. Láng Zsuzsa

A tolmácsolás elméleti háttere és módszertana

A kurzus célja, hogy bemutassa a tolmácsolási folyamatot a különböző tolmácsolási modellek tükrében; megvilágítsa annak pszichológiai és pragmatikai háttérét; továbbá ismertesse a képzéssel kapcsolatos főbb módszertani irányelveket és programtervezést.

Főbb témakörök: hallás utáni szövegértés és szövegprodukción, valamint fejlesztésük a tolmácsolás oktatásában; a memória és jegyzetelés szerepe; tolmácsolási stratégiák és automatizmusok; a képezhetőség előfeltételei; a konsekutív és a szinkrontolmácsoláshoz szükséges adottságok és készségek; célzott készségfejlesztés a konsekutív és szinkrontolmácsolás oktatásában; értékelési szempontok; az irányított önálló tanulás szerepe; programtervezés (az integratív tolmácsoláspedagógiai modell alapján).

A kurzus teljesítésének feltétele: az órákon való aktív részvétel; a megadott szakirodalom feldolgozása és alkalmankénti ismertetése és egy írásbeli dolgozat elkészítése, amelyben a hallgatók egy-egy módszertani problémát dolgoznak fel, előre megadott szempontok alapján.

1. G. Láng Zs. 2002. *Tolmácsolás felsőfokon. A hivatásos tolmácsok képzéséről.* Budapest: Scholastica.
2. Seleskovitch, D. 1978 (1994). *Interpreting for International Conferences.* Washington: Pen and Booth.
3. Gile, D. 1995. *Basic Concepts and Models for Interpreter and Translator Training.* Amsterdam/Philadelphia: Benjamins.

P/NY/FORD-09-12 Szabadon választható tantárgyak I-IV.

Gósy Mária

Pszicholingvisztika

A kurzus tárgyalja a tudományterület kialakulását, előzményeit, sajátos ágait, módszertanát. Foglalkozik a nyelv és a beszéd vezérlésével, az agy felépítésével, az agyműködési elméletekkel, az intelligenciával, az emlékezeti folyamatokkal. Ismerteti a beszédprodukción és a beszédfeldolgozás folyamatait, a mentális lexikon felépítését és működését, a nemzetközi és

a hazai kutatási eredményeket. Tárgyalja az anyanyelv-elsajátítás elméleti kérdéseit, szakaszait, általános és magyar nyelvi sajátosságait; a beszédprodukción és a beszédmegértés zavarait, elemzi az ép és a kóros folyamatokat. Kitér az írott anyanyelv elsajátításának folyamatára, az elméleti megközelítésekre, a kísérleti eredményekre, az olvasástanulásra, az olvasási típusokra, az olvasási nehézségekre.

1. Gernsbacher, M.A. (ed.) 1996. *Handbook of Psycholinguistics*. Academic Press. San Diego, California.
2. Gósy Mária 2005. *Pszicholingvisztika*. Osiris Kiadó. Budapest.
3. Hámori József: *Agyi aszimmetriák*. 2005. *Az emberi agy aszimmetriái*. Dialóg Campus Kiadó. Budapest – Pécs.
4. Pléh Csaba 1998. A megértés fogalma a pszicholingvisztikában. In Pléh Csaba – Győri Miklós (szerk.): *A kognitív szemlélet és a nyelv kutatása*. Budapest, Pólya Kiadó, 205–221.

P/NY/FORD-09-12 Szabadon választható tantárgyak I-IV.

Heltai Pál

Fordítás és kontrasztív nyelvészet

Kontrasztív nyelvészet: különbség és tanulási nehézség. A kontrasztív nyelvészet kritikája: kreatív konstrukció elmélet. Nyelvek közötti kölcsönhatások. Stratégia és transzfer. Az anyanyelv hatása az idegen nyelvek tanulására. A fordítás nyelvészeti elmélete és a kontrasztív nyelvészet. Kontrasztív pragmatika és kontrasztív szövegnyelvészet. Kötelező (nyelvpártól függő) átváltások, különös tekintettel a lexikai átváltásokra.

1. Catford, J. 1965. *A Linguistic Theory of Translation*. Oxford: OUP.
2. Nida, E. A. 1975. *Language Structure and Translation*. Stanford: Stanford University Press.
3. Snell-Hornby, M. 1988. *Translation Studies: An Integrated Approach*. John Benjamins: Amsterdam.
4. Heltai P. 2001. *Szókincs és fordítás*. Gödöllő: SZIE.

P/NY/FORD-09-12 Szabadon választható tantárgyak I-IV.

Horváth Péter Iván

Bevezetés az általános nyelvészetbe fordításkutatóknak

A tantárgy bemutatja az általános nyelvészet főbb területeit, kutatási módszereit, fogalmait és problémáit. Tematika: Népi nyelvészet és nyelvtudomány. Nyelv és kommunikáció, nyelvi univerzálék, a nyelvek osztályozása. A nyelvi variabilitás. Összehasonlító nyelvészet. Írás és beszéd. Fonetika és fonológia. Morfológia (szóalaktan). Lexikológia és lexikográfia. Szemantika (jelentéstan). Szintaxis (mondattan). A strukturalista, generatív és kognitív nyelvészet alapfogalmai.

1. A. Jászó A. (szerk.) 2004. *A magyar nyelv könyve*. 7. átdolgozott és bővített kiadás. Budapest: Trezor.
2. Crystal, D. 2003. *A nyelv enciklopédiája*. Javított, bővített kiadás. Budapest: Osiris.
3. Fromkin, V., Rodman, R., Hyams, N. 2003. *An Introduction to Language*. 7. kiadás. Thomson Wadsworth.
4. Kálmán L., Trón V. 2007. *Bevezetés a nyelvtudományba*. 2. bővített kiadás. Budapest: Tinta.

5. Kenesei I. (szerk.) 2004. *A nyelv és a nyelvek*. 5. javított, bővített kiadás. Budapest: Akadémia www.nytud.hu/nyelv_es_nyelvek/
6. Muñoz Martín, R. 1995. *Lingüística para traducir*. Barcelona: Teide.
7. Zánthó R. 1994. *Generalia*. Nyelvészeti Füzetek 1. Szeged: Generalia.

P/NY/FORD-09-12 Szabadon választható tantárgyak I-IV.

Jászó Anna

Retorika

A klasszikus retorika fogalma, kialakulása, rendszere (a beszédformák, a beszédrészek, a szónok feladatai). A mai retorikai irányzatok: a retorika mint jelentés (Richards), a retorika mint etikai érték (Weaver), a retorika mint az okok kutatása (Kenneth Burke), a retorika mint az érvelés és a megismerés tudománya (Stephen Toulmin, Chaim Perelman), a retorika mint stílus, a retorika mint műelemzés, a retorika mint fogalmazástanítás, napjaink szociológiai természetű retorikája. – Beszédformák és szövegtípusok. Az érvelés: logika, retorika, dialektika; a retorikai (valószínűségi) érvelés, az enthüméma; az érv fogalma, az érvek osztályozása, az érvelési közhelyek, a manipuláció. A diszpozíció: a szerkezet kérdései, az érvek elrendezése. A stílus érvelő funkciója. A retorikai elemzés.

1. Adamik Tamás – A. Jászó Anna – Aczél Petra (2004) *Retorika*. Budapest: Osiris Könyvkiadó
2. Cialdini, Robert B. (1999) *A befolyásolás lélektana*. Budapest: Corvinus.
3. Jászó Anna – Aczél Petra szerk. (2002) *A klasszikus retorikai bizonyítás*. Budapest: Trezor Kiadó
4. Jászó Anna – Aczél Petra szerk. (2003) *A modern retorikai bizonyítás*. Budapest: Trezor kiadó
5. Perelman, Chaim (1982) *The Realm of Rhetoric*. Notre Dame – London: University of Notre Dame Press
6. Walton, Douglas N. (1989) *Informal Logic. A Handbook for Critical Argumentation*. Cambridge: Cambridge University Press
7. Sloane, Thomas ed. *Encyclopedia of Rhetoric*. Oxford: University Press (Grootendorst, Rob szócikkei)
8. Plett, Heinrich (2000) *Systematische Rhetorik*. München: Wilhelm Fink Verlag
9. Robrieux, Jean Jacques (2000) *Rhetorique et argumentation*. Paris: Nathan
10. Plett, Heinrich F. (2001) *Einführung in die rhetorische Textanalyse*. Hamburg: Helmut Buske Verlag
11. Corbett, Edward P.J. ed. (1969) *Rhetorical Analyses of Literary Works*. New York etc.: Oxford University Press
12. *22 híres beszéd* (1995) Budapest: Móra Könyvkiadó.

P/NY/FORD-09-12 Szabadon választható tantárgyak I-IV.

Kis Balázs

Fordítástechnológia

A fordítás technológiája, a számítógépes eszközök áttekintése. A fordítás minőségbiztosítása és munkafolyamata. A fordítás minőségének értékelésével és javításával kapcsolatos számítógépes kutatások. A fordítómemóriák hatékonyságának kutatása, intelligens bányászata korpusznyelvészeti módszerekkel. Terminológiai munka a fordításban. Terminuskivonatolás forrásnyelvi szövegből és fordítómemóriából,

korpusznyelvészeti módszerekkel. A szövegszinkronizálási algoritmusok és hatékonyságuk. Szabványok a fordítástechnológiában.

1. Austerlühl, Frank: *Electronic Tools for Translators*. Manchester: St Jerome, 2001.
2. Castellví, M. T. C., Bagot, R. E., Palatresi, J. 2001. Automatic term detection: A review of current systems. In: Bourigault, D., Jacquemin, C. and L'Homme, M.-C. (eds.): *Recent Advances in Computational Terminology*. Amsterdam–Philadelphia: John Benjamins. 53–88.
3. Esselink, Bert: *A Practical Guide to Localization*. Amsterdam: John Benjamins, 2000.
4. Hutchins, John. 1996. ALPAC: the (in)famous report. *MT News International* 14 (June 1996), 9-12. Reprinted in: S. Nirenburg, H. Somers and Y. Wilks (eds.): *Readings in machine translation* Cambridge, Mass.: The MIT Press. 131-135.
5. Jean Véronis (ed.): *Parallel Text Processing. Alignment and use of translation corpora*. Dordrecht-Boston-London: Kluwer Academic Publishers.
6. Kay, Martin. 1980. The Proper Place of Men and Machines in Language Translation. Xerox report CSL-80-11, Xerox Palo Alto Research Center.
7. Melby, Alan K. 1982. Multi-level translation aids in a distributed system. In: J. Horecký (ed.): *Proceedings of COLING 82*. Amsterdam: North Holland Publishing Company.
8. Pierce, John R., Carroll John B. et al. 1966. *Language and Machines: Computers in Translation and Linguistics*. ALPAC report, National Academy of Sciences, National Research Council, Washington, DC. Elektronikusan elérhető: <http://darwin.nap.edu/books/ARC000005/html>.
9. Prózék Gábor-Kis Balázs: *Számítógéppel emberi nyelven*. Természetes nyelvi feladatok megoldása számítógéppel. Bicske: SZAK Kiadó, 1999. pp. 11-78., 227-306.
10. Susan Armstrong (ed.): *Using Large Corpora*. Cambridge, Massachusetts: The MIT Press.

P/NY/FORD-09-12 Szabadon választható tantárgyak I-IV.

Kövecses Zoltán

A metafora

A szeminárium a kognitív nyelvészet metaforafelfogásának az utóbbi 6-8 évben javasolt változásaival, módosulásaival, korrekcióival foglalkozik, valamint azokkal a kérdésekkel, amelyek az utóbbi években merültek fel az elmélettel kapcsolatban. A szeminárium igyekszik mind a változásokat, mind a felmerült kérdéseket beépíteni abba a keretbe, melyet a 2002-es *Metaphor. A Practical Introduction* c. könyv vázolt fel.

1. Kövecses Zoltán. 2002. *Metaphor. A Practical Introduction*. Oxford: Oxford University Press.
2. Kövecses Zoltán. 2005. *A metafora*. Gyakorlati bevezetés a kognitív metaforaelméletbe. Budapest: Typotex.
3. További cikkek, fejezetek a kognitív metaforaelmélet köréből.

P/NY/FORD-09-12 Szabadon választható tantárgyak I-IV.

Klaudy Kinga

A fordítástudomány klasszikusai tanulmányai

A fordítás típusai Jakobsonnál (1959), A fordítástudomány felosztása Holmesnál (1972), Az explicitációs hipotézis (Blum-Kulka 1986), A norma fogalma Chestermannál (1993), A fordítási univerzálé fogalma Baker (1993) alapján, A fordítástudományban felhasználható korpuszok fajtái Baker (1995) alapján), A fordítás és tolmácsolás kutatásának nehézségei Gile (1998) alapján, Az eredeti és a fordítás összehasonlításának módszertani kérdései, és az architranszéma (Leuwen Zwart 1998),

1. Baker, M. 1993. Corpus Linguistics and Translation Studies. Implications and Applications. In: Baker, M., Francis, G. and Tognini-Bonelli, E. (eds.) *Text and Technology: In honour of John Sinclair*. Amsterdam: Benjamins. 233-250.
2. Baker, M. 1995. Corpora in Translation Studies. An Overview and Suggestions for Future Research. *Target* Vol. 7. N. 2. 223-245.
3. Blum-Kulka, S. 1986. Shifts of Cohesion and Coherence in Translation. In: House, J., Blum-Kulka, S. (eds.) *Interlingual and Intercultural Communication. Discourse and Cognition in Translation and Second Language Acquisition Studies*. Tübingen: Gunter Narr Verlag. 17-37.
4. Chesterman, A. 1993. From 'Is' to 'Ought': Laws, Norms and Strategies in Translation Studies. *Target* Vol. 5. N. 1. 1-21.
5. Gile, D. 1998. Observational Studies and Experimental Studies in the Investigation of Conference Interpreting. *Target* Vol. 10. No.1 69-93.
6. Holmes, J. 1972. The Name and Nature of Translation Studies. 1st. ed: *APPTS Series of the Translation Studies Section, Dept. of General Literary Studies*. Amsterdam: University Press. 2nd. ed. In: Holmes, J. 1988. *Translated!*. Amsterdam: Rodopi. 67-80.
7. Jakobson, R. 1959, 1966. On Linguistic Aspects of Translation. In: R. A. Brower (ed.) *On Translation*. New-York: OUP. 232-239.
8. Leuwen-Zwart, Kitty van 1989., 1990. Translation and Original. Similarities and Dissimilarities I-II. *Target* Vol.1. N.2, Vol.2. N.1. 151-181, 69-95.

P/NY/FORD-09-12 Szabadon választható tantárgyak I-IV.

Klaudy Kinga

A fordítás nyelvhelyességi kérdései

Milyen a magyar nyelv? Magyar nyelvhelyességi kérdések (fordítástól függetlenül). Vita a magyar nyelvhelyességi és nyelvművelési kérdések létjogosultságáról. Magyar nyelvhelyességi kérdések a fordítás szempontjából (Dinamikus kontrasztok). Fordítás és nyelvi norma. A fordítások javítása és értékelése, lektorálás, kontrollszerkesztés, korrektúrajelek használata. Kétnyelvűség és fordítástudomány. A magyar nyelv társadalmi változatai.

1. Bárczy Géza 1975. A magyar nyelv jelleme. *Magyar Nyelv* .71. évf. 3 szám. 257-268.
2. Dezső László 1975. A magyar nyelv típusa. *Magyar Nyelv* .71. évf. 3. száma 268-274
3. Klaudy Kinga 2001. Tíz magyar nyelvhelyességi problémakör. In: Klaudy K. *Fordítástechnikai minimum*. Bp: FTK. Kézirat.
4. Balázs Géza 2001. *Magyar nyelvhelyességi lexikon*. Bp: Corvina.
5. Szepesy Gyula 1986. *Nyelvi babonák*. Bp: Gondolat.

6. Nádasy Ádám 2003. *Ízlesek és szabályok*. Bp: Magvető.
7. É. Kiss Katalin 2004. *Anyanyelvünk állapotáról*. Bp. Osiris.
8. Klaudy Kinga 2003. Dinamikus kontrasztok. In: Klaudy K. (szerk.) *Fordítás és tolmácsolás az ezredfordulón*. Bp: Scholasica. 11-22. Újraközlés Klaudy K. 2007. *Nyelv és fordítás. Válogatott fordítástudományi tanulmányok*. Budapest: Tinta Könyvkiadó. 189-201.
9. Klaudy Kinga 2004. A kommunikatív szakaszhatárok eltűnése a magyarra fordított európai uniós szövegekben *Magyar Nyelvőr* 128. évf. 4. szám 389-407. (letölthető a Magyar Nyelvőr honlapjáról. Újraközlés Klaudy K. 2007. *Nyelv és fordítás* 120-138.

P/NY/FORD-09-12 Szabadon választható tantárgyak I-IV.

Kurián Ágnes

Fordítástudomány és terminológia (francia szakirodalom alapján)

A terminológia mint fogalom. A terminológia mint tudományág kialakulásának története. Terminológia és interdiszciplinaritás. Terminológia és lexikográfia. Terminológia és frazeológia. A terminológia munkamódszere. Terminológia és informatika. Terminológiai adatbankok. Terminológia és szakfordítás. Terminográfia, terminotika. A terminológiai kutatások története. Új irányzatok a terminológiában. A terminológia mint tantárgy a fordítóképzésben.

1. Cabré, M. T. 1998. *La terminologie. Théorie, méthode et applications*. Les Presses de l'Université d'Ottawa. Ottawa, Paris: Armand Colin
2. Gouadec, D. 1993. *Terminologie et Terminotique Outils, modèles et méthodes*. Paris: La Maison du Dictionnaire.
3. Gouadec, D. 1997. *Terminologie et Phraséologie pour traduire Le concordancier du traducteur*. Paris: La Maison du Dictionnaire
4. Gouadec, D. 2002. Traduction, terminologie, rédaction *Colloque international 2001 sur la traduction spécialisée*. Université de Rennes 2 Paris: La Maison du Dictionnaire.
5. Rey, A. 1995. *Essays on Terminology*. Amsterdam/Philadelphia: John Publishing Co.
6. Wüster, E. 1991. *Einführung in die allgemeine Terminologielehre und terminologische Lexikographie*, 3. Aufl. Bonn: Romantischer Verlag.

P/NY/FORD-09-12 Szabadon választható tantárgyak I-IV.

Papp Andrea

A gyermekirodalom fordítása

Újrafordítások a gyermekirodalomban. A gyermekirodalom kettős olvasóközönsége és a fordítás. Ismeretterjesztés és kultúráközvetítés a gyermekirodalomban. Etikai, politikai, ideológiai kérdések a gyermekirodalom fordításában. A gyermekirodalom műfaji sajátosságainak hatása a fordításkor alkalmazott átváltási műveletekre. A fordító személyiségének megjelenése a fordításban. Egy szabadon választott fordító munkájának elemzése.

1. Collie, Van J., Verschueren, W. P. (eds.) 2006. *Children's Literature in Translation*. Manchester: St. Jerome.
2. Dollerup, C. 2003. Translation for Reading Aloud. *Meta*. Vol. 48. No. 1-2. 81-103.
3. Du-Nour, M. 1995. Retranslation of children's books as evidence of changes of norms. *Target*. Vol. 7. No. 2. 327-346.

4. Metcalf, E. M. 2003. Exploring cultural difference through translating children's literature. *Meta*. Vol. 48. No. 1-2. 323-327.
5. O'Sullivan, E. 2003. Narratology Meets Translation Studies. *Meta*. Vol. 48. No. 1-2. 197-207.
6. O'Sullivan, E. 2005 *Comparative Children's Literature*. London, New York: Routledge.
7. Puurtinen, T. 1998. Syntax, readability, and ideology in children's literature. *Meta*. Vol. 43. No. 4. 524-533.
8. Puurtinen, T. 2006. Translating Children's Literature: Theoretical Approaches and Empirical Studies. In: Lathey, G. (ed.) 2006. *The Translation of Children's Literature: A Reader*. Clevedon: Multilingual Matters. 54-64.

P/NY/FORD-09-12 Szabadon választható tantárgyak I-IV.

Szabari Krisztina

Nyelvpolitika és fordításpolitika

Interkulturális és interlingvális kommunikáció. A nyelvi korlátok áthidalásának lehetőségei. Nyelv és hatalom. Emberi jogok és nyelvi jogok. Idegennyelv-tanulás és transláció. Szimmetrikus és aszimmetrikus kommunikáció. Az angol szerepe a nemzetközi kommunikációban. A kisebbségi és regionális nyelvek szerepe. Az Európai Unió nyelvpolitikája és nyelvi rendszere. Fordítás, tolmácsolás és terminológiai munka az EU-ban.

1. Wagner, E., Bech S., Martinez, J. M. (eds.) 2002. *Translating for the European Institutions*. Manchester: St. Jerome Publishing.
2. Siguan, M. 2001. *Die Sprachen im vereinten Europa*. Tübingen: Stauffenburg Verlag.
3. Wills, W. (Hrsg.) 2000. *Weltgesellschaft – Weltverkehrssprache – Weltkultur*. Tübingen: Stauffenburg Verlag.
4. Szépe Gy., Derényi A. (szerk.) 1999. *Nyelv, hatalom, egyenlőség. Nyelvpolitikai írások*. Budapest: Corvina.

P/NY/FORD-09-12 Szabadon választható tantárgyak I-IV.

Szili Katalin

Pragmatika

A tantárgy megismerteti a hallgatókat a nyelvészeti pragmatika fő fogalmaival (beszédaktusok, pragmatikai jelentés, udvariasság stb.), terminológiájával. A magyar empirikus vizsgálatok elemzésével rámutat nyelvhasználatunknak a nyelvoktatásban, valamint a fordítási tevékenység során is hasznosítható sajátosságaira, illetve képessé teszi a diákokat hasonló kutatások végzésére.

1. Austin, J. L. 1990. *Tetten ért szavak*. Bp: Akadémiai Kiadó.
2. Pléh– Síklaki – Terestyéni 1997. *Nyelv – kommunikáció – cselekvés*. Bp: Osiris.
3. Szili Katalin 2004. *Tetté vált szavak*. Bp: Tinta Könyvkiadó.

P/NY/FORD-09-12 Szabadon választható tantárgyak I-IV.

Szili Katalin

Interkulturális kommunikáció

A tantárgy foglalkozik a kultúraértelmezésekkel, az interkulturális kommunikáció fogalmával, a kultúra és a nyelv viszonyát feltáró kutatási módszerekkel. A nyelvben benne rejlő

kulturális értékeket abból a szempontból vizsgálja, hogy milyen zavarokat, félreértéseket okozhatnak az interkulturális kommunikációban.

1. Bańcerowski Janusz 2000. A világ nyelvi képe mint a szemantikai kutatások tárgya. In: A nyelv és a nyelvi kommunikáció alapkérdései. Bp : ELTE, Szláv és Balti Filológiai Intézet, 258–265.
2. Földes Csaba 2007. Interkulturális nyelvészet: problémavázlat. *Magyar Nyelv* 16–38.
3. Geertz, C.1994. *Az értelmezés hatalma. Antropológia írások.* Bp : Századvég.
4. Labov, W. 1973. A társadalmi folyamatok tükröződése a nyelvi szerkezetekben. In: Szépe György (szerk.) *A nyelvtudomány ma.* Bp : Gondolat.

P/NY/FORD-09-12 Szabadon választható tantárgyak I-IV.

Váradi Tamás

Párhuzamos korpuszok elemzése a fordításkutatásban

A kurzus bevezetést ad a korpusznyelvészet legújabb ága, a fordított szövegeket tartalmazó párhuzamos korpuszok kutatásának elveibe és módszertanába. A kurzus során a hallgatók megismerkednek a korszerű szövegkódolási eljárásokkal, és gyakorlati készségeket sajátítanak el a párhuzamos korpuszok összeállításának, és lekérdezésének módszereiről az ehhez használatos korszerű szoftvereszközökről. Az elsajátított ismereteket a hallgatók kis projektek kidolgozása során önállóan alkalmazzák.

1. Stubbs M. 1996. *Text and Corpus Analysis.* Oxford: Blackwell.
2. McEnery, T., and Wilson, A. 1996. *Corpus Linguistics* (Edinburgh Textbooks in Empirical Linguistics Series). Edinburgh University Press.
3. Barnbrook, G. 1996. *Language and Computers.* Edinburgh: Edinburgh University Press.
4. Sinclair, J. 1991. *Corpus Concordance Collocation.* Oxford: Oxford University.
5. Kennedy, Graeme D. 1998 *An Introduction to Corpus Linguistics (Studies in Language and Linguistics* Harlow: Longman.

P/NY/FORD-13

EGYÉNI KONZULTÁCIÓ

P/NY/FORD-14

TEMATIKUS SZEMINÁRIUM A témavezető által kijelölt, a dolgozat témájához kapcsolódó szeminárium (szabadon választott)

P/NY/FORD-15

EGYÉNI KONZULTÁCIÓ

P/NY/FORD-16

TEMATIKUS SZEMINÁRIUM A témavezető által kijelölt, a dolgozat témájához kapcsolódó szeminárium (szabadon választott)

5. A képzésben részt vevő oktatók és tantárgyaik 2003-2011

Fordítástudományi Doktori Program - 2003-2004	
A tantárgy megnevezése	A tantárgyat oktató(k) neve
2003-2004 őszi félév	
Bevezetés a fordítás elméletébe	Klaudy Kinga
Bevezetés a tolmácsolás elméletébe	Szabari Krisztina
Kutatósze minárium I. (Bevezetés a fordítás kutatásába)	Klaudy Kinga
A fordítástudomány klasszikusai	Klaudy Kinga, Kurián Ágnes, Láng Zsuzsa, Faludy Kinga
Retorika	Jászó Anna
Párhuzamos korpuszok	Váradi Tamás
Egyéni konzultáció	Albert Sándor, Heltai Pál
2003-2004 tavaszi félév	
Bevezetés a fordítás gyakorlatába	Klaudy Kinga
Kutatósze minárium II (Szövegkutatás)	Károly Krisztina
Kutatósze minárium III (Beszédkutatás)	Gósy Mária
Kutatósze minárium IV (Számítógéppel támogatott fordítás)	Prószéky Gábor
A tudományos kutatási eredmények írásbeli és szóbeli bemutatása	Klaudy Kinga
A fordítás magyar nyelvhelyességi kérdései	Klaudy Kinga
A fordítás oktatásának elméleti és módszertani kérdései	Dróth Júlia
Retorika	Jászó Anna
Párhuzamos korpuszok	Váradi Tamás
Egyéni konzultáció	Albert Sándor, Heltai Pál, Károly Krisztina, Bárdosi Vilmos

Fordítástudományi Doktori Program - 2004-2005	
A tantárgy megnevezése	A tantárgyat oktató(k) neve
2004-2005 őszi félév	
Bevezetés a fordítás elméletébe	Klaudy Kinga
Bevezetés a tolmácsolás elméletébe	Szabari Krisztina
Kutatósze­minárium I. (Bevezetés a fordítás kutatásába)	Klaudy Kinga
A fordítástudomány klasszikusai	Klaudy Kinga, Kurián Ágnes, Láng Zsuzsa, Faludy Kinga
Nyelvpolitika és fordításpolitika	Szabari Krisztina
Szemantika	Kiefer Ferenc
Fordítástörténet	Hell György
Retorika	Jászó Anna
Párhuzamos korpuszok	Várad Tamás
Egyénileg felvett tantárgyak, egyéni konzultáció, vendégelőadó	Hans Hö­nig, Kövecses Zoltán
2004-2005 tavaszi félév	
Bevezetés a fordítás gyakorlatába	Klaudy Kinga
Kutatósze­minárium II (Szövegkutatás)	Károly Krisztina
Kutatósze­minárium III (Beszédkutatás)	Gósy Mária
Kutatósze­minárium IV (A fordítás lexikai kérdései)	Heltai Pál
A tudományos kutatási eredmények írásbeli és szóbeli bemutatása	Klaudy Kinga
A fordítás magyar nyelv­helyességi kérdései	Klaudy Kinga
Retorika	Jászó Anna
Párhuzamos korpuszok	Várad Tamás
Egyénileg felvett tantárgyak, egyéni konzultáció, vendégelőadó	Albert Sándor

Fordítástudományi Doktori Program - 2005-2006 tanév	
A tantárgy megnevezése	A tantárgyat oktató(k) neve
2005-2006 őszi félév	
Bevezetés a fordítás elméletébe	Klaudy Kinga
Bevezetés a tolmácsolás elméletébe	Szabari Krisztina
Kutatószeminárium I. (Bevezetés a fordítás kutatásába)	Klaudy Kinga
A fordítástudomány klasszikusai	Klaudy Kinga, Kurián Ágnes, Láng Zsuzsa, Faludy Kinga
A fordítás magyar nyelvhelyességi kérdései	Klaudy Kinga
Magyar fordítástörténet	Bart István
Általános fordítástörténet	Hell György
Párhuzamos korpuszok	Váradi Tamás
Egyénileg felvett tantárgyak, egyéni konzultáció, vendégelőadók	Szili Katalin, Balázs Géza, Szathmári István, Valló Zsuzsa, Kocsány Piroska
2005-2006 tavaszi félév	
Bevezetés a fordítás gyakorlatába	Klaudy Kinga
Kutatószeminárium II (Szövegkutatás)	Károly Krisztina
Kutatószeminárium III (Beszédkutatás)	Gósy Mária
Kutatószeminárium IV (A tudományos kutatási eredmények írásbeli és szóbeli bemutatása)	Klaudy Kinga
A fordítástudomány klasszikusai II.	Klaudy Kinga
A fordítás oktatásának elméleti és módszertani kérdései	Dróth Júlia
Számítógépes fordítástámogatás	Kis Balázs
Párhuzamos korpuszok	Váradi Tamás
Egyénileg felvett tantárgyak, egyéni konzultáció, vendégelőadók	Szili Katalin, Balázs Géza, Szathmári István, Valló Zsuzsa, Kocsány Piroska

Fordítástudományi Doktori Program - 2006-2007 tanév	
A tantárgy megnevezése	A tantárgyat oktató(k) neve
2006-2007 őszi félév	
Bevezetés a fordítás elméletébe	Klaudy Kinga
Bevezetés a tolmácsolás elméletébe	Szabari Krisztina
Kutatószeminárium I. (Bevezetés a fordítás kutatásába)	Klaudy Kinga
A fordítástudomány klasszikusai	Klaudy Kinga, Kurián Ágnes, Láng Zsuzsa, Szabari Krisztina
A fordítás magyar nyelvhelyességi kérdései	Klaudy Kinga
Általános fordítástörténet	Hell György
Párhuzamos korpuszok	Váradi Tamás
Bevezetés a nyelvtudományba fordításkutatók számára	Horváth Péter Iván
Egyénileg felvett tantárgyak, egyéni konzultáció, vendégelőadók	Szili Katalin, Jászó Anna, Balázs Géza, Szathmári István, Valló Zsuzsa, Kocsány Piroska
2006-2007 tavaszi félév	
Bevezetés a fordítás gyakorlatába	Klaudy Kinga
Kutatószeminárium II (Szövegkutatás)	Károly Krisztina
Kutatószeminárium IV (A tudományos kutatási eredmények írásbeli és szóbeli bemutatása)	Klaudy Kinga
A fordítás oktatásának elméleti és módszertani kérdései	Dróth Júlia
A fordítás lexikai kérdései	Heltai Pál
Mai magyar fordítástudomány	Albert Sándor, Heltai Pál, Valló Zsuzsa, Hidasi Judit, Cs. Jónás Erzsébet, Fóris Ágota, Prószéky Gábor, Váradi Tamás, Hell György, Dróth Júlia, Lendvai Endre
Számítógépes fordítástámogatás	Kis Balázs
Párhuzamos korpuszok	Váradi Tamás
Bevezetés az alkalmazott nyelvészetbe fordításkutatók számára	Horváth Péter Iván
Egyénileg felvett tantárgyak, egyéni konzultáció, vendégelőadók	Szili Katalin, Jászó Anna, Balázs Géza, Szathmári István, Valló Zsuzsa, Kocsány Piroska

Fordítástudományi Doktori Program - 2007-2008 tanév	
A tantárgy megnevezése	A tantárgyat oktató(k) neve
2007-2008 őszi félév	
Bevezetés a fordítás elméletébe	Klaudy Kinga
Bevezetés a tolmácsolás elméletébe	Szabari Krisztina
Kutatósze minárium I. (Bevezetés a fordítás kutatásába)	Klaudy Kinga
A fordítástudomány klasszikusai	Klaudy Kinga, Kurián Ágnes, Láng Zsuzsa, Szabari Krisztina
A fordítás magyar nyelv helyességi kérdései	Klaudy Kinga
Párhuzamos korpuszok	Várad i Tamás
Bevezetés a nyelvtudományba fordításkutatók számára	Horváth Péter Iván
Egyénileg felvett tantárgyak, egyéni konzultáció, vendégelőadók	Szili Katalin, Jászó Anna, Kelemen János, Kövecses Zoltán
2007-2008 tavaszi félév	
Bevezetés a fordítás gyakorlatába	Klaudy Kinga
Kutatósze minárium II (Szövegkutatás)	Károly Krisztina
Kutatósze minárium IV (A tudományos kutatási eredmények írásbeli és szóbeli bemutatása)	Klaudy Kinga
A fordítás oktatásának elméleti és módszertani kérdései	Dróth Júlia
Fordítástudomány és terminológia	Fóris Ágota
Számítógépes fordítástámogatás	Kis Balázs
Párhuzamos korpuszok	Várad i Tamás
Bevezetés az alkalmazott nyelvészetbe fordításkutatók számára	Horváth Péter Iván
Egyénileg felvett tantárgyak, egyéni konzultáció, vendégelőadók	Szili Katalin, Jászó Anna, Kelemen János, Kövecses Zoltán, Tolcsvai Nagy Gábor, Gósy Mária

Fordítástudományi Doktori Program - 2008-2009 tanév	
A tantárgy megnevezése	A tantárgyat oktató(k) neve
2008-2009 őszi félév	
Bevezetés a fordítás elméletébe	Klaudy Kinga
Bevezetés a tolmácsolás elméletébe	Szabari Krisztina
Kutatósze­minárium I. (Bevezetés a fordítás kutatásába)	Klaudy Kinga
A fordítástudomány klasszikusai	Klaudy Kinga, Papp Andrea
Fordítás és kontrasztív nyelvészet	Heltai Pál
A fordítás magyar nyelv­helyességi kérdései	Klaudy Kinga
Párhuzamos korpuszok	Várad­i Tamás
Pragmatika	Szili Katalin
Metafora	Kövecses Zoltán
Kognitív nyelvészet	Tolcsvai Nagy Gábor
Pszicholingvisztika	Gósy Mária
Bevezetés a nyelvtudományba fordításkutatók számára	Horváth Péter Iván
Fordítástechnológia	Kis Balázs
2008-2009 tavaszi félév	
Bevezetés a fordítás gyakorlatába	Klaudy Kinga
Kutatósze­minárium II (Szövegkutatás)	Károly Krisztina
Kutatósze­minárium III (A fordítás lexikai kérdései)	Heltai Pál
Kutatósze­minárium IV (A tudományos kutatási eredmények írásbeli és szóbeli bemutatása)	Klaudy Kinga
A fordítástudomány klasszikus tanulmányai	Klaudy Kinga
Párhuzamos korpuszok	Várad­i Tamás
Bevezetés az alkalmazott nyelvészetbe fordításkutatók számára	Horváth Péter Iván
A gyermekirodalom fordítása	Papp Andrea
Interkulturális kommunikáció	Szili Katalin
Retorika	Jászó Anna
Metafora	Kövecses Zoltán
Kognitív nyelvészet	Tolcsvai Nagy Gábor
Pszicholingvisztika	Gósy Mária
Számítógépes fordítástámogatás	Kis Balázs

Fordítástudományi Doktori Program - 2009-2010 tanév	
A tantárgy megnevezése	A tantárgyat oktató(k) neve
2009-2010 őszi félév	
Bevezetés a fordítás elméletébe	Klaudy Kinga
Bevezetés a tolmácsolás elméletébe	Szabari Krisztina
Kutatószeminárium I. (Bevezetés a fordítás kutatásába)	Klaudy Kinga
A fordítástudomány klasszikusai	Klaudy Kinga
A fordítás magyar nyelvhelyességi kérdései	Klaudy Kinga
Pragmatika	Szili Katalin
Metafora	Kövecses Zoltán
Kognitív nyelvészet	Tolcsvai Nagy Gábor
Pszicholingvisztika	Gósy Mária
Fordítástechnológia	Kis Balázs
2009-2010 tavaszi félév	
Bevezetés a fordítás gyakorlatába	Klaudy Kinga
Kutatószeminárium II (Szövegkutatás)	Károly Krisztina
Kutatószeminárium III (A fordítás lexikai kérdései)	Heltai Pál
A fordítástudomány klasszikus tanulmányai	Klaudy Kinga
Pragmatika	Szili Katalin
Metafora	Kövecses Zoltán
Kognitív nyelvészet	Tolcsvai Nagy Gábor
Pszicholingvisztika	Gósy Mária
Számítógépes fordítástámogatás	Kis Balázs

Fordítástudományi Doktori Program - 2010-2011 tanév (ebben az évben első évfolyam nem indult)	
A tantárgy megnevezése	A tantárgyat oktató(k) neve
2010-2011 őszi félév	
A fordítás kutatásának módszertana	Klaudy Kinga
A fordítástudomány klasszikus tanulmányai	Klaudy Kinga
A fordítás magyar nyelvhelyességi kérdései	Klaudy Kinga
Pragmatika/Interkulturális kommunikáció	Szili Katalin
Metafora	Kövecses Zoltán
Pszicholingvisztika	Gósy Mária
Gyermekirodalom fordítása	Papp Andrea
Témavezetők, konzulensek	Gósy Mária, Szili Katalin, Fóris Ágota, Muráth Judit, Károly Krisztina, Heltai Pál, Kövecses Zoltán, Pál Ferenc,
2010-2011 tavaszi félév	
Explicitáció, univerzálék	Klaudy Kinga
Pragmatika/ Interkulturális kommunikáció	Szili Katalin
Metafora	Kövecses Zoltán
Pszicholingvisztika	Gósy Mária
Gyermekirodalom fordítása	Papp Andrea
Korpusznyelvészet	Várad Tamás, Péch Olivia
Témavezetők, konzulensek	Gósy Mária, Szili Katalin, Fóris Ágota, Muráth Judit, Károly Krisztina, Heltai Pál, Kövecses Zoltán, Papp Andrea

6. A FORDÍTÁSTUDOMÁNYI DOKTORI PROGRAMRA BEIRATKOZOTT HALLGATÓK (2003-2011)

2003–2004-es tanévben indult csoport

1. Horváth Péter Iván (PHD)
2. Jantsits Ágnes (SZIG)
3. Dr. Kovács Péterné Dudás Andrea (PHD)
4. N. Tóth Zsuzsa (SZIG)
5. Somos Edit (PHD)
6. Tamás Dóra (PHD)
7. Varga (Mujzer) Krisztina (PHD)
8. Varga György (A)

2004–2005-ös tanévben indult csoport

1. Csehó Tamás (PHD)
2. Dudits András (PHD)
3. Hutterer Miklós (PHD)
4. Lengyel István (SZIG)
5. Montagnon Beatrix (kimaradt)
6. Paksy Eszter (PHD)
7. Péch Olivia (A)
8. Rossi Dorottya (kimaradt)
9. Serman Eszter (SZIG)
10. Szabó Helga (A)
11. Vándor Judit (PHD)

2005–2006-os tanévben indult csoport

1. Bakti Mária (PHD)
2. Bánhegyi Mátyás (PHD)
3. Derdák Krisztina (kimaradt)
4. Fischer Márta (PHD)
5. Kovács Marietta
6. Lukács András (A)
7. Mártonyi Éva (SZIG)
8. Szemere Pál (kimaradt)
9. Varga Ágnes (SZIG)
10. Zsemberi Eszter (SZIG)

2006–2007-os tanévben indult csoport

1. Bodor Endre (A)
2. Boldog Gyöngyi (A)
3. Harsányi Ildikó (A)
4. Nagy Anita (SZIG)
5. Péntes Tímea (SZIG)
6. Szép Beáta (SZIG)

7. Somodi Júlia (A)

8. Votiski Anna (kimaradt)

2007–2008-as tanévben indult csoport

1. Csorba Gábor
2. Farczády Bencze Tamás
3. Izsó Orsolya (kogn.)
4. Karl Nikoletta (A)
5. Mohácsi Gorove Anna (A)
6. Nagy János
7. Neumayer Dénes
8. Polcz Károly (SZIG)
9. Pusztai-Varga Ildikó (SZIG)
10. Sato Noriko (SZIG)
11. Szíjj Mária

2008-2009-es tanévben indult csoport

1. Bagó Tímea (kimaradt)
2. Farkas Ildikó
3. Károly Adrienne (A)
4. Krisár Csilla Mária (skand.)
5. Szász Tibor (kimaradt)
6. Viola Éva
7. Zajacz Zita

2009-2010-es tanévben indult csoport

1. Bozsik Gyöngyvér
2. Makkos Anikó
3. Nyársik Emese
4. Robin Edina
5. Szabados Ágnes
6. Zabóné Varga Irén
7. Zachar Viktor

2011-2012-es tanévben induló csoport

1. Ábrányi Henrietta
2. Mészáros Andrea Éva
3. Kovalik Deák Szilvia
4. Laszkács Ágnes
5. Seresi Márta

**7. A FORDÍTÁSTUDOMÁNYI DOKTORI PROGRAM VÉGZETT ÉS AKTÍV
HALLGATÓI 2010-2011-BEN**

1. **Bakti Mária (PHD)**
2. **Bánhegyi Mátyás (PHD)**
3. Bodor Endre (A)
4. Boldog Gyöngyi (A)
5. Bozsik Gyöngyvér
6. **Fáy (Csehó) Tamás (PHD)**
7. Csorba Gábrriel
8. **Dudits András (PHD)**
9. Farczady Bencze Tamás
10. Farkas Ildikó
11. **Fischer Márta (PHD)**
12. Harsányi Ildikó (A)
13. **Horváth Péter Iván (PHD)**
14. **Hutterer Mihály (PHD)**
15. Jantsits Ágnes (SZIG)
16. Karl Nikoletta (A)
17. Károly Adrienne (A)
18. Kovács Marietta
19. **Kovács Péterné Dudás
Andrea (PHD)**
20. Lengyel István (SZIG)
21. Lukács András (A)
22. Makkos Anikó
23. Mártonyi Éva (SZIG)
24. Mohácsi Gorove Anna (A)
25. Nagy Anita (SZIG)
26. Nagy János
27. Neumayer Dénes
28. Nyársik Emese
29. **Paksy Eszter (PHD)**
30. Péch Olivia (SZIG)
31. Péntes Tímea (SZIG)
32. Polcz Károly (SZIG)
33. Pusztai-Varga Ildikó (SZIG)
34. Robin Edina
35. Sato Noriko (SZIG)
36. Serman Eszter (SZIG)
37. Somodi Júlia (A)
38. **Somos Edit (PHD)**
39. Szabó Helga (A)
40. Szép Bea (SZIG)
41. Szíjj Mária
42. **Tamás Dóra (PHD)**
43. **Varga (Mujzer) Krisztina
(PHD)**
44. Varga Ágnes (SZIG)
45. **Vándor Judit (PHD)**
46. Viola Éva
47. Zabóné Varga Irén
48. Zachar Viktor
49. Zajacz Zita
50. Zsemberi Eszter (SZIG)

8. Fordítástudományi PHD Program témavezetői 2003-2011

Név	Kezdés		Témavezető
1. Bakti Mária	2005	PHD	Gósy Mária
2. Bánhegyi Mátyás	2005	PHD	Károly Krisztina
3. Bodor Endre	2006	A	Szabari Krisztina
4. Bozsik Gyöngyvér	2009		Klaudy Kinga
5. Fáy (Csehó) Tamás	2004	PHD	Földes Csaba
6. Csorba Gábor	2007		Heltai Pál
7. Dudits András	2004	PHD	Gósy Mária
8. Farczady Bencze Tamás	2007		Papp Andrea
9. Farkas Ildikó	2008		Klaudy Kinga
10. Fischer Márta	2005	PHD	Muráth Judit
11. Harsányi Ildikó	2006	A	Kövecses Zoltán
12. Horváth Péter Iván	2003	PHD	Klaudy Kinga
13. Hutterer Mihály	2004	PHD	Knipf Erzsébet
14. Jantsits Ágnes	2003	SZIG	Kurián Ágnes
15. Karl Nikoletta	2007	A	Szili Katalin
16. Károly Adrienne	2008	A	Károly Krisztina
17. Kovács Marietta	2005		Bárdosi Vilmos
18. Kovácsné Dudás Andrea	2003	PHD	Kocsány Piroska
19. Lengyel István	2004	SZIG	Prószéky Gábor
20. Lukács András	2005	A	Szili Katalin
21. Makkos Anikó	2009		Dróth Júlia
22. Mártonyi Éva	2005	SZIG	Vihar Judit
23. Mohácsi Gorove Anna	2007	A	Kurián Ágnes
24. Nagy János	2007		Klaudy Kinga
25. N. Tóth Zsuzsa	2003	SZIG	Albert Sándor
26. Nagy Anita	2006	SZIG	Hidasi Judit
27. Neumayer Dénes	2007		Károly Krisztina
28. Nyársik Emese	2009		Gósy Mária
29. Paksy Eszter	2004	PHD	Szili Katalin
30. Péch Olivia	2004	SZIG	Prószéky Gábor
31. Péntes Tímea	2006	SZIG	Banczerowski Janusz
32. Polcz Károly	2007	SZIG	Klaudy Kinga
33. Pusztai-Varga Ildikó	2007	SZIG	Drahota Erzsébet
34. Robin Edina	2009		Klaudy Kinga
35. Sato Noriko	2007	SZIG	Hidasi Judit
36. Sermann Eszter	2004	SZIG	Fóris Ágota
37. Somodi Júlia	2006	A	Hidasi Judit

38.Somos Edit	2003	PHD	Szabari Krisztina
39.Szabados Ágnes	2009		Klaudy Kinga
40.Szabó Helga	2004	A	Géher István????
41.Szép Beáta	2006	SZIG	Nyomárkay István
42.Szíjj Mária	2007		Pál Ferenc
43.Tamás Dóra	PHD	PHD	Fóris Ágota
44.Varga Ágnes	2005	SZIG	Prószéky Gábor
45.Mujzer Varga Krisztina	2003	PHD	Drahota Erzsébet
46.Vándor Judit	2004	PHD	Klaudy Kinga
47.Viola Éva	2008		Károly Krisztina
48.Zabóné Varga Irén	2009		Fóris Ágota
49.Zachar Viktor	2009		Szabari Krisztina
50.Zajacz Zita	2008		Szili Katalin
51.Zsemberi Eszter	2005	SZIG	Dróth Júlia

9. TÉMÁK ÉS TÉMAVEZETŐK (2003-2011)

Név	Kez	Cím (vagy téma)		Témavezető
Bakti Mária	2005	Diszharmóniás jelenségek a szinkrontolmácsok célnyelvi beszédprodukciónjában	PHD	Gósy Mária
Bánhegyi Máttyás	2005	A politikai és az ideológia hatása érvelő típusú politikai újságcikkek fordítására	PHD	Károly Krisztina
Bodor Endre	2006		A	Szabari Krisztina
Bozsik Gyöngyvér	2009	Operaszövegek fordítása		Klaudy Kinga
Fáy (Csehó) Tamás	2004	A másodlagos xenolektus vizsgálata fordításelméleti szempontból	PHD	Földes Csaba
Csorba Gábrriel	2007	Szaknyelvi kollokációk fordítása		Heltai Pál
Dudits András	2004	A fordítói olvasás kognitív és gyakorlati mechanizmusai	PHD	Gósy Mária
Farczády Bencze Tamás	2007	A gyermekirodalom fordítása		Papp Andrea
Farkas Ildikó	2008	Információszerkezeti eltolódások a magyar nyelvű uniós jogszabályokban		Klaudy Kinga
Fischer Márta	2005	A fordító mint terminológus, különös tekintettel az európai uniós kontextusra	PHD	Muráth Judit
Harsányi Ildikó	2006	Metaforafordítás mint megértési folyamat	A	Kövecses Zoltán
Horváth Péter Iván	2003	A lektori kompetencia	PHD	Klaudy Kinga
Hutterer Mihály	2004	Szövegkohézió feliratozott filmelőzetesekben	PHD	Knipf Erzsébet
Jantsits Ágnes	2003	Bírósági tolmácsolás és jogi fordítás Magyarországon	SZ IG	Kurián Ágnes
Károly Adrienne	2008	Fordítási kompetencia és performancia az EU-szakfordításban	A	Károly Krisztina
Karl Nikoletta	2007	Német nyelvű szitokszavak magyar fordításai osztrák kortárs drámákban	A	Szili Katalin
Kovács Marietta	2005	Idiomatikus kifejezések fordítása az Európai uniós szövegekben		Bárdosi Vilmos
Kovácsné Dudás Andrea	2003	Szállodai honlapok pragmatikai elemzése az interperszonális kapcsolatok szempontjából	PHD	Kocsány Piroska
Lengyel István	2004	Konzisztencia a szakfordításban	SZIG	Prószéky Gábor
Lukács András	2005	Útikönyvek fordítása		Szili Katalin
Makkos Anikó	2009	A fordítói és az anyanyelvi kompetencia összefüggései		Dróth Júlia
Mártonyi Éva	2005	A reáliák fordítási módszereinek változása a japán-magyar fordításban	SZIG	Vihar Judit

Mohácsi-Gorove Anna	2007	A fordítás minőségbiztosítása	A	Kis Balázs
Nagy Anita	2006	A közvetítőnyelv hatása a metafora- és metonímiafordításra.	SZIG	Hidasi Judit
Nagy János	2007	Az információs struktúra megőrzése a fordításban		Klaudy Kinga
Neumayer Dénes	2007	Fizikai szócikkek retorikai szerkezete		Károly Krisztina
N. Tóth Zsuzsa	2003	Filozófiai szövegek fordítása	SZIG	Albert Sándor
Nyársik Emese	2009			Gósy Mária
Paksy Eszter	2004	Szerzői és olvasói szerepek változása a fordítás folyamatában – Francia publicisztikai írások fordításának pragmatikai szempontú vizsgálata	PHD	Szili Katalin
Pécs Olivia	2004	Fordított szövegek számítógépes összevetése. Autentikus magyar és fordítás eredményeként létrejött célnyelvi magyar szövegek lexikai kohéziós mintázatának összehasonlító elemzése	SZIG	Prószekey Gábor
Pénzes Tímea	2006	Időmetaforák fordítása magyar-szlovák-német egybevetésben	SZIG	Banczerowski Janusz
Polcz Károly	2007	Konvencionálisan indirekt beszédaktusok az angol-magyar filmszövegfordításban. Az angol előkészítő és javaslattevő forma fordítása	SZIG	Klaudy Kinga
Pusztai-Varga Ildikó	2007	Kulturálisan kötött kifejezések fordítási stratégiái finn versek magyar és angol célnyelvi változataiban	SZIG	Drahota Erzsébet
Robin Edina	2009	Explicitáció		Klaudy Kinga
Sato Noriko	2007	Japán-magyar, magyar-japán üzleti tolmácsolás	A	Hidasi Judit
Sermann Eszter	2004	A terminológiai egységesítés és harmonizáció fordítási vonatkozásai	SZIG	Fóris Ágota
Somodi Júlia	2006	Megszólítások pragmatikája japán-magyar összevetésben	A	Hidasi Judit
Somos Edit	2003	A szónok és tolmácsa bilaterális és transznacionális kontextusban	PHD	Szabari Krisztina
Szabados Ágnes	2009	Kvázi-helyesség		Klaudy Kinga
Szabó Helga	2004	Fordítás és ideológia	A	Géher István????
Szép Bea	2006	A szakfordítás szerepe a magyar gazdasági jogi szaknyelv kialakulásában	SZIG	Nyomárkay István
Szűj Mária	2007	Magyar kulturális reáliák spanyol fordításban		Pál Ferenc
Tamás Dóra	2003	A gazdasági szakszövegek fordításának terminológiai kérdéseiről	PHD	Fóris Ágota

Varga Ágnes	2005	Gépileg fordított szövegek utószerkesztése	SZIG	Prószéky Gábor
Mujzer Varga Krisztina	2003	Honosítás és idegenítés – reálialexémák megfeleltetése az egyperces novellák fordításában	PHD	Drahota Erzsébet
Vándor Judit	2004	Adaptáció és újrafordítás	PHD	Klaudy Kinga
Viola Éva	2008	Orvosi szövegek fordítása		Károly Krisztina
Zabóné Varga Irén	2009	Műszaki szakszövegek fordításának terminológiai problémái		Fóris Ágota
Zachar Viktor	2009	Politikai neologizmusok fordítása német-magyar és magyar-német irányban		Szabari Krisztina
Zajacz Zita	2008			Szili Katalin
Zsembery Eszter	2005	A tan- és vizsgafordítások értékelésének objektív elemei és pedagógiai célú alkalmazhatósága a hazai fordítóképzésben	SZIG	Dróth Júlia

10. EGYÉNI KONZULTÁCIÓ A TÉMAVEZETŐVEL

1. Az egyéni konzultációra az ötödik és hatodik félévben kerül sor.
2. P/NY/13 és P/NY/15 kóddal kell felvenni, de mivel a program 25 témavezetővel van kapcsolatban, az ETR-be a témavezető nevének megjelölése nélkül vittük fel ezt a tanegységet.
3. A kapcsolat felvételét a hallgatónak kell kezdeményezni.
4. Félévenként legalább két személyes találkozóra kerüljön sor, a rendszeres e-mail kapcsolaton kívül, ha több, az annál jobb.
5. Ennek színhelye és ideje tetszés szerinti, ahogy az a témavezetőnek megfelel. Szükség esetén az FTT is tud erre termet biztosítani, délelőttönként általában szabad a könyvtár, délután a 7-es tanterem (csütörtök kivételével). Ezt viszont előre egyeztetni kell, nehogy meglepetésként mégis óra legyen abban a teremben, tehát általában egyszerűbb, ha a konzulens székhelyén vagy az általa kijelölt helyen történik a konzultáció.
6. Az első személyes konzultációt feltétlenül előzze meg a tématerv elküldése, különös tekintettel a már elolvasott és elolvasandó művek listájára, mert abban tud a konzulens leginkább segíteni, de ahhoz kell tudnia, hogy az illető mit olvasott, és mit nem.
7. Ugyancsak hasznos, ha a doktorandusz publikálandó tanulmányait vagy a dolgozat készülő fejezeteit, tartalomjegyzékét vitatják meg az egyéni konzultáción, természetesen ehhez előre el kell küldeni az anyagot a témavezetőnek.
8. Az abszolutóriumhoz a tématervet a témavezetőnek is el kell fogadnia (rövid vélemény, aláírás).
9. A szigorlatra a témavezető is meghívót kap, jelen lehet, de nem tehet fel kérdéseket, és nem vehet részt az értékelésben.
10. A doktori védés anyagához csatolandó a témavezető írásos véleménye a jelölt munkájáról.

11. A TÉMATERV

Adatok:

Név:

A dolgozat címe:

A tématerv elkészítésének dátuma:

(részben azért, hogy tudjam követni a módosításokat, részben azért, hogy dokumentálni tudjam, ki hol tart, ha szükség lenne rá).

A témavezető neve:

Konzulensek neve:

(Ha van még a témavezetőn kívül valaki, akivel a dolgozat megírása közben konzultálni lehet a témáról. Ennek a személynek a megnevezése nem zárja, ki, hogy az illető opponens lehessen):

Tématerv:

1. A kutatás célja:

2. A kutatási kérdés(ek):

3. Hipotézisek:

4. A kutatás elméleti háttere:

5. A kutatás anyaga (szövegek, emberek):

6. A kutatás módszere:

7. A kutatás várható eredménye:

8. A kutatás haszna:

9. A kutatás tervezett időbeosztása (szakirodalom feldolgozása, anyaggyűjtés, feldolgozás, a dolgozat befejezése):

10. A már feldolgozott irodalom jegyzéke (a címeket szabályosan kérem leírni ld. MANYE honlap vagy Fordtud.):

11. A jövőben feldolgozandó irodalom jegyzéke

12. A témával kapcsolatos **saját** művek jegyzéke, ahogy az majd a tézisek végén fog szerepelni (nyomtatásban megjelent publikációk, konferencia-előadások),

13. A témához nem kapcsolódó **saját** művek jegyzéke

A végleges tématervet a témavezetőnek jóvá kell hagynia.

12. A DOKTORI PROGRAM BEFEJEZÉSÉNEK IDŐKERETE

NÉHÁNY GYAKRAN FELTETT KÉRDÉS

1. Mennyi idő tehet el az utolsó tanegység megszerzése és az abszolutórium megszerzése között?	30 nap.
2. Mennyi idő tehet el az abszolutórium megszerzése és a doktori eljárásra való jelentkezés között?	3 év
3. Mennyi idő tehet el a doktori eljárásra való jelentkezés jóváhagyása és a disszertáció benyújtása között?	2 év
4. Mikor kell szigorlatozni?	Bármikor, de a védés időpontja előtt.
5. Mikor lehet védeni?	A védés időpontja nem a jelölttől függ, de csak akkor tűzhető ki, ha a disszertációt a jelölt beadta, az opponensek elfogadták, és a szigorlat megvan.

13. AZ ABSZOLUTÓRIUM

Az abszolutoriumot megadását az utolsó tanegység megszerzése után a **programvezető** javasolja a kitöltött kredittáblázat és három oktató által jóváhagyott tématervezet alapján

Név:

Témavezető neve:

Dolgozat tervezett címe:

PhD program kezdete:

Tanórák				
	Tanár	Tantárgy KÓDDAL!!	Minősítés	Kredit
1				7
2				7
3				7
4.				7
5				7
6				7
7				7
8				7
9				7
10				7
11				7
12				7
13				7
14				7
15				7
16				7
Három nagy publikáció				
Publikáció1	Publ.címe	Folyóirat neve, évf.,szám Vagy tanulmánykötet adatai: szerkesztő, cím, kiadás helye, kiadó	oldalszám tól-ig	8
Publikáció2				8
Publikáció3				8
Egyéb kisebb publikációk (recenzió, szerkesztés stb.)				
	Publ. címe	Folyóirat neve, évf.,szám Vagy tanulmánykötet adatai: szerkesztő, cím, kiadás helye, kiadó	oldalszám tól-ig	6 vagy 7 (amit adtam rá)
Konferencia előadások				
	Előadás címe	Konf. neve	helye, ideje	6 (amit adtam rá)
Oktatás				
	Tantárgy	Oktatási intézmény neve	tanév	6 (nyelvóra) és/vagy 8 (szakóra)
Összes kredit:				180

14. A DOKTORI SZIGORLAT

A bizottság:

A Szigorlati Bizottság három tagból áll: egy elnök és két kérdező tanár.

A Szigorlati Bizottságban legalább egy külső (nem ELTE) tagnak kell lennie.

A témavezető nem lehet tagja a bizottságnak, de segítheti a felkészülést, és jelen lehet a szigorlaton.

Főtéma

Tárgya: Az értekezés céljának, a kutatási igény (research gap) felmerülésének bemutatása, a vonatkozó szakirodalom áttekintése rendszerező és kritikai áttekintése

Formája: 20 perces előkészített önálló előadás segédanyagokkal (pl. kiosztmány; a kiosztmány a „Hivatkozások” címszó alatt tartalmazza mindazoknak a forrásoknak a bibliográfiai adatait, amelyeket a vizsgázó az előadása során megemlít, ill. amelyek szerepelnek a kiosztmányon; a hivatkozások formátuma ld. MANYE hivatkozási útmutató.

Bibliográfia: A jelölt állítja előzetesen össze, és tartalmazza mindazokat a forrásokat, amelyeket a kutatási témája kapcsán elolvasott. Formátuma: ld. MANYE hivatkozási útmutató.

Kérdező: Az előadás elhangzása után a Bizottság minden tagja tehet fel kérdést.

Melléktéma (1):

Tárgya: Valamelyik doktori szeminárium anyaga

Formája: Tételhúzás, a szemináriumot oktató tanár által előzetesen kijelölt témakörök közül

Bibliográfia: A szemináriumvezető tanár állítja össze

Kérdező: A szemináriumvezető tanár, aki egyben a Bizottság tagja

Melléktéma (2):

Tárgya: Valamelyik doktori szeminárium anyaga

Formája: Tételhúzás, a szemináriumot oktató tanár által előzetesen kijelölt témakörök közül

Bibliográfia: A szemináriumvezető tanár állítja össze

Kérdező: A szemináriumvezető tanár, aki egyben a Bizottság tagja

Olvasmányjegyzék:

Az egyes témakörökhöz tartozó, előzetesen (a jelölt, ill. a vizsgáztató tanárok által) összeállított olvasmányok jegyzékét a vizsga előtt egy hónappal, három példányban kell benyújtani a program vezetőjének.

A szigorlat értékelése:

A bizottság a jelölt teljesítményét mindhárom témában külön értékeli, az így kapott minősítések átlaga képezi a doktori szigorlat végleges értékelését. Az értékelés négyfokú skálán történik: summa cum laude, cum laude, rite, insufficienter.

APPENDIX 1.

A Fordítástudományi PHD Konferenciák programja I-VIII.

FORDÍTÁSTUDOMÁNY'2004 I. FORDÍTÁSTUDOMÁNYI PHD KONFERENCIA

2004. március 25. csütörtök de. 9.30–14.00.

ELTE BTK 1088 Múzeum krt. 4. „D”épület alagsori Tanácsterem

09.30 – 10.00	REGISZTRÁCIÓ
Elnök:	Nyomárkay István, egyetemi tanár
10.00 – 10.10	Klaudy Kinga: Megnyitó
10.10 – 10.30.	Kovács Péterné, Dudás Andrea: Turisztikai szövegek fordításszempon-tú vizsgálata
10.30 –10.50	Varga György: Idiomák két angol magyar szótárban
10.50 – 11.10	N. Tóth Zsuzsa: Mit tanulhat a fordításkutató a modern filozófiai hermeneutikától
11.10 – 11.30	Horváth Péter Közigazgatási reáliák a hiteles fordításban
11.30 – 11.40	Vita, hozzászólások
11.40 – 12.00	KÁVÉSZÜNET
Elnök:	Banczerowski Janusz, egyetemi tanár
12.00 – 12.20.	Somos Edit: Jegyzeteléstech-nika és konszekutív tolmácsolás
12.20 – 12.40	Jantsits Ágnes: A tolmácsképzés történetéből
12.40 – 13.00	Vasy Júlia: A fordító szerepe a svéd kultúrában
13.00 – 13.20	Andrew Gane: Translation as a Minority Right and as an Element of Reversing Language Shift (RLS)
13.20 – 14.00	Vita, hozzászólások
14.00 – 15.00	EBÉDSZÜNET

FORDÍTÁSTUDOMÁNY'2005

II. FORDÍTÁSTUDOMÁNYI PHD KONFERENCIA

2005. március 31. csütörtök de. 9.30–14.00.

ELTE BTK 1088 Múzeum krt. 4. „A”épület Dékáni Tanácsterem

09.30 – 10.00	REGISZTRÁCIÓ
Elnök:	Nyomárkay István, egyetemi tanár
10.00 – 10.10	Klaudy Kinga, egyetemi tanár
	Megnyitó
10.10 – 10.30.	Kovács Péterné, Dudás Andrea
	Korpusznyelvészeti eszközök felhasználása a turisztikai szövegek kutatásában
10.30 – 10.50	Vándor Judit
	Újrafordítás, adaptáció
10.50-11.10	Szabó Helga
	Fordítás és ideológia
11.10 – 11.30	Horváth Péter Iván
	A tulajdonnevek fordítása
11.30 – 11.40	Vita, hozzászólások
11.40 – 12.00	KÁVÉSZÜNET
Elnök:	Banczerowski Janusz, egyetemi tanár
12.00 – 12.20	Paksy Eszter
	Szerzői jelenlét a médiafordításban
12.20 – 12.40.	Somos Edit
	Retorika és tolmácsoláskutatás
12.40 – 13.00	Jantsits Ágnes
	Médiatolmácsolás
13.00 - 13.20	Lengyel István
	A fordítási terminológiáról
13.20 – 13.30	Vita, hozzászólások
13.30 – 15.00	EBÉDSZÜNET

FORDÍTÁSTUDOMÁNY'2006
III. FORDÍTÁSTUDOMÁNYI PHD KONFERENCIA

2006. március 23. csütörtök de. 9.30–14.00.
ELTE BTK 1088 Múzeum krt. 4. „A”épület Dékáni Tanácsterem

09.30 – 10.00	REGISZTRÁCIÓ
Elnök:	Nyomárkay István, egyetemi tanár
10.00 – 10.10	Klaudy Kinga, egyetemi tanár
	Megnyitó
10.10 – 10.30.	Péché Olivia
	A lexikai kohézió vizsgálata korpusznyelvészeti eszközökkel
10.30 – 10.50	Dudits András
	A fordítói olvasás elméleti és gyakorlati kérdései
10.50 –11.10	N. Tóth Zsuzsa
	Címek párbeszéde
11.10 – 11.30	Horváth Péter Iván
	Egyirányú ekvivalencia
11.30 – 11.40	Vita, hozzászólások
11.40 – 12.00	KÁVÉSZÜNET
Elnök:	Banczerowski Janusz, egyetemi tanár
12.00 – 12.20	Somos Edit
	Üdvözlőbeszéd típusai és jellegzetességei
12.20 – 12.40.	Fischer Márta
	Terminológiaalkotás és –fordítás az Európai Unióban
12.40 – 13.00	Claus-Michael Hutterer
	Reklámszövegek adaptációja
13.00 – 13.30	Vita, hozzászólások
13.30 – 15.00	EBÉDSZÜNET

FORDÍTÁSTUDOMÁNY'2007
IV. FORDÍTÁSTUDOMÁNYI PHD KONFERENCIA

2007. március 29. csütörtök de. 9.30–14.00.
ELTE BTK 1088 Múzeum krt. 4. „A”épület Dékáni Tanácsterem

09.30 – 10.00	REGISZTRÁCIÓ
Elnök:	Nyomárkay István, egyetemi tanár
10.00 – 10.10	Klaudy Kinga, egyetemi tanár
	Megnyitó
10.10 – 10.30	Paksi Eszter
	Fordítás a külföldi folyóiratok magyar kiadásában
10.30 – 10.50	Dudits András
	A fordítói elemző olvasás empirikus vizsgálata
10.50 – 11.10	Bakti Mária
	Retrospektív interjúk a tolmácsolás kutatásában
11.10 – 11.30	Horváth Péter Iván
	Mitől hiteles a fordítás
11.30 – 11.40	Vita, hozzászólások
11.40 – 12.00	KÁVÉSZÜNET
Elnök:	Banczerowski Janusz, egyetemi tanár
12.00 – 12.20	Mártonyi Éva
	A fordítás mint ismeretterjesztés – a <i>Kincses sziget</i> két magyar fordításáról
12.20 – 12.40	Varga Ágnes
	Géppel fordított szöveg: magyar vagy nem magyar? Választ adhat az Internet?
12.40 – 13.00	Fischer Márta
	Az EU terminológia fordításának egy lehetséges tipológiája
13.00 – 13.20	Votisky Anna
	Miért kell újraszinkronizálni a filmeket?
13.20 – 13.30	Vita, hozzászólások

FORDÍTÁSTUDOMÁNY'2008
V. FORDÍTÁSTUDOMÁNYI PHD KONFERENCIA

2008. március 27. csütörtök de. 9.30–14.00.
ELTE BTK 1088 Múzeum krt. 4. „A”épület Dékáni Tanácsterem

09.30 – 10.00	REGISZTRÁCIÓ
Elnök:	Nyomárkay István, professzor emeritus
10.00 – 10.10	Klaudy Kinga, egyetemi tanár
	Megnyitó
10.10 – 10.30	Csehó Tamás
	A nyelvi idegenszerűség vizsgálata német irodalmi művekben és magyar fordításaikban
10.30 – 10.50	Pusztai Varga Ildikó
	A fordítók mint „kulturális brókerek”
10.50 – 11.10	Szép Bea
	Lefordított terminusok a XIX. századi magyar törvényszövegekben
11.10 – 11.30	Fischer Márta
	A fordítás terminológiai szempontú megközelítése
11.30 – 11.40	Vita, hozzászólások
11.40 – 12.00	KÁVÉSZÜNET
Elnök:	Banczerowski Janusz, egyetemi tanár
12.00 – 12.20	Nagy Anita
	Mi történik a metaforákkal a japán-magyar fordításban?
12.20 – 12.40	Mártonyi Éva
	Szeressük-e a tanukit? Eltérő fordítási koncepciók a japán reáliák fordításakor
12.40 – 13.00	Bakti Mária
	Mire jó a megakadás-jelenségek kutatása?
13.00 – 13.20	Horváth Péter Iván
	A lektori kompetenciáról
13.20 – 13.30	Vita, hozzászólások

FORDÍTÁSTUDOMÁNY'2009
VI. FORDÍTÁSTUDOMÁNYI PHD KONFERENCIA

2009. március 27. csütörtök de. 9.30–14.00.
ELTE BTK 1088 Múzeum krt. 4. „A”épület Dékáni Tanácsterem

09.30 – 10.00	REGISZTRÁCIÓ
Elnök:	Heltai Pál, egyetemi docens
10.00 – 10.10	Klaudy Kinga, egyetemi tanár
	Megnyitó
10.10 – 10.30	Karl Nikoletta
	Nyelvi durvaságok Arthur Schnitzler „Reigen” című drámájának kétféle fordításában
10.30 – 10.50	Dudits András
	A fordítói betűhiba-észlelési teljesítmény empirikus vizsgálatáról
10.50 – 11.10	Tóth Andrea
	A beszédszünetek szerepe a tolmácsolásban
11.10 – 11.30	Pusztai-Varga Ildikó
	Explicitáció a versfordításban
11.30 – 11.40	Vita, hozzászólások
11.40 – 12.00	KÁVÉSZÜNET
Elnök:	Károly Krisztina, egyetemi docens
12.00 – 12.20	Boldog Gyöngyi
	A történetmondás interaktív szintje
12.20 – 12.40	Viola Éva
	Nyelvi párhuzamok a francia és a magyar népmesék között
12.40 – 13.00	Csorba Gábor
	A kollokációk kutatása a fordítástudományban
13.00 – 13.20	Horváth Péter Iván
	Lektorálás és nyelvművelés
13.20 – 13.30	Vita, hozzászólások
13.30 – 15.00	EBÉDSZÜNET

FORDÍTÁSTUDOMÁNY'2010

VII. FORDÍTÁSTUDOMÁNYI PHD KONFERENCIA

2010. március 25. csütörtök de. 9.30–14.00.

ELTE BTK 1088 Múzeum krt. 4. „A”épület Dékáni Tanácsterem

09.30 – 10.00	REGISZTRÁCIÓ
Elnök:	Károly Krisztina, habilitált egyetemi docens
10.00 – 10.10	Klaudy Kinga, egyetemi tanár
	Megnyitó
10.10 – 10.30	Zajacz Zita
	A becsületesség nyelvi kifejezése a finn kultúrában
10.30 – 10.50	Bozsik Gyöngyvér
	Operaszövegek fordítása a fordító, az énekes és a közönség szemével
10.50 – 11.10	Bakti Mária
	A szinkrontolmácsok célnyelvi, félspontán és spontán beszédprodukciónak összehasonlítása
11.10 – 11.30	Zachar Viktor
	Simsen, hartzen és pimpen – Neologizmusok a mai német nyelvben és lehetséges magyar fordításaik
11.30 – 11.40	Vita, hozzászólások
11.40 – 12.00	KÁVÉSZÜNET
Elnök:	Károly Krisztina, habilitált egyetemi docens
12.00 – 12.20	Harsányi Ildikó
	A metafora mint az alternatív konceptualizáció eszköze a fordításban
12.20 – 12.40	Károly Adrienn
	EU-s szakszövegek fordítása során fellépő lexikai, szintaktikai és szövegszintű fordítási hibák visszatérő mintázatai.
12.40 – 13.00	Horváth Péter Iván
	A fordítási hiba
13.00 – 13.30	Vita, hozzászólások
13.30 – 15.00	EBÉDSZÜNET

FORDÍTÁSTUDOMÁNY'2011
VIII. FORDÍTÁSTUDOMÁNYI PHD KONFERENCIA

2011. április 7 csütörtök de. 9.30–13.30.
ELTE BTK 1088 Múzeum krt. 4. „A”épület Dékáni Tanácsterem

VIII. FORDÍTÁSTUDOMÁNYI PHD-KONFERENCIA

09.30 – 10.00	REGISZTRÁCIÓ
Elnök:	Dr. Nyomárkay István, professzor emeritus
10.00 – 10.10	Dr. Klaudy Kinga, egyetemi tanár
	Megnyitó
10.10 – 10.30	Sermann Eszter
	A terminológiai szabványosítás szerepe a lokalizáció folyamatában
10.30 – 10.50	Szabados Ágnes:
	A kvázi-helyesség terminus a fejlődése a fordítástudományban
10.50 – 11.10	Zachar Viktor
	Német neologizmusok a fordítói gyakorlatban
11.10 – 11.30	Bozsik Gyöngyvér
	Az énekelhetőség és a szöveg viszonyának alakulása az operafordításban a 19. századtól napjainkig
11.30 – 11.40	Vita, hozzászólások
11.40 – 12.00	KÁVÉSZÜNET
Elnök:	Dr. Károly Krisztina, habilitált egyetemi docens
12.00 – 12.20	Károly Adrienn
	Az idegennyelv-elsajátítás kognitív modelljeinek szerepe a fordítási kompetencia kutatásában
12.20 – 12.40	Robin Edina és Makkos Anikó
	Explicitáció és implicitáció a visszafordításban
12.40 – 13.00	Tóth Andrea
	Korrektációs folyamatok a szinkrontolmácsolásban
13.00 – 13.20	Horváth Péter Iván
	Bűn-e idegen nyelvre fordítani?
13.20 – 13.30	Vita, hozzászólások
13.30 – 15.00	EBÉDSZÜNET

APPENDIX 2.
A III.-VIII. Fordítástudományi PHD Konferencia
absztraktjai

FORDÍTÁSTUDOMÁNY'2006
III. FORDÍTÁSTUDOMÁNYI PHD KONFERENCIA

ABSZTRAKTOK

PÉCH OLÍVIA

A LEXIKAI KOHÉZIÓ VIZSGÁLATA KORPUSZNYELVÉSZETI ESZKÖZÖKKEL

A korpusznyelvészeti eszközök alkalmazása új lehetőséget kínál az empirikus szövegkutatás számára. A számítógép segítségével egyrészt kényelmesebbé válik a szövegek tárolása, elemzése, másrészt a gépi lekérdezés gyorsabb, megbízhatóbb mint, a kézi, illetve a számítógépes program lehetővé teszi a kutatás során felmerülő újabb szempontok beiktatását és figyelembe vételét is.

Az alkalmazott nyelvészeti kutatások gyakran foglalkoznak a lexikai kohézió vizsgálatával. Érdekesnek tartom megvizsgálni, hogy az adott szövegre jellemző lexikai kohéziós elemek száma és eloszlásának aránya változik-e a fordítás során, illetve ha valóban bekövetkezik egy ilyen változás, akkor kimutatható-e egyértelmű tendencia a változás jellegére vonatkozóan.

Jelen előadásomat három kérdés köré csoportosítom. Vázzolom a számítógépes eszközökkel segített kutatás előnyeit, bemutatom a lexikai kohézió vizsgálatára általam kiválasztott elemzési módszert, és ismertetem azt az elemzést, amelyben egy korpusznyelvészeti eszköz segítségével hasonlítom össze az eredeti magyar szövegekre és német fordításaikra jellemző lexikai kohéziós eszközöket.

Irodalom:

- Balaskó M. 2005. Korpusznyelvészeti vizsgálatok és forrásnyelvi minták (angol és magyar tudományos szövegek anyaga alapján). Pécsi Tudományegyetem: PhD dolgozat.
- Károly, K. 2002. Lexical repetition in text. A study of the text-organizing function of lexical repetition in foreign language argumentative discourse. Frankfurt am Main: Peter Lang.
- Károly K. 2002. Az alkalmazott nyelvészeti kutatások néhány alapvető módszertani kérdéséről. *Alkalmazott Nyelvtudomány* II. évf. 1. szám 77–87.
- Károly K. 2003. Korpusznyelvészet és fordításkutatás. A korpuszalapú fordításkutatás néhány elméleti és módszertani kérdéséről és eredményeiről. *Fordítástudomány* 5. évf. 2. szám 18–27.
- Kenny, D. 2000. Corpora in translation studies. In: Baker, M. (ed.) *Encyclopedia of Translation Studies* London: Routledge. 50–53.
- Szirmai M. 2005. Bevezetés a korpusznyelvészetbe. A korpusznyelvészet alkalmazása az anyanyelv és az idegen nyelv tanulásában és tanításában. Budapest: Tinta Könyvkiadó.

DUDITS ANDRÁS
A FORDÍTÓI OLVASÁS ELMÉLETI ÉS GYAKORLATI KÉRDÉSEI

A 18. századi angol író, Samuel Johnson kijelentése, miszerint: „Az író ideje javát olvasással tölti, hogy írhasson [...]”, a fordítóra nézve különösen találó, hiszen a fordító valóban egyetlen gondolatot sem önthet nyelvi formába, amíg nem olvas, amíg a szavakból ki nem hámozza a gondolatokat. Az olvasás szerepe azonban nemcsak az eredeti szöveg mondanivalójának megfejtésében nyilvánul meg, hanem – az írás kivételével – a fordítás valamennyi szakaszában: a forrásnyelvi szöveg áttekintésétől a célnyelvi változat átolvasásáig. Munkája során a fordító a különböző részfeladatoknak megfelelően különböző célokkal olvas, és ezekhez más-más technikákat alkalmaz (például másképpen jár el, ha szöveget értelmez, mint ha a betűhibák kiszűrésére törekszik). Ezek az olvasási műveletek kognitív szempontból bizonyos fokig eltérő mechanizmusokra épülnek, és együttesen a *fordítói olvasás* alapját képezik.

Az előadás célja a fordítói olvasást meghatározó olvasási műveletek kognitív pszichológiai hátterének és gyakorlati jellemzőinek bemutatása, különös tekintettel az elemző és a korrektúrázás céljából történő olvasás empirikus kutatásának lehetőségeire. A téma kapcsán előtérbe kerül továbbá a dekódálás, a szövegértés, a kódváltás, a memória, a metakognitív ismeretek, a fordítói stratégiák, valamint az anyanyelvi olvasási képesség és az idegen nyelvi olvasási képesség és nyelvi kompetencia közötti összefüggés kérdése.

Irodalom:

- Macizo, P. and Bajo, M. T. 2004. When Translation Makes the Difference: Sentence Processing in Reading and Translation. *Psicológica*. Vol. 25. 181–205.
- Mossop, B. 2001. *Revising and Editing for Translators*. Manchester: St. Jerome Publishing.
- Just, M. A. and Carpenter, P. A. 1987. *The Psychology of Reading and Language Comprehension*. Boston: Allyn and Bacon, Inc.

N. TÓTH ZSUZSA
CÍMEK PÁRBESZÉDE

A címek – irodalmi művek vagy tudományos cikkek címei – szövegeknek tekinthetők, hiszen akármilyen rövidek is, eleget tesznek a szövegszerűség valamennyi kritériumának. A Beaugrande és Dressler által leírt szövegkritériumok közül az előadás az *intertextualitással* foglalkozik. A címek részei egy közösség kultúrkincsének és az intertextualitás szövevényének: más szövegeket idézhetnek szó szerint illetve allúzió formájában, vagy idézetté válhatnak. Néha a címek szinte felelgetnek egymásnak.

Ha a fordító eleget akar tenni a szerző iránti lojalitás követelményének, számos problémát kell megoldania az ilyen címek fordításánál. Először is fel kell ismernie, ha az eredeti cím idézetet vagy allúziót tartalmaz, majd az intertextuális kapcsolódás megőrzése érdekében meg kell találnia az idézet korábbi fordítását, amely már a célnyelvi kultúra részévé válhatott. Az előadás példákon keresztül mutatja be, hogy amikor egy korábbi címre alludáló újabb címnél nem használható a korábbi cím fordítása, akkor a fordító nem képes a cím intertextuális vonatkozását megjeleníteni.

Az előadás felveti, de válasz nélkül hagyja azt a kérdést is, vajon elvárható-e a fordítótól, hogy minden címbeli idézetet vagy allúziót felismerjen, azaz hogy tökéletesen megértse egy fordítandó mű címét.

Irodalom:

- Beaugrande, R.A. de & Dressler, W. 1981. *Introduction to Text Linguistics*. London & New York: Longman.
- Leppihalme, R. 1997. *Culture Bumps. An Empirical Approach to the Translation of Allusions*. Clevedon: Multilingual Matters Ltd.
- Nord, Ch. 1995. Text-Functions in Translation: Titles and Headings as a Case in Point. *Target* Vol. 7. No. 2, 261–284.

HORVÁTH PÉTER

AZ EGYIRÁNYÚ EKVIVALENCIA

A nyelvészet sokszor tesz megállapításokat nehezen vagy egyáltalán nem definiálható fogalmakról (pl. nyelv, jelentés, melléknév). A *fordítási ekvivalencia* is ilyen tudományelőtti fogalom, amely közkeletű használata és intuitív érthetősége folytán nem vet fel értelmezési nehézségeket. Amint azonban maga válik tudományos elemzés tárgyává, máris számos félreértésre és vitára ad okot. Milyen nyelvi szinteken érvényesül, és egyáltalán létezik-e? Az előbbi kérdés többéves kutatásokhoz vezet, az utóbbi inkább spekulatív eszmefuttatásokhoz.

E dolgozat szerzője — főállású szakfordító lévén — abból indul ki, hogy az ekvivalencia létezik, és bár szabatos meghatározását örök eszménynek, egy-egy újabb tulajdonsága vizsgálatát annál inkább lehetségesnek tartja. Munkahipotézise röviden így szól: a fordítási ekvivalencia nem kölcsönviszony, hanem egyirányú kapcsolat a forrásszöveg és annak célnyelvi változata között. Másképpen: ha a fordító „A”-ból eljutott „B”-be, és vissza akar térni, soha nem fog sikerülni — legfeljebb „A¹”-be érkezhetsz. E látszólag magától értődő feltevést nehéz bizonyítani, hiszen olyan tényezők számbavételét követeli meg, mint lexikális és aktuális jelentés, szómezők, explicitáció, redundancia, aszimmetria stb.

Másrészt felmerül a kérdés, hogy sok nyelvész, fordításoktató, hivatásos nyelvi közvetítő és laikus miért értelmezi a fordítási ekvivalenciát egyaránt matematikai egyenértékűségként, azaz két, tetszőlegesen felcserélhető oldalú egyenletként, illetve mértani tükrözésként. A válaszok túlmutatnak a nyelvészetben, de érdemes mindegyiken elgondolkodni, hogy a fordításkutatók a továbbiakban hallgatólag se azonosítsák az ekvivalenciát két egyenrangú szöveg kétirányú viszonyával.

Irodalom:

- Albert S. 1988. *Az ekvivalencia mint fordításelméleti kategória*. Kandidátusi disszertáció. Szeged (kézirat)
- Albert S. 2003. Fordítás és filozófia. A fordításelméletek tudományfilozófiai problémái. In: *Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához XVII*. Budapest: Tinta Könyvkiadó
- Baker, M. 1992. *In Other Words: A Coursebook on Translation*. London: Routledge
- Catford, J. C. 1965. *A Linguistic Theory of Translation: An Essay on Applied Linguistics*. London: Oxford University Press
- House, J. 1997. *A Model for Translation Quality Assessment*. Tübingen: Gunter Narr
- Klaudy K. 2001. Az asszimmetria-hipotézis. In: Bartha M. & Stephanides É. (szerk.) *A nyelv szerepe az információs társadalomban. A X. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus előadásainak válogatott gyűjteménye*. Székesfehérvár: Kodolányi János Főiskola. 371–378.
- Nida, E. A. 1964. *Towards a Science of Translating*. Leiden: E J. Brill

- Nida, E. A. and C. R. Taber. 1969/1982. *The Theory and Practice of Translation*.
Leiden: E. J. Brill
- Vinay, J. P. and J. Darbelnet 1995. *Comparative Stylistics of French and English: a Methodology for Translation*. Translated by J. C. Sager and M. J. Hamel,
Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins

SOMOS EDIT CSILLA
AZ ÜDVÖZLŐ BESZÉDEK TÍPUSAI ÉS JELLEGZETESSÉGEI

A nyelvészeti, stilisztikai, retorikai szakirodalomban kevés elemzés jelent meg erről a beszédműfajról. Az internet és a tolmács-és fordítóirodák Németországban nagy mennyiségű adatot közölnek róla, a tolmácsolási gyakorlatban pedig a megbízások egyik standard formája. Az előadás a német üdvözlő beszédekkel (Grusswort, Grussadresse, Begrüßungsansprache, Eröffnungsrede), mint az alkalmi beszédek egy fajtájával foglalkozik. Látszólagos könnyedsége (ki, kit üdvözöl milyen alkalomból) és kulturális, retorikai, konvencionális kötöttségei alapján az ún. „könnyebb” fajsúlyú tolmácsolási feladatok közé sorolják, pedig ez nem mindig van így. Ha megpróbáljuk a nehézségeket tartományokra bontva elemezni, pontosabb képet kapunk arról, mi is a helyzet valójában.

Bizonyos területeken (diplomácia, politika, kultúrpolitika, nagy konferenciák) írásos, előszerkesztett formája is létezik. Gyakorta azonban csak szóban adják elő, jegyzetek alapján rögtönzik, azonban ezen rögtönzések mennyisége és minősége (is) meghatározó lehet az adott alkalom, esemény lefolyása szempontjából. A fogalmi meghatározáson kívül az osztályozás, a jellegzetességek elemzése is fontos lehet mind a beszélő, (szónok) mind a tolmács számára, (tehát a konvenciók jó ismerete, fejlett kulturális kompetencia) - a tolmácsolás, szempontjából pedig a jó közvetítési minőség záloga. Az előadás foglalkozik még két példa alapján a szcenarió, témaszerkezet és kohézió, kohézív elemek leírásával- mennyiben határozzák meg ezek a szöveg nehézségi fokát.

Irodalom:

- G. Láng Zs. 2002. *Tolmácsolás felsőfokon*. Budapest: Scholastica.
- Gile, D. 1995. *Basic concepts and models for Interpreter and Translator Training*
Amsterdam: J. Benjamins.
- Hönig, H. 1992. Verstehensoperationen beim Konsektivdolmetschen *TexTconTexT*,
Vol. 7. Heidelberg: Julius Groos.
- Hönig, H. 2003. Piece of Cake – or Hard to Take? Objective Grades of Difficulty of
Speeches Used in Interpreting Training. In: Nord, B., Schmitt, P.A. (eds)
Traducta Novis. Tübingen: Stauffenburg. 69–82.

ROSSI DOROTTYA
A FILMFELIRATOZÁSRÓL

Magyarország mindig is azon országok közé tartozott, ahol a filmfeliratozás fontos szerepet játszott a médiában. Az elmúlt években a digitális technika előretörésével, a DVD-n megjelenő filmek számának rohamos növekedésével megnőtt nálunk is az igény a filmek feliratozása iránt. Így kerültem én is bele a filmfeliratozó iparba, ahol több éves tapasztalatot szereztem az ilyen jellegű fordítás nehézségeivel kapcsolatban.

A feliratozás a fordítás speciális formája, mely Gambier szerint elhalványította a fordítás és tolmácsolás, vagyis az írott és szóbeli kódok közti hagyományosan éles

határvonalat. Előadásom első felét egy nagyon rövid történelmi áttekintéssel kezdem, majd a feliratozás megkülönböztető jellemzőiről kívánok beszélni. Feliratozás egyik legfontosabb tulajdonsága az, hogy szóbeli szöveget tesz át írásba, vagyis a fordítás folyamata során kommunikációs csatornaváltás történik. Ezt a helyzetet bonyolítja, ha interlingvális, vagyis nyelvek közötti feliratozó fordításról van szó. Ott ugyanis nem csak a kommunikáció csatornája, hanem a kulturális befogadó környezet is változik, amelyhez a feliratokat igazítani kell.

Az előadás második felében a hallgatóságot megismertetem a feliratozás gyakorlati folyamatával, illetve pontosabban azzal, hogy egy bizonyos cégnél, hogyan történik a DVD-n kiadásra kerülő filmek feliratozásának elkészítése. Bemutatom azokat a lépéseket, amelyeken a fordítandó, illetve később a fordított szöveg keresztül megy, kezdve az intralingvális feliratozástól, annak fordításán keresztül egészen a végső lektorálásig. Közben részletesen kitérek az ilyen jellegű fordítás gyakorlatban is megjelenő nehézségeire.

Irodalom:

- Baker, M. 1998. *Encyclopedia of Translation Studies*. London and New York: Routledge.
- Gambier, Y., Gottlieb, H. 2001. *(Multi)Media Translation*. Amsterdam/Philadelphia: Benjamins.
- Chaume, F. 2004. Film Studies and Translation Studies: Two Disciplines at Stake in Audiovisual Translation. *Meta* Vol. 49. No. 1. 12–24.

FISCHER MÁRTA

TERMINOLÓGIAALKOTÁS ÉS –FORDÍTÁS AZ EURÓPAI UNIÓBAN

Az Európai Unió fejlődése olyan új, csak uniós kontextusban értelmezhető terminusok megjelenését hozza magával, melyek keletkezése és fordítása számos gyakorlati és elméleti kérdést vet fel.

Az előadás első részében azt vizsgálom, hányféle módon definiálható az EU-terminus, azaz hogyan szűkíti/bővíti a meghatározást a laikus, a fordító és a hagyományos terminológián eltérő megközelítése. Uniós szövegekből vett példákra támaszkodva elemzem, milyen hatással lehet egy forrásnyelv dominanciája a célnyelv terminusképzési gyakorlatára, és ugyanakkor hogyan hathat vissza a forrásnyelven képzett EU terminus az eredeti forrásnyelvi jelentéstartalomra.

Az előadás második részében egy kutatási tervet ismertetek, mely eurokraták elvárásait vizsgálná az uniós szövegek és EU-terminusok fordításával szemben. Feltevésünk az, hogy az eurokraták igényét a visszakereshetőség, az adott terminus vagy szöveg „beazonosíthatósága” határozza meg, akár az idegenszerűség árán is. Az egyes szövegtípusok így a célcsoportok eltérő igényeinek megfelelően más-más fordítói stratégiát tehetnek szükségessé.

Irodalom:

- Sager, J.C. 1990. *A Practical Course in Terminology Processing*. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Pym, A. 2000. European Union and its future languages. Questions for Language Policies and Translations Theories. *Across Languages and Cultures* Vol. No.1. 1-19. <http://www.fut.es/~apym/on-line/acrossEU6.pdf>

Dróth J. 2000. Legyen egységes az Európai Unió magyar nyelvű terminológiája! Az EU adminisztratív és közigazgatási nyelvezetének magyar fordítása. *Magyar Nyelvőr* 125. évf. 2. szám, 287–297.

HUTTERER MICHAEL
REKLÁMSZÖVEGEK ADAPTÁCIÓJA

Az előadás a reklámszövegek adaptációjával foglalkozik. A következő kutatási kérdéseket veti fel: Mi az oka annak, hogy a reklámszövegek magyarra fordítása során ma szinte kizárólag adaptálnak? Mit és hogyan adaptálnak a reklámszakemberek? Milyen jellegű megbízásokat kapnak (példatár, 'creative brief')? Mennyiben tekinthető az adaptáció fordításnak? Az utolsó kérdésre adott választól függ, hogy ez a kutatási téma egyáltalán a fordítástudomány tárgyát képezheti-e vagy sem. Ezért az adaptáció fogalmának tisztázására van szükség. Az előadás amellett érvel, hogy az adaptáció fordítási jelenség. A James Holmes-féle rendszerben a leíró fordítástudománynak mind a folyamat-, mind az eredmény- mind a funkcióközpontú kategóriájába besorolható. Az előadás hivatkozik Jettmarová kutatásaira, aki Csehország példáján mutatta be, hogyan változott a reklámozás a rendszerváltás óta a teljes és részleges átviteltől, a részleges helyettesítésen keresztül a teljes helyettesítés, azaz adaptációig, ami már a forrás- és célnyelvi kultúra közötti pragmatikai és szemantikai különbségeket, valamint kulturális értékeket és sztereotípiákat, helyi reklámozási konvenciókat stb. is figyelembe veszi.

Az előadás végül angol nyelvű reklámszövegek magyar adaptációit mutatja be, valamint elemzi a hozzájuk tartozó megbízásokat. A példák között szerepel egy műfogsorrögzítő terméket is reklámozó film, amelyet újra kellett fordítani a magyar célközönség számára, mivel az eredeti reklámfilm nonverbális elemei sem feleltek meg a célnyelvi befogadók elvárásainak. Mindebből többek között az a következtetés is levonható, hogy a marketingban oly fontos funkcionalitás elve miatt, nélkülözhetetlen stratégia az adaptáció a reklámszövegek fordítása során.

Irodalom:

- Baker, M. (ed.) 2004. *The Translator*. Special Issue: Key Debates in the Translation of Advertising Material. Vol. 10. No. 2. Manchester, UK: St. Jerome Publishing.
- Jettmarová, Z. 1997. Az alapszabvány változása a reklámok fordításában. *Modern nyelvoktatás*. 3 évf. 3. szám, 46–55.
- Jettmarová, Z. 2003. The Dynamics of Language Specificity in the Establishment of a New Genre. In.: Gerzymisch-Arbogast, H. e.a. (eds.) *Textologie und Translation (Jahrbuch Übersetzen und Dolmetschen 4)*. Tübingen: Gunter Narr. 161–173.

SZABÓ CSILLA
JEGYZETELÉSI TECHNIKÁK ÉS STRATÉGIÁK A KONFERENCIATOLMÁCSOLÁSBAN

A konferenciatolmácsok jegyzetelésteknikájának vizsgálata empirikus kutatás keretében korántsem olyan népszerű téma, mint gondolnánk. Éppen ezért nagyon kevés empirikus adat áll rendelkezésünkre arra nézve, hogy a különböző nyelvkombinációban dolgozó konferenciatolmácsok hogyan jegyzetelnek: melyik nyelvet részesítik előnyben, milyen arányban alkalmaznak egész szavakat, rövidítéseket, illetve szimbólumokat s milyen kompressziós technikákat vesznek igénybe a jegyzetelés során.

Az előadás rövid összefoglalása a „*Jegyzeteléstechnikák és stratégiák a konsekutív tolmácsolásban*” című, a Pécsi Tudományegyetemre nemrégiben benyújtott PhD-dolgozatnak, amely a jegyzeteléstechnika három fő aspektusát vizsgálja: 1) a *tolmácsjegyzetek nyelvét* (esetünkben az angol, magyar vagy bármely harmadik nyelv), 2) a *tolmácsjegyzetek formáját* (egész szavak, rövidítések, illetve szimbólumok), valamint 3) a tolmácsok által alkalmazott *kompressziós stratégiákat* (kihagyások, hozzáadások). Külön fejezetet szentel a dolgozat a *tolmácsolási stratégiák* kérdéskörének, és kísérletet tesz arra, hogy feltérképezze, melyek azok a tudatos műveletek, amelyeket a tolmácsok a jegyzetkészítés során stratégiai céllal alkalmaznak, hogy jegyzetelésük minél hatékonyabb és/vagy gazdaságosabb legyen.

Irodalom:

- Andres, D. 2002. *Konsekutivdolmetschen und Notation*, Frankfurt: Lang.
- Dam, H. V. 2004a. Interpreters' notes. On the choice of language, *Interpreting* Vol. 6. No. 1. 3–17.
- Dam, H.V. 2004b The interpreters' notes: on the choice of form and language. In: Hansen, G. Malmkjær, K. and Gile, D. (eds.) *Claims, Changes and Challenges in Translation Studies*, Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins, 251–261.
- Kohn, K. and Kalina, S. 1996. The strategic dimension of interpreting, *Meta*, Vol. 41. No. 1. 118–138.
- Pöchhacker, F. 2004. *Introducing Interpreting Studies*. London and New York: Routledge.

FORDÍTÁSTUDOMÁNY'2007

IV. FORDÍTÁSTUDOMÁNYI PHD KONFERENCIA

ABSZTRAKTOK

PAKSY ESZTER

FORDÍTÁS KÜLFÖLDI FOLYÓIRATOK MAGYAR KIADÁSAIBAN

A globalizálódó kultúra egyik megnyilvánulási formája, hogy számos folyóirat nemzetközivé vált, sok nyelven, sok országban megjelenik ugyanaz a kiadvány. Három, eredetileg egy-egy nemzethez kötődő folyóiratot vizsgállok, melyek ma már világszerte ismertek: az Elle-t, a National Geographicot és a Le monde diplomatique-ot.

Arra keresem a választ, mi a fordítás szerepe ezen havilapok magyar kiadásában. Rámutatok, hogy ezek a folyóiratok eltérő fordítási stratégiával élnek a globalizációban játszott különböző szerepük, illetve a kiadói célkitűzések különbözősége miatt. Az elemzéshez Juliane House (1981, 2006) kategóriáit, a nyílt és rejtett fordítás fogalmait használom fel, de az elemzés eredményeként bemutatom, hogy bizonyos esetek nem sorolhatók be ezekbe a kategóriákba, ezért egy a fordítástudományban nem használatos fogalmat, a licenszt vezetem be a kategorizációba.

A kutatásból az derül ki, hogy a szűk értelemben vett fordítás (nyílt fordítás) jellemzőbb a magasabb kulturális értéket képviselő orgánumokra, míg az üzleti motíváltású, a globalizáció (kulturális gyarmatosítás?) szolgálatában álló kiadványok alig élnek vele, a szerző neve helyett a márkanév teremti meg a „forrásnyelvi” és „célnyelvi” produktum közötti azonosságot.

Irodalom:

Császár Z. 2005. *Média és globalizáció*. Budapest: E11

Foucault, M. 1981. Mi a szerző? *Világosság* N. 1981/7, melléklet, 26-35.

House, J. 1981. *A model for Translation Quality Assessment*. Tübingen: Gunter Narr Verlag.

House, J. 2006. Text and context in translation. *Journal of Pragmatics*. Vol.38. No.3. 338-358.

Szegedy-Maszák M. 2003. Nemzet, nyelv és irodalom az egységesülő világban. In: Szegedy-Maszák M. (szerk.) *A megértés módozatai: fordítás és hatástörténet*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 9-20.

DUDITS ANDRÁS

A FORDÍTÓI ELEMZŐ OLVASÁS EMPIRIKUS VIZSGÁLATA

A fordítói olvasást képező olvasástípusok közül különös figyelmet érdemel a szövegalkotás szándékával végzett – szintaktikai, szemantikai, pragmatikai és kritikai elemzésen alapuló – *fordítói elemző olvasás*, melynek jellemzői kognitív pszichológiai módszerekkel vizsgálhatók. A vonatkozó kísérleti módszerek Craik és Lockhart (1972) azon kutatásiban gyökereznek, amelyek értelmében a mélyebb feldolgozás tartósabb emléknymokat eredményez, mint a felszínes feldolgozás. A fordítói olvasás kognitív pszichológiai vizsgálata szempontjából meghatározó továbbá Macizo és Bajo (2004) kísérletének eredménye, amely szerint fordítás

céljából történő olvasás esetén mondatfeldolgozás közben beindulnak bizonyos kódváltási műveletek, vagyis a forrásnyelvi és a célnyelvi kód egyaránt aktiválódik az olvasóban.

Előadásomban egy olyan empirikus kutatás bemutatására vállalkozom, melynek keretében egy százfős – gyakorló fordítókból, fordítóképzésben részt vevőkből, valamint angol szakos egyetemi és főiskolai hallgatókból álló – mintán az alanyok emléknymainak tartósságát vizsgáltam a) átfogalmazás céljából és b) fordítás céljából végzett olvasást követően. A többek között felidézéssel és felismeréssel feladatokról álló kísérletben arra kerestem választ, vajon kimutatható-e statisztikailag szignifikáns különbség az emléknymok tartósságában aszerint, hogy az olvasás *átfogalmazás* vagy *fordítás* céljából történik, azaz: a feldolgozás során aktivált nyelvi kódok száma (1 kód: L1 vagy L2 ↔ 2 kód: L1 és L2) befolyásolja-e a feldolgozás mélységét?

Irodalom:

Baddeley, A. 2005. *Az emberi emlékezet*. Budapest: Osiris Kiadó.

Craik, F. I. M. & Lockhart, R. S. 1972. Levels of Processing: A Framework of Memory Research. *Journal of Verbal Learning and Verbal Behavior*. Vol. 11. 671–684.

Macizo, P. & Bajo, M. T. 2004. When Translation Makes the Difference: Sentence Processing in Reading and Translation. *Psicológica*. Vol. 25. 181–205.

BAKTI MÁRIA

RETROSPEKTÍV INTERJÚK A SZINKRONTOLMÁCSOLÁS KUTATÁSÁBAN

A szinkrontolmácsolás a beszédprodukción és beszédpercepción egy különleges esete, mivel a tolmácsolás során a percepción és a produkcion nem azonos nyelven zajlik, a két folyamat szinte egy időben zajlik, a tolmács nem a saját gondolatait fejezi ki, kívülről megadott program szerint dolgozik, és a motivációja közvetett, nem saját kommunikációs igényeit elégíti ki (Klaudy 2004)

A retrospektív interjúk módszerét először a kognitív pszichológiában alkalmazták (Ericson és Simon 1999); később alkalmazásuk elterjedt a második nyelv tanulásának kutatásában (Guss 2000) és a fordításkutatásban is (Jääskeläinen, 2002).

A retrospektív interjúk a tolmácsolás kutatásában is használatosak (Vik-Tuovinen 2002, Ivanovna 2000), a szerzők egyetértenek a módszer hasznosságában, azonban hangsúlyozzák, hogy a retrospektív interjúk önmagukban nem képezhetik egy kutatás alapját, de más felméréseknek hasznos kiegészítői lehetnek.

Előadásom célja, hogy bemutassa a retrospektív interjúk egy lehetséges felhasználási területét a szinkrontolmácsolás kutatásában, illetve az interjúkban szerzett információk csoportosítási lehetőségét.

Irodalom:

Ericson, K. and Simon, H. 1999. *Protocol Analysis. Verbal Reports as Data. Revised Edition*. Cambridge, Massachusetts: The MIT Press.

Gass, S. A. and Mackey, A. 2000. *Stimulated Recall Methodology in Second Language Research*. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates.

Ivanovna, A. 2000. The Use of Retrospection in Research on Simultaneous Interpreting. In: Tirkkonen-Condit, S. and Jaaskelainen, R.(eds.) *Tapping and Mapping the Process of Translation and Interpreting. Outlooks on Empirical Research*. Amsterdam: John Benjamins.

Jääskeläinen, R. 2002. Think-aloud protocol studies into translation. An annotated bibliography. *Target* 14:1 (2002), 107-136.

Klaudy, K. 2004. *Bevezetés a fordítás elméletébe*. Budapest: Scholastica.

Vik-Tuovinen, G. 2002. Retrospection as a method of studying the process of simultaneous interpreting. In Garzone, G. and Viezzi, U. (eds.) *Interpreting in the 21st century. Challenges and opportunities*. Amsterdam: John Benjamins.

HORVÁTH PÉTER
MITŐL HITELES A FORDÍTÁS?

Az egyéni és intézményi jogérvényesítés, illetve az igazságszolgáltatás bármely szöveg hiteles fordítását megkövetelheti, ezért e tevékenység tárgya nemcsak hatósági okirat lehet (pl. erkölcsi bizonyítvány, elfogató parancs, rendőrségi határozat stb.), hanem akár magánlevél, szerelmi vallomás vagy recept is. Mivel a megrendelés többnyire mégis közjegyzői tanúsítványra, oklevélre és társasági jegyzőkönyvre irányul, a hites fordító olyan iratkörrel foglalkozik, amelyet a kívülálló tapasztalt szakfordító éppen olyan kevésbé ismer, mint a tehetséges pályakezdő. E körülmény és a hitelesítés sajátos joghatásainak ismeretében sokan úgy vélik, hogy a hites fordító egy személyben hírszerző tiszt (államtitkokat őriz), fordítógép (mindennek pontosan tudja az idegen nyelvi megfelelőjét, és azt mindig következetesen alkalmazza is), illetve maga a pápa (szóhasználat és stílus dolgában tévedhetetlen).

A hiteles fordítás természetesen nincs ilyen feltételekhez kötve, és bár vannak sajátos alaki és tartalmi követelményei, összességében ugyanazon nyelvi törvényszerűségek szerint, illetve hasonló problémák közepette jön létre, mint az egyszerű szakfordítás. Előadásom nem tématerv, kutatási beszámoló vagy szakirodalmi kritika, hanem csupán egy rövid, de számos példával szemléltetett áttekintése a hites fordítók mindennapi tevékenységének. Ennek részeként a következő kérdések merülnek fel: (1) Szabad-e, sőt esetenként szükséges-e félretenni a szigorúan szakszerű megfogalmazásokat a megrendelő érdekében? (2) Milyen nyelvi eszmény lebegjen a hites fordító szeme előtt, ha a végfelhasználóktól szinte soha nem kap érdemi visszajelzést? (3) Mely szövegtípusokban és milyen mértékben lehet nagyvonalúan használni a szaknyelvet? (4) Hogyan értelmezhető a hiteles fordítások elkészítésében a nyelvi norma követése, megsértése és megváltoztatása? (5) Teljesen elfojtandó-e az önkifejezés szabadsága a szakfordításoktól általában elvárt nyilvános nyelvhasználat szellemében?

Irodalom:

Boóc Á, Dömötör L., Sándor I., Szappanos G. 2006. *A hiteles fordítás és a hiteles tolmácsolás alapvető kérdései*. Budapest: HVG-ORAC Lap és Könyvkiadó Kft.

Horváth P. I. 2004. Közigazgatási reáliák a hiteles fordításban. *Fordítástudomány* VI. évf., 2. szám. 31–37.

MÁRTONYI ÉVA
A FORDÍTÁS MINT ISMERETTERJESZTÉS - A „KINCSES SZIGET” KÉT MAGYAR FORDÍTÁSÁRÓL

A reáliák különböző szerepeket tölthetnek be a forrásnyelvi szövegben, és a fordításukkor használt módszerek segítségével ezek a funkciók befolyásolhatók. Amennyiben a fordítási módszerek megválasztása tudatos szándék eredménye, a választást meghatározó tényezők között szerepelhet a szöveg típusa, stílusa, kora, a célközönség jellemzői, a megrendelő uatsítása, a fordítói norma vagy a fordító egyéni stílusa is.

A gyermekirodalom fordítása a műfaj és a célközönség szempontjából is speciális esetnek tekinthető. A célközönség viszonylag homogén és jól behatárolható, de a fordítónak tekintettel kell lennie arra, hogy olvasóitól nem várható el nagy megértési erőfeszítés, komolyabb háttértudás, és speciális nyelvhasználatot igényelnek mind a regiszter, mind a grammatikai eszközök területén. Előadásomban Stevenson: *A kincses sziget* című regényének két fordítását vizsgálom, összehasonlítom a fordítók által alkalmazott átváltási műveletek típusait és azok gyakoriságát. Arra keresem választ, hogy kimutatható-e a fordítók valamilyen határozott reáliafordítási koncepciója, és ha igen, akkor ezek milyen eltérő célok megvalósítását szolgálhatták.

Források:

- Stevenson, R. L. 2006. *The Treasure Island*. <http://www.gutenberg.org/etext/120> The Gutenberg Project.
- Stevenson, R. L. 1968. *A kincses sziget* (ford. Devecseri Gábor). Budapest: Móra Ferenc Könyvkiadó.
- Stevenson, R. L. 2004. *A kincses sziget* (ford. Gy. Horváth László). Budapest: Európa Könyvkiadó.

Irodalom:

- Klaudy K. 1999. Az explicitációs hipotézisről. *Fordítástudomány*. 1. évf. 2. szám, 5-21.
- Leppihalme, R. 1997. *Culture Bumps. An Empirical Approach to the Translation of Allusions*. Clevedon: Multilingual Matters Ltd.
- Valló Zs. 2002. „Honosított” angol drámák a magyar színpadokon. *Kulturális referenciák fordítása Harold Pinter színpadi műveiben*. Budapest:

VARGA ÁGNES

GÉPPEL FORDÍTOTT SZÖVEG: MAGYAR VAGY NEM MAGYAR? VÁLASZT ADHAT AZ INTERNET?

Vajon mitől nevezhető magyarnak egy szöveg? Egy nyelv elsősorban nyelvtan, és csak másodsorban szókincs. Így tehát attól, hogy egy szövegben magyar szavak szerepelnek a magyar nyelvtani szabályok figyelembe vétele nélkül, a szöveg nem nevezhető magyarnak. De mennyire magyar a szöveg, ha a nyelvtan részben helyes, részben helytelen? Mi a határvonal? Mikortól lesz halandzsa a szövegünk? Az érthetőség lehet egy mérce, de ez egyrészt szubjektív, másrészt vajon az érthetőség elég az elfogadhatósághoz?

A kérdés akkor merül fel, amikor géppel fordított szöveget vagy nyelvtanulói szöveget olvasunk. Vajon hogy tudjuk megállapítani, hogy a fordítás elfogadható-e?

Vizsgálatomban statisztikai alapon próbálkozom meg a válaszadással. Abból a feltételezésből indulok ki, hogy minél többen használnak egy szerkezetet, mondatot, az annál inkább magyarnak tekinthető. Az a "hely" pedig, ahol rengeteg, egyszerre elérhető szöveg található, az Internet. Tehát egy program segítségével keresek rá mondatokra, a mondat egymás melletti szópárjaira, -hármassaira, stb. az Interneten, és a találatok száma alapján számítások segítségével állapítom meg, hogy a szöveg "mennyire" magyar.

De vajon az Internet mennyire megbízható korpusz? Minden témában egyforma mennyiségű szöveg szerepel? Mennyire elfogadható vagy helyes az, amit a felhasználók korlátozás nélkül feltöltenek? A vizsgálat jelenleg kezdeti stádiumban van, a végén ezekre a kérdésekre is választ kaphatunk.

Irodalom:

- Dale, R., Moisl, H., Somers, H. (szerk) 2000. *Handbook of Natural Language Processing*. Basel: Marcel Dekker.
- Gröbler, T., *Egyértelműsítés és "mozaikfordítás" a MetaMorpho rendszerben*. Proceedings of Magyar Számítógépes Nyelvészeti Konferencia, Szeged, 2004.
- MSDN Home Page. <http://msdn.microsoft.com/>
- Sager, Juan C., 1994. *Language Engineering and Translation: Consequences of automation*. Amsterdam: John Benjamins.
- Varga Á. 2006. Géppel fordított szövegek hibái. Elhangzott: XVI. Magyar alkalmazott nyelvészeti kongresszus. Szent István Egyetem, Gödöllő 2006. április 10-12.

FISCHER MÁRTA

AZ EU-TERMINOLÓGIA KÉPZÉSÉNEK ÉS FORDÍTÁSÁNAK EGY LEHETSÉGES TIPOLÓGIÁJA

Az előadás célja kettős. Egyrészt számba kívánja venni mindazokat a jelenségeket, melyek az uniós terminológiaalkotási tevékenység során az uniós, illetve nemzeti fogalmi rendszer közötti eltérésekből adódnak. Másrészt rendszerezi azokat a szempontokat, melyek egy uniós terminus fogalmi vagy nyelvi változatosságát eredményezhetik.

Az előadás első részében az uniós fogalmi rendszerhez kapcsolódó (elsődleges) terminológiaalkotás sajátosságaival foglalkozom. Megvizsgálom, milyen szempontok szerint bontható fel e fogalmi rendszer, hogyan befolyásolja a terminusok alkotását az egyes szakterületek tartalmi pontossága, az uniós politikák harmonizált vagy nem harmonizált volta, valamint a nemzeti szintű fogalmi rendszerek. Az elsődleges uniós terminusalkotás ugyanakkor csak elviekben soknyelvű, a legtöbb nyelv, így a magyar számára is a terminusalkotás egy másodlagos tevékenység eredménye. Az előadás második részében a másodlagos terminusalkotás jelenségeit rendszerezem. Megvizsgálom a nemzeti fogalmi rendszerek közötti különbségekből adódó nehézségeket, valamint azokat a szempontokat, melyek egy uniós terminus többféle megnevezését eredményezhetik. Végül ismertetem a doktori kutatásnak azt a részét, mely azt vizsgálja, van-e különbség a nyelvi eszközök alkalmazását illetően az uniós és a hazai terminusalkotási gyakorlat között.

Irodalom:

- Murath J. 2002. *Zweisprachige Fachlexikographie*. Pécs: Beiträge zur Sprachwissenschaft 5. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Fóris Á. 2005. *Hat terminológia lecke*. Lexikográfia és Terminológia kézikönyvek 1. Pécs: Lexikográfiai Kiadó
- Sager, J.C. 1990. *A Practical Course in Terminology Processing*. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing Company

VOTISKY ANNA

MIÉRT KELL ÚJRASZINKRONIZÁLNI A FILMEKET?

A magyarországi nézők egyre több szöveg/hang szempontjából eltérő szinkronnal találkozhatnak főként a régebbi, de esetenként újabb filmek egyes (mozi, televíziós, VHS, vagy DVD) változatainál is. Számos film jelenik meg két különböző szinkronnal, ám akad olyan is, amelyiknek három, vagy még több verziója is közkézen forog.

Az újraszinkronizálás a legtöbb esetben nem nyelvi okokra vezethető vissza, sokkal inkább a technikai feltételek megváltozására. Ide tartoznak az anyagi okok, az analóg technikával rögzített szinkron amortizálódása, a régebbi filmek felújítása illetve kibővítése, és

egyéb okok. Általánosan megfigyelhető, hogy a különböző verziók dialógusai részben vagy akár teljes egészében eltérnek a korábbi változattól.

Előadásom elején összefoglalom az újrafordítással kapcsolatban felmerülő kérdéseket, majd a második részben a filmek újrafordítására, illetve újraszinkronizálására kerül a hangsúly. Elemzem az újraszinkronizálás főbb okait, majd újraszinkronizált filmekből vett példák segítségével kiemelem a különbségeket a korábbi és a későbbi CNY verzió között. Szó lesz arról is, hogy melyik fordítás áll közelebb (melyik „hűebb”) a FNY változathoz, és vajon észre lehet-e venni, hogy a későbbi verzió fordítója (amennyiben személye nem azonos a korábbi verzió fordítójával) alapul vette-e a korábbi CNY változatot. Bemutatom egy kisebb felmérés eredményét is a filmkedvelők, illetve az internetes fórumok véleményformálóinak (újra)sinkronizáláshoz fűződő attitűdjéről. Végül pedig az újraszinkronizálás előnyeire és hátrányaira térek ki az újraszinkronizálással járó főbb problémák megemlítése mellett.

Irodalom:

Gambier, Y., Gottlieb, H. (eds.). 2001. *(Multi) Media Translation: Concepts, Practices, and Research*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.

Orero, P. (ed.). 2004. *Topics in Audiovisual Translation*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.

FORDÍTÁSTUDOMÁNY'2008

V. FORDÍTÁSTUDOMÁNYI PHD KONFERENCIA

ABSZTRAKTOK

CSEHÓ TAMÁS

A nyelvi idegenszerűség vizsgálata német irodalmi művekben és magyar fordításaikban

Előadásomban a „foreigner talk” szépirodalomban megfigyelhető, ún. másodlagos használatát, illetve az idegenszerű nyelvhasználat fordíthatóságát vizsgálom. A foreigner talk morfológiai, szintaktikai, lexikai stb. szempontból többnyire erősen leegyszerűsödött (és ebből következően többnyire helytelen vagy idegenszerű) szóhasználat, mely az irodalomban leginkább akkor fordul elő, amikor a szerző érzékeltetni szeretné egy szereplője idegen ajkúságát. Emellett azonban számos más eset is megkülönböztethető (vö. Ferguson 1975: 2).

Günter Wallraff „Ganz unten” (1985, magyarul „Legalul”, ford. Fodor Zsuzsa 1986) c. műve alapján arra a kérdésre keresem a választ, hogy a magyar fordító az eredeti, német „helytelen” megnyilatkozásokat milyen nyelvi eszközök igénybevételével ültette át magyarra, illetve hogy inkább a foreigner talk univerzális tulajdonságait (főnévi igeneves szerkezetek dominanciája, névelők elhagyása stb.) alkalmazta (tudatosan vagy intuitív módon), vagy pedig a magyarra jellemző kategóriák (személyes névmások indokolatlan használata, birtokos személyjelekkel kapcsolatos eltérések stb.) szándékosan hibás használatával próbálta érzékeltetni a szereplők idegen ajkúságát.

A kérdésfeltevést az indokolja, hogy Magyarországon a helytelen (egyszerűsödött) nyelvhasználat kutatásának nincsenek komolyabb hagyományai, az ezzel foglalkozó kutatók figyelme is leginkább a határon túl élő magyarok nyelvhasználatára korlátozódott (pl. Kontra 1990).

A leegyszerűsödés teljesen eltérő rendszerű nyelvekben nagyon hasonló módon nyilvánul meg, amiből sokan arra következtettek, hogy az egyszerűsödési stratégiák az anyanyelvi kompetencia részét képezik (vö. Cherubim/Müller 1978: 15). Éppen ezért feltételezhető, hogy a fordító nyelvhasználatában is inkább az univerzális tulajdonságok köszönnek vissza.

Irodalom:

Ferguson, Charles Albert 1975. Toward a Characterization of English Foreigner Talk. *Anthropological Linguistics* Vol. 17, No. 1, 1-14.

Kontra, Miklós 1990. *Fejezetek a South Bend-i magyar nyelvhasználatból*. Budapest: Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézete.

Cherubim, Dieter & Karl-Ludwig, Müller 1978. Sprechen und Kommunikation bei ausländischen Arbeitern. Ein aktuelles Thema der angewandten Sprachwissenschaft. Kritischer Bericht zum Heidelberger Forschungsprojekt „Pidgin-Deutsch“. *Germanistische Linguistik* 2-5, 3-103.

Hinnenkamp, Volker 1982. *Foreigner Talk und Tarzanisch. Eine vergleichende Studie über die Sprechweise gegenüber Ausländern am Beispiel des Deutschen und des Türkischen*. Hamburg: Buske.

- Roche, Jörg 1989. *Xenolekte. Struktur und Variation im Deutsch gegenüber Ausländern*. Berlin/New York: Mouton de Gruyter.
- Heltai Pál 2005. A fordító és a nyelvi normák I. *Magyar Nyelvőr* Vol. 128, No. 4., 407-434.

PUSZTAI-VARGA ILDIKÓ A műfordító mint kulturális bróker

A kulturális bróker terminust elsőként a kultúrakutatásban alkalmazták. A kifejezést olyan közvetítőszerpet játszó egyének megnevezésére használják, akik különböző kulturális identitáscsoportok között közvetítenek, eszméket és elképzeléseket ültetnek át más környezetbe. (Bendix, Welz 1999; Martin, Nakayama 2000)

A kulturális antropológiából került a fordítástudományba a kulturális bróker fogalma, aki az ún. közösségi tolmácsolás során közvetít a többségi befogadó társadalom és egy kisebbségi csoport tagjai között. E közvetítés során a tolmács érzékeny helyzetben vállalja a kisebbségi csoport tagjának pozitív reprezentációját a többségi társadalom felé. Szerepköre hangsúlyozottan aktív, nemegyszer segítő jellegű. (Wadensjö 1992; Carr et al. 1997; Valero-Garcés 2007; Kalina 2002)

Az előadás nyomon követi egy terminus illetve az általa jelölt fogalom vándorlását különböző diszciplínák érintkezése során egyik tudományterületi diskurzusból a másikba (Fóris 2005). Előadásunkban a finn kortárs költészet angol és magyar célnyelvi fordításából indulunk ki. Rámutatunk, hogy a fordítási folyamatban a műfordító kulturális brókerként végzi nyelvi- és kultúraközvetítő tevékenységét.

Irodalom:

- Bendix, R., Welz, G. (eds.) 1999. Cultural Brokerage. Forms of Intellectual Practice in Society. Special Double Issue. *Journal of Folklore Research* Vol.36.No.2-3.
- Carr, S. et al. (eds.) 1997. *The Critical Link: Interpreters in the Community*. Papers from the 1st International Conference on Interpreting in Legal, Health, and Social Service Settings. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Fóris Á. 2005. *Hat terminológia lecke*. Pécs: Lexikográfia Kiadó.
- Kalina, S. 2002. Interpreters as professionals. *Across* Vol.3.N.2. 169-187.
- Martin, J.N., Nakayama, T. K. 2000. *Intercultural Communication in Contexts*. Mountain View, California: Mayfield Publishing Company.
- Valero-Garcés, C. 2007. Challenges in multilingual societies. The myth of the invisible interpreter and translator. *Across* Vol.8.N.1. 81-101.
- Wadensjö, C. 1992. *Interpreting as Interaction*. Linköping: Linköping University.

SZÉP BEA

Lefordított terminusok a XIX. századi magyar törvényszövegekben

1840. május 13. kiemelkedő dátum a magyar nyelv ügyének és további fejlődésének szempontjából: V. Ferdinánd ezen a napon szentesíti az 1839/40. évi országgyűlés törvényeit, köztünk a VI. törvénycikket a magyar nyelvről. Ennek értelmében: az országgyűlési feliratok, a törvényhatósági ügykezelés, levelezés, és három év múlva az egyházi anyakönyvek nyelve kizárólag magyar. A kérdésben az első jelentős eredmény azonban korábban, az 1790/91. évi XVI. törvénycikkben mutatkozik, amely kimondta, hogy „nyilvános ügyek intézésére idegen nyelv ne használtassék, a magyar pedig megtartassék”. A kormányzéki ügyeket azonban

ekkor még továbbra is latinul tárgyalták. Ezt követően 1792-ben (VII. tc.), 1805-ben (IV. tc.), valamint 1830-ban (VIII. tc.) egyaránt előkerül a magyar nyelv ügye az országgyűléseken, míg 1836-ban megszülethet a III. tc. „a Magyar Nyelvről”, amely kimondja, hogy a törvények latin és magyar szerkezete közül ne a latin, hanem a magyar legyen a meghatározó.

Az 1839/40. évi országgyűlés anyagai közül ezért nem csupán az említett VI. tc. érdemel figyelmet. Mivel a törvényeket ekkor már magyar nyelven kellett megfogalmazni, és a szó szoros értelmében vett kereskedelmi törvény korábban nem létezett, a gazdaságot és ezen belül a kereskedelmet érintő kérdéseket első ízben szabályozó törvénycikkek a terminushasználat tekintetében egyedülállóak: ezekben a szövegekben ugyanis számos magyar terminus mellett zárójelben az idegen nyelvű (többségében német, de adott esetben olasz vagy latin) szinonimá(ka)t is megtaláljuk. E magyar terminusok egy része a köznyelvben elterjedt volt, a törvények szövegezői ennek ellenére a jogi terminusként való használat során – nyilvánvalóan a félreértések elkerülése végett – fontosnak tartották az általánosan ismert, idegen nyelvű magyarázatok alkalmazását. A német terminusok használatának oka egyértelmű: egyrészt Magyarországon addig a kereskedelem nyelve alapvetően a német volt, másrészt a törvények megalkotásakor az osztrák-német minta volt az irányadó.

E törvények szövegeiben tehát a magyar kereskedelmi jogi terminusok megszületésének lehetünk szemtanúi, vizsgálatuk ezért rendkívül érdekes és hasznos egy szakterület magyar terminusai kialakulásának kutatása szempontjából.

Irodalom:

- Benkő L. (ed.) 1984. *A magyar nyelv történeti etimológiai szótára*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- B. Kovács M. 1995. *A magyar jogi szaknyelv a XVIII-XIX. század fordulóján*. Miskolc: A Miskolci Bölcsész Egyesület Magyar Nyelvtudományi Tanszéke.
- Czuczor G. – Fogarasi J. (eds.) 1862-1874. *A magyar nyelv szótára*. Budapest: Emich.
- Kovács F. 1964. *A magyar jogi terminológia kialakulása*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Pais D. (ed.) 1955. *Nyelvünk a reformkorban*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Schedel F. (ed.) 1847. *Törvénytudományi Műszótár*. Pest: Eggenberger.

FISCHER MÁRTA

A fordítás terminológiai szempontú megközelítése

Hogyan járulhat hozzá a terminológia elmélete a fordítási folyamat megértéséhez? Mennyiben segíti a fordítót döntései meghozatalában? Miért fontosak a fordító munkájához a terminológiai ismeretek? E kérdések, melyeket a szakfordító-hallgatók gyakran tesznek fel a terminológia tantárgy elsajátítása során, túlmutatnak az alkalmazáson, a segédeszközök használatán, és a terminológia elméletére irányítják a figyelmet. Megválaszolásuk felveti azt a kérdést, mennyiben jelenik meg a terminológia a fordítás, valamint a fordítás a terminológia elméletében.

Az előadásban először áttekintem, hogy a fordítási folyamatot és a terminológia-alkotást leíró modellek közül melyekben kap helyet a terminológia és a fordítás. A második részben, Sager (1990) és Sandrini (2004) modelljét összevetve és kibővítve bemutatom, hogyan alkalmazható a fordítás folyamatára a terminológia fogalomközpontú megközelítése, és ez miként segíti a fordítói döntések azonosítását. Ennek során választ próbálok adni a fenti kérdésekre, és példákkal alátámasztva érvelek az elméleti, terminológiai ismeretek fontossága

mellett a szakfordításban. Végezetül rámutatok arra, hogy a fogalmi rendszer összetettsége miatt az uniós dokumentumok fordításának vizsgálatában nemcsak segít, de elengedhetetlen is e megközelítés.

Irodalom:

- Sandrini P. 2004. Transnationale interlinguale Rechtskommunikation: Translation als Wissenstransfer, In: Burr, Isolde; Christensen, Ralf; Müller, Friedrich (Hg.): *Rechtssprache Europas. Reflexion der Praxis von Sprache und Mehrsprachigkeit im supranationalen Recht*. Berlin: Duncker & Humblot. (=Schriften zur Rechtstheorie Heft 224). 139-156.
- Sager, J.C. 1990. *A Practical Course in Terminology Processing*. Amsterdam-Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Pearson J. 1998. *Terms in context*. Amsterdam-Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

NAGY ANITA

Mi történik a metaforákkal a japán—magyar fordításban?

A metaforák fordításával foglalkozó szakirodalomban olyan vélekedéssel is találkozhatunk, mely szerint a metafora mint jelenség akkor definiálható legpontosabban, ha le kell fordítanunk egy metaforikus kifejezést, vagyis vissza kell adnunk az értelmét egy másik nyelven (Dobrzyńska 1995). Az előadás első része Dobrzyńska felfogását mutatja be röviden: ő a metaforát egy bizonyos sztenderd szándékos megsértéseként értelmezi, és a(z irodalmi) metaforafordítás legnagyobb nehézségét abban látja, hogy fordítás során a metaforikus kifejezést ki kell emelnünk eredeti, kulturálisan meghatározott kontextusából. Az előadás második része a metafora egy eltérő, a kognitív nyelvészet által képviselt felfogásából kiindulva foglalkozik a metaforafordítás kérdéseivel.

Miközben a kognitív metaforaelmélet is nagy figyelmet fordít annak vizsgálatára, hogy milyen hatással van a metaforikus kifejezésekre a kulturális kontextus, számos fogalmi metafora és metaforikus nyelvi kifejezés kultúrákon átívelő azonosságát is kimutatta (Barcelona 2001, Kövecses 2005, 2007, Schäffner 2004). Az előadás harmadik része a kognitív nyelvészet metaforakutatási eredményeinek felhasználásával vizsgál meg egy japánról magyarra fordított regényt (Murakami Haruki: *Birkakergető nagy kaland*). Több példát hoz azonos japán—magyar fogalmi metaforákra (melyeknek céltartományai például az emberi elme és az emberi élet), továbbá szó szerinti jelentés, kifejezni kívánt figuratív jelentés és a fogalmi metafora szempontjából is megegyező metaforikus nyelvi kifejezésekre, majd azt a kérdést is fölveti, hogy miben különböznek mégis az azonos fogalmi metaforához tartozó metaforikus kifejezések a japán és a magyar szövegben.

Irodalom:

- Barcelona, A. 2001. On the systematic contrastive analysis of conceptual metaphors: case studies and contrastive methodology. In: Pütz, M. & Niemeier, S. & Dirven, R. (eds.) *Applied Cognitive Linguistics. Language Pedagogy. Vol. 2*. Berlin: Mouton de Gruyter. 117-146.
- Dobrzyńska, T. 1995. Translating metaphor: Problems of meaning. *Journal of Pragmatics* 24/6: 595-604.
- Kövecses Z. 2005. *A metafora. Gyakorlati bevezetés a kognitív metaforaelméletbe*. Budapest: Typotex.

Kövecses Z. 2007. *Metaphor in Culture. Universality and Variation*. Cambridge: Cambridge University Press.

Schäffner, C. 2004. Metaphor and translation: some implications of a cognitive approach. *Journal of Pragmatics* 36/12: 1253-1269.

MÁRTONYI ÉVA

Szeressük-e a tanukit? Eltérő fordítási koncepciók a japán reáliák fordításakor

A japán kultúra számos eleme nagy népszerűsége miatt a világban, ennek köszönhetően jónéhány kifejezést megtanultunk és használunk – nem feltétlenül helyesen. Mi ennek az oka, és mit tehet a fordító, hogy csökkentse a zűrzavart?

A reáliák különböző szerepe, a különféle műfajok, a célközönség sokfélesége eltérő fordítási környezetet teremtenek. A szöveghez való hűség követelménye, amely az ismeretterjesztő és kultúraközvetítő funkciót helyezi előtérbe, konfliktusba kerülhet a dramaturgiai és a hangulatteremtő funkcióval, vagyis azzal a célkitűzéssel, hogy a célnyelvi szövegnek a forrásszöveggel azonos hatást kell elérnie. Mekkora a fordító szabadsága, és milyen eszközei vannak a reáliák fordításához?

A 70-es évekre kialakult egy nagyjából egységes fordítói norma, amely a reáliafordításra vonatkozóan is nyújtott útmutatást, (pl. szabályozta a transliterációt), de a 90-es évektől a könyvpiac változásainak hatására ez összeomlott. Hogyan segítheti a kialakuló új fordítói generáció a norma újbóli kialakítását, és ennek a normának milyen új igényeknek kellene megfelelnie?

Ezekre, és hasonló kérdésekre keresem a választ egy nagyobb kutatásban, amelyből most szemelvényeket szeretnék bemutatni.

Irodalom:

Katan, D. 2004. *Translating Cultures. An Introduction for Translators, Interpreters and Mediators*. Manchester: St. Jerome Publishing.

Klaudy K. 1999. *Bevezetés a fordítás gyakorlatába*. Budapest: Scholastica.

Lendvai E. 1982. A lexiko-szemantikai nonekvivalencia fogalma és relatív jellege. *A Pécsi Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei*. 93-106.

Valló Zs. 1998. A reáliák és fordítói stratégiák a drámafordításban. *Modern Nyelvoktatás*. III./2-3. 115-124.

Valló Zs. 2000. A fordítás pragmatikai dimenziói és a kulturális reáliák. *Fordítástudomány*. II/1. 34-49.

BAKTI MÁRIA

Mire jó a megakadás-jelenségek kutatása?

A megakadásjelenségek a spontán beszéd természetes kísérőjelenségei; ezeknek a beszédprodukciós performanciahibáknak a vizsgálata segítette a beszédprodukció és a beszédpercepció folyamatának jobb megértésében (Fromkin 1973, Levelt 1989, Huszár 2005). A spontán beszéd megakadásjelenségeit Gósy a következőképpen definiálja: „a spontán beszéd artikulációs illetve percepciósi folyamatosságát megakasztó, különféle jelenségeket nevezünk összefoglaló néven megakadásjelenségeknek.” (Gósy 2004:7).

A megakadásjelenségek vizsgálata azért különösen fontos, mert ezek a jelenségek olyan folyamatok működéséről tanúskodnak, amelyek jelei csak a megakadások során kerülnek a felszínre, a hibátlan közlések elemzésekor rejtve maradnak. (Gósy 2005:95).

A megakadások kutatása a szinkrontolmácsolási folyamat modelljeinek finomítását, a szinkrontolmácsolási folyamat jobb megértését segítheti. Az eddigi kutatások alapján körvonalazódni látszik egy, a spontán beszéd megakadásaitól különböző, a szinkrontolmácsolásra jellemző megakadásjelenség-mintázat.

Az előadás célja, hogy pszicholingvisztikai nézőpontból tekintse át a területen folytatott kutatások eddigi eredményeit, és felvázolja, hogy miben segíthet a tolmácsoláskutatóknak a megakadásjelenségek vizsgálata.

Irodalom:

- Fromkin, V. A (ed.).1973. *Speech Errors as Linguistic Evidence*. The Hague: Mouton
- Gósy, M. 2004. A spontán magyar beszéd megakadásainak hallás alapú gyűjteménye. In: Gósy, M (ed.) *Beszédkutatás 2004. „Nyelvbtlás”-korpusz, tanulmányok*. Budapest: MTA Nyelvtudományi Intézet, Kempelen Farkas Beszédkutató Laboratórium. 6-18.
- Gósy, M. 2005. *Pszicholingvisztika*. Budapest: Osiris Kiadó.
- Huszár, Á. 2005. *A gondolattól a szóig. A beszéd folyamata a nyelvbtlások tükrében*. Budapest: Tinta Kiadó.
- Levelt, W., J., 1989. *Speaking. From Intention to Articulation*. Cambridge, Ma.: The MIT Press.

HORVÁTH PÉTER IVÁN **A lektori kompetencia**

Az immár 50 éves nyelvészeti fordítástudomány részletesen leírta az írásbeli és szóbeli nyelvi közvetítés szűkebb és tágabb közeget, okait, céljait, eszközeit, technikáit, történetét, résztvevőit stb. Modelleket alkotott a fordítók és tolmácsok tudásáról, annak belső szerkezetéről és sajátosságairól. Bár a kompetenciakutatások nagyszámú versengő elméletet hívtak létre, tárgyuk a nyelvi neveléssel és méréssel egyezően többnyire — hallgatólag, de egyértelműen — az eszményi nyelvhasználó; a nyelvi közvetítők tényleges ismeretei, képességei és készségei jórészt továbbra is tisztázatlanok.

Ez érvényes a lektorokra is, sőt legkevésbé az ő kompetenciájuk ismert. A fordítások javításáról és értékeléséről szórványosan léteznek esettanulmányok, gyakorlati útmutatók és kísérleti beszámolók, ám a lektori tevékenység és főként a mögöttes gondolkodásmód mindmáig nem került egységes elméleti keretbe.

Ez az előadás bemutatja egy készülőben lévő doktori értekezés tématervét, első részeredményeit, valamint kezdeti módszertani nehézségeit. Az elméleti bevezetés röviden ismerteti a szakirodalmi előzményeket, jelzi a kutatási hiányosságokat, és megfogalmazza a célokat. A továbbiakban szóba kerül a lektorálás rendszerint meghatározatlan, inkább csak intuitív fogalma. Amennyire általános nézet, hogy a fordítás folyamatként függő beszédtevékenységnek, míg eredményként egyfelől metaszövegnek, másfelől nyelvközi nyelvváltozatnak tekinthető, annyira kérdéses, hogy a lektorálást hogyan lehet hasonlóan besorolni.

Az előadás egyetlen lektorált fordítás elemzésével zárul. Ebből kiderül, hogy a disszertáció címe többet sejtet a tényleges tartalomnál, illetve némileg félrevezető. A kompetencia ugyanis itt nem a lektorálásért felelős agyi területek és folyamatok pszicholingvisztikai megnevezése, hanem csak egy különleges szemléletmódé vagy stratégiáé, amely vélhetőleg minden lektorra jellemző. A tervezett felmérés mindössze 5 adatközlőre fog kiterjedni, így nem lesz reprezentatív, de ellenőrizhetősége és megismételhetősége folytán alkalmas lehet arra, hogy a tárgyban keletkező első magyar

nyelvű disszertáció elősegítse a lektorálás szabályainak, alapelveinek és gyakorlatának egységesítését.

Irodalom:

- Horváth P. I. 2007. *Szakfordítás és lektorálás: félúton a leíró és az előíró szemlélet között.* Elhangzott: III. nyelv-kultúra fórum. Budapest. 2007. április 20.
- Klaudy K. 2005. A fordítási hibák értékelése az életben, a képzésben, és a vizsgán. *Fordítástudomány* VII. évf. 1. szám 76–84.
- Künzli, A. 2007. The ethical dimension of translation revision. An empirical study. *The Journal of Specialised Translation*. Issue 08, July 2007. www.jostrans.org. 42–56.
- Martin, T. 2007. Managing risks and resources: a down-to-earth view of revision. *The Journal of Specialised Translation*. Issue 08, July 2007. www.jostrans.org. 57–63.
- Mossop, B. 2001. *Revising and Editing for Translators.* Translation Practices Explained. Vol. 3. Manchester, Northampton: St. Jerome Publishing.
- Mossop, B. 2007. Empirical studies of revision: what we know and need to know. *The Journal of Specialised Translation*. Issue 08, July 2007. www.jostrans.org. 5–20.
- Pym, A. 2003. Redefining Translation Competence in an Electronic Age. In Defence of a Minimalist Approach. *Meta*, Vol. 48, No. 4.

FORDÍTÁSTUDOMÁNY'2009

VI. FORDÍTÁSTUDOMÁNYI PHD KONFERENCIA

ABSZTRAKTOK

KARL NIKOLETTA

FORDÍTOTT SZITOKSZAVAK

NYELVI DURVASÁGOK ARTHUR SCHNITZLER *REIGEN C.* DRÁMÁJÁNAK KÉTFÉLE FORDÍTÁSÁBAN

Színpadra szánt szövegek esetében megkerülhetetlenek azok a pragmatikai kutatások, melyek a beszélők interakcióira irányítják a figyelmet. A szitkozódásokat mint az előbeszéd (esetünkben a színpadi szöveg) gyakori elemeit, az udvarias megnyilatkozások ellentétéként vizsgálom. Ha Leech (1991) szerint az udvariassági maximák célja az interakció közben fellépő súrlódások csökkentése, akkor a szitokszó nem csupán az agresszió csökkentésére szolgáló „szelep”, hanem a másik személlyel való szándékos durva nyelvi konfrontáció.

A fordító számára elengedhetetlen, hogy kompetens legyen, ne csupán nyelviileg, hanem kulturálisan, sőt, interkulturálisan is. Szitokszavak esetében ismernie kell, mit enged meg magának a FNY és a CNY, a szitokszavakat a CNY-i közönség kulturális normáihoz, illetve elvárásaihoz kell igazítani. A színpadra szánt dráma esetében ez a feltétel nagyon fontos, hiszen a szöveg közvetlen kontaktusba kerül a nézőkkel.

A tartalom és a forma elválaszthatatlan egymástól az anyanyelv esetében. Idegen nyelvnél a forma nem mindig hordozza a megfelelő tartalmat, ezért felvetődik a kérdés, a fordított szitokszónál vajon átjön-e a FNY-i kifejezés illokúciós ereje? Ugyanaz-e a durvasági foka az eredeti kifejezésnek, mint a fordítottnak?

Előadásomban A. Schnitzler *Reigen c.* drámájában előforduló szitokszavak kétféle fordítását vetem össze (Bródy 1904, Györffy 1986), figyelembe véve azt a tényt is, hogy a két fordítás között több mint 80 év telt el.

Irodalom:

Szili K. 2004. *Tetté vált szavak*. Budapest: Tinta.

Valló Zs. 2002. „*Honosított*” angol drámák magyar színpadon. Budapest.

Leech, G. N. 1991. *Principles of pragmatics*. London: Longman.

Források:

Arthur Schnitzler 1955. *Liebelei. Reigen*. Frankfurt am Main: S. Fischer Verlag.

Schnitzler Arthúr é.n. *Körbe-körbe*. Napra-Forgó Kiadó. (Országos Széchényi Könyvtár adatközlése szerinti adatok:

Arthur Schnitzler 1990. *Körbe-körbe*. Budapest: Napra-Forgó Kiadó. Egybekötve Kornis Mihály *Körmagyar c.* művével) Fordította: Bródy Sándor.

Arthur Schnitzler 2004. *Körtánc*. In: Schnitzler, A. 2004. *Drámák*. Budapest: Európa. Fordította: Györffy Miklós.

A FORDÍTÓI BETŰHIBA-ÉSZLELÉSI TELJESÍTMÉNY EMPIRIKUS VIZSGÁLATÁRÓL

A fordító által a fordítási folyamat utolsó szakaszában végzett javító/ellenőrző olvasási és korrektúraolvasási műveletek – egyfajta szűrőként funkcionálva – alapvetően meghatározzák a fordítási produktum (a célnyelvi szöveg) minőségét, mivel lehetővé teszik azoknak a tartalmi, nyelvhelyességi, helyesírási, stilisztikai és pragmatikai hibáknak az azonosítását, amelyeknek a forrása a fordítási folyamat korábbi szakaszaiban (adott esetben a célnyelvi *szövegalkotás* fázisában) keresendő.

A tág értelemben vett fordítói olvasás szerves részét képező javító/ellenőrző olvasás és korrektúraolvasás jellemzőinek feltárása céljából végzett kutatások elméleti és empirikus hátterét áttekintve, az előadás keretében egy olyan pszicholingvisztikai kísérlet bemutatására kerül sor, amely a vonatkozó intra- és interlingvális olvasási műveleteket meghatározó kognitív mechanizmusok átfogó vizsgálatára irányul.

A kísérlet célja az anyanyelvre történő *fordítás* (L2 → L1) és az anyanyelven való *fogalmazás* (L1) eredményeként keletkezett szövegek – *szövegalkotó általi* – átolvasása esetében mért betűhiba-észlelési teljesítmény összevetése volt. A kísérlet keretében a betűhiba-észleléssel összefüggésben végzett vizsgálatok elsősorban az interlingvális szövegalkotási folyamat eredményeként keletkező emlékezeti reprezentációk tartósságának felmérésére, valamint a kettős nyelvi kódolás hatásának elemzésére terjedtek ki.

Irodalom:

- Dudits A. 2007. A fordítói olvasás elméleti és gyakorlati kérdései. *Alkalmazott Nyelvtudomány* VII. évf. 1–2. sz. 151–165.
- Gósy M. 1999. Hibáüzenet kezelése olvasáskor. *Magyar Nyelvőr* 123. évf. 1. szám. 27–35.
- Gósy M. 2005. *Pszicholingvisztika*. Budapest: Osiris.
- Mossop, B. 2001. *Revising and Editing for Translators*. Manchester: St. Jerome Publishing.
- Paivio, A. & Desrochers, A. 1980. A dual-coding approach to bilingual memory. *Canadian Journal of Psychology* 34 (4). 388–99.

A BESZÉDSZÜNETEK SZEREPE A TOLMÁCSOLÁSBAN

Az egynyelvű spontán beszédet pszicholingvisztikai megközelítésből tárgyaló szakirodalom szerint a beszédszünetek fontos szerepet töltenek be mind a beszédpercepcióban, mind pedig a beszédprodukciónban. Míg a beszédlétrehozáskor elsősorban az artikulációhoz szükséges levegőmennyiséget biztosítják, valamint a közlés tervezését, majd annak értelmi szegmentálását segítik elő, addig a beszédmegértéskor lehetőséget adnak a hallgatónak a mind pontosabb és biztosabb beszédfeldolgozásra (Gósy 1999). Mivel a tolmácsolás is beszédtevékenység – azzal a különbséggel, hogy az két nyelven zajlik – mindazt, amit a pszicholingvisztika a beszédpercepcióról, az emlékezet működéséről és a beszédprodukciónak a folyamatáról megfogalmazott, fel lehet használni arra, hogy közelebb jussunk a tolmács kétnyelvű beszédtevékenységéhez (Klaudy 1997). Mindezekből kiindulva megállapítható, hogy a szinkrontolmácsolási tevékenység során, amikor a különböző mentális folyamatok egy időben működnek, a forrásnyelvi beszédszünetek kiaknázása kritikus lehet a hatékony működés szempontjából.

Az előadás célja, hogy bemutassa, milyen mértékű a forrásnyelvi beszédszünetek kihasználtsága a tolmácsolásban, és hogyan befolyásolja a gyakorlatszerzés e stratégia

hatékonyágát. Szinkrontolmácsoló szövegekben a szóban forgó jelenség kimutatásának egyik módja az, ha megvizsgáljuk, milyen hatással van a szünetek időtartamának változása a vizsgálatban részt vevő tolmácsolók beszédtempójára. Az előadásban ismertetésre kerülő vizsgálat kétszoros, digitális korpuszát két angol-magyar irányú szinkrontolmácsolási gyakorlat képezi, amelyek rögzítése között egy év telt el. A vizsgálat során felállított munkahipotézisem szerint a forrásnyelvi szünetkihasználás a gyakorlatszerzés következtében nő, és a tolmácsolók beszédtempója felgyorsul.

Irodalom:

- Gósy M. 1999. *Pszicholingvisztika*. Budapest: Corvina.
- Klaudy K. 1997. *A fordítás elmélete és gyakorlata. Angol, német, francia, orosz fordítástechnikai példatárral*. Budapest: Scholastica.
- G. Láng Zs. 2005. *Tolmácsolás felsőfokon*. Budapest: Scholastica.
- Pöschhacker, F. 2004. *Introducing interpreting studies*. London: Routledge.
- Tissi, B. 2000. Silent pauses and disfluencies in simultaneous interpretation: a descriptive analysis. In: *The Interpreters' Newsletter*, 10.

PUSZTAI-VARGA ILDIKÓ EXPLICITÁCIÓ A VERSFORDÍTÁSBAN

Előadásomban arra teszek kísérletet, hogy igazoljam, versszövegek fordításairól is tudunk a nyelvészeti fordítástudomány vizsgálati módszereivel releváns megállapításokat tenni. Születtek már versfordításokat elemző tanulmányok, ezek azonban többnyire a fordítások irodalmi, illetve kulturális vonatkozásaira fókuszáltak.

Jelen kutatásban Klaudy Kinga explicitáció definícióját alapul véve vizsgálom a nyelvi kifejtés eseteit finn versek magyar és angol nyelvű fordításaiban. Sirkka Turkk *Tule takaisin pikku Sheba* és *Oli kerran mies* című verseinek két-két angol és két-két magyar nyelvű fordítását vetem egybe. Vizsgálatomban Klaudy átváltási műveleti kategóriái szerint csoportosítom a vizsgált szövegekből kigyűjtött explicitációval járó átváltási műveleteket. A kategóriákon belül jelen kutatásban csak olyan műveleteket vizsgálok, melyek döntéshelyzet elé állítják a fordítót. Ezen műveletek elvégzése jelzi a tudatos explicitálási törekvéseket.

A költői nyelv természeténél fogva implicit. Ezen implicit, „becsomagolt” jelentések a fordítás során explicitté válhatnak. A kifejtés eszközei azonban koronként és kultúránként, illetve nyelvpáronként eltérőek lehetnek. Jelen kutatás finn-magyar és finn-angol fordítási irányban elemzi a fordítók explicitációs stratégiáit.

Irodalom:

- Fónagy I. é.n. *A költői nyelvről*. Budapest: Corvina.
- Heltai P. 2005. Explicitation, Redundancy, Ellipsis, Processing and Translation. In: Thelen, M. and Lewandowska-Tomaszczyk, B. (eds) *Translation and Meaning, Part 8*. Proceedings of the Lodz Session of the 4th International Maastricht-Lodz Duo Colloquium on “Translation and Meaning”, held in Lodz, September 2005. Maastricht: Zuyd, University, Maastricht School of International Communication, Department of Translation and Interpreting. 245-254.
- Klaudy K. 2007a. Az explicitációs hipotézisről. In: Klaudy K. *Nyelv és fordítás*. Budapest: Tinta Könyvkiadó. 155-169.
- Klaudy K. 2007c. *Bevezetés a fordítás gyakorlatába – Angol/Német/Orosz fordítástechnikai példatárral*. Budapest: Scholastica.

Kusztor M., Atayan, V. 2003. Az explicitációs hipotézis néhány elméleti kérdéséről. *Fordítástudomány* 5. évf. 2. szám 5-17.

BOLDOG GYÖNGYI
A TÖRTÉNETMONDÁS INTERAKTÍV SZINTJE

Christiane Nord a célnyelvi olvasók elvárásait figyelembe vevő fordítást funkcionálisnak, a szerzői szándékot figyelembe vevő fordítást lojalisnak nevezi (Nord 1995, 1997). A funkcionalitás és lojalitás finom összjátéka egyaránt kifejeződhet a narratíva tranzaktív (propozicionális, „történetátadó”) és interaktív (kapcsolatteremtő) szintjén (Brown és Yule 1983).

Bizonyos elbeszélésekben, a történetmondó, más szóval az elbeszélő 'én', része a narratív diskurzusnak, vagyis a beszédeseménynek (bár az elbeszélte eseménynek nem feltétlenül). Ilyenkor az első illetve második személyű deiktikus formák magára az elbeszélő tevékenységre utalnak, melynek során a történetmondó a történeten kívül eső közlésein keresztül kapcsolatot létesít olvasóival. Tehát a személydeixis e formái a személyközi kapcsolatok megteremtésében játszanak szerepet, és az elbeszélés interaktív szintjéhez tartoznak.

Előadásomban egy angol meseregény két magyar (Szemplér Ferenc-féle és Görög Lívia-féle) fordításának szövegét hasonlítom össze abból a szempontból, hogy milyen mértékben jellemző rájuk a történetmondás interaktív funkciója, más szóval „a történet hangsúlyozott elbeszéltsége” (Tátrai 2002). Valamelyest mindhárom műre jellemző ugyan az elbeszélői tevékenység hangsúlyozása – ami mesék esetében általános narratív eljárásnak tekinthető –, a Görög-féle fordításban valamivel több az efféle megnyilvánulás. Ez az eredmény azt a korábbi következtetésemet támasztja alá, hogy a Görög-féle fordításban a funkcionalitás olykor háttérbe szorítja a lojalitást, ami adott esetben a fiatalabb korú olvasóközönség számára teszi élvezhetővé a regényt.

Irodalom:

- Brown, G., Yule G. 1983. *Discourse Analysis*. Cambridge: Cambridge University Press.
Nord, C. 1995. Text-Functions in Translation: Titles and headings as a Case in Point. *Target* 7. évf. 2. szám. 261-284.
Nord, C. 1997. *Translating as a Purposeful Activity*. Manchester: St. Jerome Publishing.
Tátrai Sz. 2002. *A történet hangsúlyozott elbeszéltsége mint a történetmondás pragmatikus alakzata*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.

Források:

- Grahame, K. 1994. [1908]. *The Wind in the Willows*. London: Penguin Books.
Grahame, K. 1988. *Szél lengeti a fűzfákat*. Budapest: Móra Ferenc Könyvkiadó. [Ford.:Szemplér Ferenc].
Grahame, K. 2006. *Békavári uraság és barátai*. Budapest: Ciceró Könyvstúdió. [Ford.: Görög Lívia].

VIOLA ÉVA
NYELVI PÁRHUZAMOK A FRANCIA ÉS A MAGYAR NÉPMESÉKBEN

Népmesék fordításakor elkerülhetetlenül felvetődik a kérdés, milyen az adott forrásnyelvi és célnyelvi kultúrkörre jellemző népmesei nyelvezet. Ennek néhány aspektusára

kísérel meg választ adni az előadás, amelyben eredeti francia és magyar népmeséket összehasonlítva megvizsgáljuk, vannak-e nyelvi párhuzamok közöttük, milyen hasonló és eltérő nyelvi jelenségekkel találkozunk a fordító a mesék fordításakor (Dollerup 2003, Simonsen 1981, Pacsai 1999).

A 15 Gascogne régióból származó (Cossem 1993), és 15 magyar népmesét (Arany 1979) tartalmazó kísérleti korpusz összevetésével a mesekezdő elemeket, a mese befejező formuláit, az ismétlések, a varázsigék, a megszólítások és a mesélő személyére utaló nyelvi elemek jelenlétét kerestük. Számos eltérést találtunk: a mesekezdő elemek általánosan használt, állandósult formában vannak jelen a magyar népmesékben, míg a francia mesekezdő elemek nem mindig állandósult kifejezések. A befejező elemek esetében ez az eltérés még hangsúlyosabb, hiszen a korpuszban minden magyar mese állandósult formulával záródik, ezek a vizsgált francia mesékből szinte teljesen hiányoznak. Az ismétlődő kifejezések rövidege és ritmikus hangzása, a varázsigék struktúrája és a megszólítások emocionális töltete hasonló a magyar és a francia népmesékben. A mesélő személyére utaló vagy interaktivitást sejtető nyelvi elemeket nem találtunk a francia korpuszban.

Irodalom:

Arany L. 1979. *Magyar népmesék*. Bratislava: Madách

Cossem, M. 1993. *Contes traditionnels de Gascogne*. Párizs: Milan.

Dollerup, C. 2003. Translating for Reading Aloud. *Meta* Vol. 48. No. 1-2. 81-103.

Pacsai, I. 1999. Magyar-szlovák kulturális és nyelvi kapcsolat jegyei a szlovák népmesékben.

Magyar Nyelvőr 123. évf. 3. szám, <http://epa.oszk.hu/00100/00188/00015/123306.htm>

Simonsen, M. 1981. *Le conte populaire français*. Párizs: PUF.

CSORBA GABRIEL

A KOLLOKACIÓK KUTATÁSA A FORDÍTÁSTUDOMÁNYBAN

Az előadás első része a kollokáció-kutatás általános kérdéseivel és eredményeivel foglalkozik, második része a kollokációk és a fordítástudomány kapcsolatát világítja meg.

Ennek tükrében először a kollokáció különböző értelmezéseiről esik szó (Sinclair 1991, Nattinger és DeCarrico 1992, Hoey 2005), majd ezt követően érintőlegesen számba veszem azokat a nyelvészeti részterületeket (korpusznyelvészet, szemantika, szövegnyelvészet, pszicholingvisztika) melyek saját érdeklődési körüknek megfelelően a kollokációk más-más tulajdonságait emelik ki.

A kollokációkutatás multidiszciplináris jellegének bemutatása után áttérek néhány olyan gyakorlati problémára – pl. a kollokációk nyelvspecifikussága vagy a kollokációfordítás normativitása – melyek gyakran jelentkeznek a kollokációk fordítása során, és melyek a szintén multidiszciplináris fordítástudomány kollokáció-központú kutatási tárgyát képezik (Heltai 2004, 2008, Pokorn 2005, Gouadec 2007, Baker 1992). Kitérek néhány jelentősebb kutatási feltevésre és eredményre, így szóba kerül a normativitás, a kvázi-helyesség, az idegennyelvre történő fordítás, a természetes nyelvhasználat, a kollokációs kompetencia, illetve a nyelvi kreativitás és az ironia fordításának kérdése.

Az előadás végén megpróbálom felvázolni néhány további lehetséges kutatási célkitűzést, köztük saját kutatási témámat is.

Irodalom:

Baker, M. 1992. *In Other Words*. London – New York: Routledge.

Gouadec, D. 2007. *Translation as a Profession*. Amsterdam: John Benjamins.

- Heltai P. 2004. Ready-made language and translation. In: Hansen, G. et al. (eds) *Claims, Changes and Challenges in Translation Studies (Selected contributions from the EST Congress, Copenhagen 2001)*, Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Heltai P. 2008. Kollokációk a fordításban. In: Bárczi Zs., Vančoné Kremmer I. (szerk.) *Fordítás-nyelv-irodalom-társadalom (Nyelvészeti és irodalmi tanulmányok a fordításról)*, Konstantin Filozófus Egyetem, Közép-Európai Tanulmányok Kara: Nyitra.
- Hoey, M. 2005. *Lexical Priming: A New Theory of Words and Language*. London: Routledge.
- Nattinger, J. R., DeCarrico, J.S. 1992. *Lexical Phrases and Language Teaching*. Oxford: Oxford University Press.
- Pokorn, N. K. 2005. *Challenging the Traditional Axioms: Translation into a non-mother tongue*. Amsterdam: John Benjamins.
- Sinclair, J. 1991. *Corpus, Concordance, Collocation*. Oxford: Oxford University Press.

HORVÁTH PÉTER IVÁN LEKTORÁLÁS ÉS NYELVMŰVELÉS

A lektorálás célja az, hogy a fordítás minél jobban betölthesse a szerepét. Ehhez a forrás- és célnyelvi szöveget terjedelmileg, tartalmilag és nyelvileg egybe kell vetni. E három szempont közül csak a *teljességellenőrzés* néven ismert elsőt lehet tárgyilagosan érvényesíteni, a másik kettőben jóval több a szubjektív elem, ráadásul ezek át is fedik egymást.

Mivel a szakfordítás nem a táj- és rétegnyelvi jellegzetességeket ötvöző, ösztönösen elsajátított elsődleges nyelvváltozatban, hanem a tudatosan tanult művelt köznyelven, illetve a hivatalos-szaknyelvi stílusban jön létre, a szükségszerűen normatív nyelvhelyességi lektorálás kizárólag szakszerű iránymutatással valósítható meg. Magyarországon a nyelvhasználat és általában a nyelvi kultúrával kapcsolatos feladatokat a nyelvművelés látja el. A szakfordítás sikerét tehát az szavatolja, ha a lektor erre az irányzatra hagyatkozik.

Ez az elmélet. A gyakorlat azonban azt mutatja, hogy a szakfordítás számos olyan nyelvhelyességi kérdést vet fel, amely a független (nem fordított) írásművek kapcsán fel sem merül. Másrészt a fordítóirodák jobbra hallgatóságos alapelvek szerint, az ajánlott javítások indoklása nélkül, esetleg az ügyviteli szabályzat szövegekörnyezetből kiragadott példái alapján végzik a nyelvi lektorálást. Az állandó időhiányban szenvedő lektor többnyire nem nyelvész, így inkább homályos nyelvtanórai emlékeit felidézve, semmint korszerű szövegnyelvészeti, pragmatikai vagy stilisztikai ismeretek birtokában dolgozik. A helyzetet súlyosbítja, hogy az akadémiai nyelvészetből immár kiszorult nyelvművelés — a rendszerváltás óta kapott építő és romboló kritikák hatására — folyamatosan változtat önmeghatározásán, szellemiségén és nem utolsósorban éppen azoknak a nyelvi jelenségeknek a megítélésén, amelyek a lektor számára fontosak.

Az előadás több szemszögből nézve hasonlítja össze a nyelvművelést és a lektorálást, rámutat a két tevékenység hiányosságaira, majd felvázolja együttműködésük elvi lehetőségeit.

Irodalom:

- Balázs G. 2005. „A magyar nyelv elé mozdításáról.” *Vitairat a nyelvművelésért*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Domonkosi Á., Lanstyák I., Posgay I. szerk. 2007. *Műhelytanulmányok a nyelvművelésről*. Dunaszerdahely–Budapest: Gramma Nyelvi Iroda–Tinta Könyvkiadó.
- Fábián P., Lőrincze L. szerk. 1999. *Nyelvművelés*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Heltai P. 2005. Gondolatok a társasnyelvészet és a fordítástudomány viszonyáról. *Fordítástudomány* VII. évf. 1. szám 50–59.

- Lanstyák I. 2004. Fordítástudomány és kétnyelvűség. *Fordítástudomány* VI. évf. 1. szám 5–27.
- Lanstyák I. 2008. Nyelvművelés és nyelvalakítás. (A létező magyar nyelvművelés néhány jellegadó sajátosságáról). Fazekas J. szerk.: *Emlékkönyv Zeman László 80. születésnapjára*. Dunaszerdahely: Lilium Aurum 46–68.

FORDÍTÁSTUDOMÁNY'2010

VII. FORDÍTÁSTUDOMÁNYI PHD KONFERENCIA

ABSZTRAKTOK

ZAJACZ ZITA

A BECSÜLETESSÉG NYELVI KIFEJEZÉSE A FINN KULTÚRÁBAN

Minden közösségnek vannak olyan kulturális értékeket hordozó kulcsszavai és - kifejezései, amelyek az adott kultúra tagjainak gondolkodásmódját tükrözik, illetve meg is határozzák azt. A finnben az egyik ilyen fogalom a BECSÜLETESSÉG, a REHELLISYYS.

Wierzbicka az angol nyelvet illetően a WRONG-RIGHT, REASONABLE és a FAIR fogalmak kulturális jelentéstörténetének tárgyalásával szemlélteti, miként alkalmazható a kulturális forgatókönyvek eljárása a természetes szemantikai metanyelvvel szemben.

Előadásomban Wierzbicka metódusát követve nyelvi adatokkal, irodalmi példákkal és a szellemtörténeti háttér ismertetésével mutatnám be, hogyan alakult a finnben a REILU/REHELLINEN fogalmának jelentése.

Irodalom:

Bañcerowski, J. 2008. *A világ nyelvi képe. A világgép mint a valóság metaképe a nyelvben és a nyelvhasználatban.* Budapest: Tinta Könyvkiadó.

Nyomárkay, I. 2006. A hazugság fogalmának nyelvi képe a magyar nyelvben. *Magyar Nyelv* 130. évf. 3. szám 389–399.

Wierzbicka, A. 2006. *English (Meaning and Culture).* Oxford University Press. Oxford.

BOZSIK GYÖNGYVÉR

OPERASZÖVEGEK FORDÍTÁSA A FORDÍTÓ, AZ ÉNEKES ÉS A KÖZÖNSÉG SZEMÉVEL

Az opera, mint „többszorosított, poliszenzuális kommunikáció” (Gorlée 1997) a multimédiaifordítás témakörébe tartozik. A munkát különösen érdekessé – és egyben még összetettebbé – teszi, ha a librettó már meglévő irodalmi szövegen alapul. Ennek okán választottam kutatásom alapjául Mozart *Figaro házassága* című operájának két áriáját, hogy azokon keresztül mutathassam be az operafordítás jellegzetes nehézségeit.

Előadásomban megvizsgálom, hogy a librettó íróját mennyire befolyásolta az eredeti Beaumarchais-darab, és ez mennyire tükröződik a magyar nyelvű változatban. Tekintettel arra, hogy a legismertebb magyar nyelvű áriáknak számos szövegváltozata ismert, melyek gyakorlatilag szájhagyomány útján terjednek, kutatásomban megkísérlek rávilágítani a szövegbeli módosítások lehetséges okaira. Itt – mivel a vizsgált áriákat nem csupán műkedvelőként hallgatom, hanem jómagam is éneklek –, a költői és szemantikai egyezés mellett különös hangsúlyt fektetek a prozódiai eszközök, azon belül is a szöveg énekelhetőségének vizsgálatára, mely utóbbi arra összpontosít, hogy a fordítók, felkért vagy „önkényes” átdolgozók mennyire vették figyelembe az adott szöveghez kapcsolódó dallambeli, ritmikai jellegzetességeket.

Lévény, hogy a vizsgált opera különös népszerűségnek örvend, előadásomban kitérek a librettó újrafordítására is, mellyel az operába járók a közelmúltban ismerkedhettek meg a

feliratok segítségével. Itt, csakúgy, mint a fent említett változatok esetében is, megvizsgálom a szövegváltozat megszületésének célját, azt, hogy kik és milyen indokokkal eszközöltek benne módosításokat, és végül, hogy mindez milyen reakciót váltott ki a közönségből.

Irodalom:

- Franzon J. 2008. Choices in Song Translation. *The Translator* Vol.14. No.2. 373-397.
- Gorlée D.L. 1997. Intercode translation: Words and music in opera. *Target* Vol. 9 No.2. 235-270.
- Mateo M. 2002. Performing Musical Texts in a Target Language: The Case of Spain. *Across Languages and Cultures* Vol.2. No.1. 31-50.
- Orero P., Matamala A. 2007. Accessible Opera: Overcoming Linguistic and Sensorial Barriers. *Perspectives* Vol.15. No.4. 262-267.
- Sebnem S. 2008. Translation and Music. *The Translator* Vol.14. No.2. 187-199.
- Apter R. 1985. A Peculiar Burden: Some Technical Problems of Translating Opera for Performance in English. *Meta* Vol.30. No.4. 309-319.

BAKTI MÁRIA

A SZINKRONTOLMÁCSOK CÉLNYELVI, FÉLSPONTÁN ÉS SPONTÁN BESZÉDPRODUKCIÓJÁNAK ÖSSZEHASONLÍTÁSA

A szinkrontolmácsok célnyelvi beszédprodukciónak a kutatók a spontán beszéd egy formájának tekintik, mivel az „itt és most” születik (Enkvist 1982), míg mások a szinkrontolmácsok célnyelvi beszédprodukciónak előforduló bizonyos jellegzetességeket azzal magyarázzák, hogy azok a spontán beszédre is jellemzőek (Pöchlhammer 1995).

A jelen kutatás célja, hogy összehasonlítsa az angolról magyarra szinkrontolmácsolt szövegekben és a tolmácsok rögzített magyar spontán és félspontán beszédében előforduló megakadásokat, és elkülönítse a szinkrontolmácsolásra jellemző megakadás-mintázatot.

A jelen kutatásban a tolmácsok célnyelvi (magyarra szinkrontolmácsolt), spontán (párbeszéd és narratíva) és félspontán (összefoglaló, előadás) szövegeiben a hiba típusú megakadásokat vizsgáltuk, csoportosításuk Gósy 2004 alapján történt. A megakadások a beszédprodukciónak folyamata egy-egy szintjéhez köthetők (Levelt 1989, Gósy 2005); a beszédprodukciónak több típusában előforduló megakadások és keletkezési helyük összehasonlításával lehetségessé válik annak meghatározása, hogy a beszédprodukciónak különböző típusaiban a beszédprodukciónak mely szintjein lépnek fel problémák, és ezek milyen okokra vezethetőek vissza.

A különböző beszédhelyzetekben a megakadások előfordulási gyakorisága alapján vizsgáljuk a különbségeket és a hasonlóságokat a beszédprodukciónak típusai között, célunk azoknak a tényezőknek az elkülönítése, amelyek elkülönítik a szinkrontolmácsok célnyelvi szövegeit a spontán és a félspontán beszédétől.

Irodalom:

- Enkvist N.E. (ed.) 1982. *Impromptu Speech: A Symposium*. Abo: Abo Akademi.
- Gósy, M. 2004. A spontán magyar beszéd megakadásainak hallás alapú gyűjteménye. In: Gósy, M (ed.) *Beszédkutatás 2004. „Nyelvbontás”-korpusz, tanulmányok*. Budapest: MTA Nyelvtudományi Intézet. 6-18.
- Gósy, M. 2005. *Pszicholingvisztika*. Budapest: Osiris Kiadó.
- Levelt, W. J. M. 1989. *Speaking. From Intention to Articulation*. Cambridge MA: MIT Press.

Pöchhacker, F. 1995. Slips and Shifts in Simultaneous Interpretation. In: Tommola, J. (ed.) *Topics in Interpreting Research*. Turku: University of Turku, Centre for Translation and Interpreting. 73-90.

ZACHAR VIKTOR

**SIMSEN, HARTZEN ÉS PIMPEN – NEOLOGIZMUSOK A MAI NÉMET NYELVBEN ÉS LEHETSÉGES
MAGYAR FORDÍTÁSAIK**

A nyelv a bizonyos fokú állandósága mellett folyamatosan változik. A társadalmi, politikai, gazdasági és technikai változások felgyorsulása következtében az elmúlt években a korábbiaknál jóval több új kifejezéssel – neologizmussal – találkozhatunk a nyelvben, így a németben is, amelyek egy része csak ideig-óráig használatos, mások viszont nem csak, hogy széles körben elterjednek, de hosszú távon is fennmaradnak.

Előadásomban először felvázolok néhány szakirodalmi kategorizálást a neologizmusokkal kapcsolatban (Bokor 2001, Elsen 2004, Minya 2003). Ezt követően négy különböző csoportról ejtek részletesen szót: a német nyelvbe átvett, egyre inkább elterjedő angol kifejezésekről, vagyis a jövevényszavakról, azután az angol és német tagokból álló összetett kifejezésekről, harmadikként a német elemekből megvalósított szóteremtésről és szóalkotásról, és végül egy, a neologizmusokhoz szorosan kapcsolódó speciális területről, a diáknyelvről, ahol különösen nagy az úgynevezett *hapax legomenonok*, vagyis egyszeri előfordulások aránya.

A vizsgált kifejezések esetében nem teszek különbséget írott és beszélt nyelv között, kutatásom során mindkettőből meríték példákat, és minden esetben kitérek az adott kifejezések már bevett vagy lehetséges magyar fordításaira. A példák zömében a köznyelvből, a politikai és gazdasági szókincséből származnak, de előadásom során hivatkozok a szociológia és a számítástechnika területére is.

Irodalom:

Bokor J. 2001. Szótan. In: Adamikné Jászó A. (ed.): *A magyar nyelv könyve*. Budapest: Trezor Kiadó, 159–299.

Elsen, H. 2004. *Neologismen. Formen und Funktionen neuer Wörter in verschiedenen Varietäten des Deutschen*. Tübingen: Gunter Narr Verlag.

Herberg, D., Kinne, M., Steffens, D. (eds.) 2004. *Neuer Wortschatz. Neologismen der 90er Jahre im Deutschen*. Berlin: Walter de Gruyter.

Minya K. 2003. *Mai magyar nyelvújítás. Szókészletünk módosulása a neologizmusok tükrében a rendszerváltozástól az ezredfordulóig*. Budapest: Tinta Könyvkiadó.

HARSÁNYI ILDIKÓ

A METAFORA MINT AZ ALTERNATÍV KONCEPTUALIZÁCIÓ ESZKÖZE A FORDÍTÁSBAN

A metafora fordításának problematikája a fordításkutatásban sokáig periferikus helyet foglalt el. A hagyományos nyelvfelfogás a metaforát stilisztikai jelenségként kezelte, így fordítástechnikai deskriptív leírások születtek ugyan (ld. Toury 1995), az elméleti alapvetések azonban nem foglalkoztak a kérdéssel.

Igazi áttörést a kognitív nyelvészet térnyerése hozott, melynek eredményeit a fordítástudomány mint interdiszciplináris terület igyekezett átvenni. A kognitív metaforaelmélet szerint a metafora nem pusztán dekorációs elem a szövegben. A tárgyi és absztrakt valóság komplex jelenségeit metaforák segítségével értelmezzük, melyek így fogalmi struktúráink nyelvi leképezéseinek tekinthetők (Lakoff–Johnson 1980).

Az ún. fogalmi metaforák nagy része univerzálisnak mondható, a rájuk épülő nyelvi metaforikus kifejezések azonban már nyelv- és kultúrafüggők lehetnek. Ugyanarra az elvont céltartományra ugyanis több forrástartományból irányulhat leképezés. A metafora így egy nyelven belül és nyelvek egymással való viszonyában is eszköze lehet az ún. alternatív konceptualizációnak, azaz azonos valóságdarab más aspektusból való értelmezéseként funkcionálhat (Kövecses 2006).

Előadásomban a politikai tárgyú publicisztikai nyelv metaforarendszerének fordítását elemzem francia–magyar példákon keresztül, a kognitív metaforaelmélet segítségével (forrásom a *Le Monde* politikai melléklete és annak magyar fordítása). Ezek alapján tekintem át néhány olyan alapvető, a szövegben összefüggő hálózatot alkotó fogalmi metafora fordítását, mint az ABSZTRAKT RENDSZEREK, az ESEMÉNYSTRUKTÚRA vagy A POLITIKA MINT HÁBORÚ. Vizsgálatom főleg arra a kérdésre irányul, hogy a fordító mennyiben és miért él az alternatív konceptualizáció eszközével, ha az adott fogalmi metafora nyelvi megjelenítése a célnyelvben a forrásnyelvi metaforikus kifejezéssel is megvalósítható lenne.

Irodalom:

- Kövecses, Z. 2005. *A metafora. Gyakorlati bevezetés a kognitív metaforaelméletbe.* Budapest: Typotex.
- Kövecses, Z. 2006. *Language, Mind and Culture. A Practical Introduction.* Oxford: University Press.
- Kövecses, Z. 2007. *Metaphor in Culture: Universality and Variation.* Cambridge: University Press.
- Toury, G. 1995. *Descriptive Translation Studies and Beyond.* Amsterdam: John Benjamins.
- Lakoff, G., Turner, M. 1980. *Metaphors We Live By.* Chicago: The University of Chicago Press.

KÁROLY ADRIENN

EU-S SZAKSZÖVEGEK FORDÍTÁSA SORÁN FELLÉPŐ LEXIKAI, SZINTAKTIKAI ÉS SZÖVEGSZINTŰ FORDÍTÁSI HIBÁK VISSZATÉRŐ MINTÁZATAI

Az empirikus kutatásoknak kiemelten fontos szerepük van a fordításpedagógiában, hiszen ezeknek segítségével lehet legjobban összekapcsolni az elméletet a gyakorlattal. Kiraly (2000), a konstruktivista irányzat kiváló képviselője a fordításpedagógián belül, fontosnak tartja, hogy a kurzusok tervezésénél vegyünk figyelembe a legfontosabb szereplők, azaz a tanulók jellemzőit, elvárásait és igényeit.

Előadásomban egy empirikus, korpusz-alapú kutatás eredményeit ismertetem, amely EU-s szakszövegek tanulói fordításaiban megfigyelhető lexikai, szintaktikai és szövegszintű fordítási hibák feltárására és elemzésére irányult. A vizsgálat korpuszát egy angol forrásnyelvű EU-s parlamenti kérdés tíz, tanulók által készített magyar fordítása képezte. A tanulói fordítások és a szöveg hivatalos célnyelvi fordításának egybevetése során Klaudy (2007) átváltási műveletekre felállított kategóriáit vettem alapul. A fordítási hibák kategorizálása után a PACTE csoport (2005) fordítási kompetenciáról alkotott definícióját alapul véve, abból a szempontból vizsgáltam a leggyakrabban előforduló hibákat, hogy a fordítási kompetencia mely összetevőikhez köthetők. A szövegszintű elemzést a tanulókkal készített retrospektív interjúk egészítették ki, amelyek pontosabb képet adtak a tanulók fejében lezajló fordítási folyamatról, magyarázattal szolgáltak a tanulók szubjektív fordítói döntéseire, és segítettek annak megállapításában, hogy a fordítási problémák megoldása során a tanulók a fordítási kompetencia mely elemét mozgósították.

A vizsgálat felhívja a figyelmet a szövegszintű lokalizált kutatások fontosságára a fordításpedagógiában. Az eredmények nagyban segíthetik az EU-s szakfordítást oktató tanárokat abban, hogy átgondolják, a fordítási kompetencia mely elemeire érdemes hangsúlyt fektetni a tananyagtervezés során.

Irodalom:

Klaudy K. 2007. Bevezetés a fordítás gyakorlatába. Budapest: Scholastica.

PACTE. 2005. Investigating translation competence: conceptual and methodological issues. *Meta* Vol. 50 No. 2. 609–619.

Kiraly. 2000. *A social constructivist approach to translator education. Empowerment from theory to practice*. Manchester: St. Jerome Publishing.

HORVÁTH PÉTER IVÁN

A FORDÍTÁSI HIBA

Napjaink fordításkutatói szigorúan leíró szemlélettel, azaz a *jó, rossz, szép, helyes* és hasonló jelzőktől tartózkodva tárgyalják a közvetítéssel létrejövő nyelvi műveket. Ezt vélhetően az a felismerés okozza, hogy az egyéni értékítéleteknél és elvárásoknál tudományos szempontból hasznosabbak a tárgyilagosan igazolható fordítási sajátosságok. Jobb, ha előbb megismerjük, és csak később minősítjük a valóságot, mintha rögtön azt az eszményt kérnénk rajta számon, amely szükségszerűen független a tapasztalatainktól. Természetesen ez csak elmélet, hiszen a *micsoda?* és a *milyen?*, sőt a *miért?* mindenkiben egyszerre vetődik fel, de a fordításkutatás az elmúlt évtizedekben többnyire (szándékosan) mellőzte a második kérdést. A következmény: bizonyítható ismereteink gyarapodása és ugyanakkor számos jelenség elfelejtése. Ide tartozik a fordítási hiba is.

A nyelvi közvetítés emberi tevékenység, ezért nem lehet mentes a tévedésektől. De mi az a fordítási hiba? Kihez és mihez viszonyítva lehet ebbe a körbe sorolni a célnyelvi szöveg bármely részét? Ez az előadás olyan idézetekben keresi a válaszokat, amelyek a magas és a tömegkultúra egyes népszerű alkotásainak fordításából származnak. A legelső szemelvények azt kívánják érzékeltetni, hogy ami innen nézve hiba, az onnan nézve semleges vagy akár jó megoldás. Ezt az is magyarázza, hogy a hibákat sokféleképpen lehet osztályozni: többek közt a forrás- és célnyelv viszonya, valamint a keletkezési okok szerint. Ugyanakkor fontos, hogy a hibákat elkülönítsük az általában *fordítási stratégiák* néven azonosított rokonjelenségektől, amelyek bizonyos értelemben megmásítják az eredetit, mégsem tekintődnek hibáknak.

Mindezek alapján kísérletet teszünk a fordítási hiba meghatározására, és befejezésül két tanulságot vonunk le. Az első az, hogy a *jó, rossz, szép, helyes* stb. nem feltétlenül annyira megfoghatatlan és ezért kerülendő kifejezés, mint amennyire a mai fordítástudomány annak tartja. A második végkövetkeztetés úgy szól, hogy bár hibadefiníciókat nem kitalált esetek, hanem a közvetítők adatolt nyelvhasználata alapján fogalmaztuk meg, nem terjeszthetjük ki minden „hibagyanús” esetre.

Irodalom:

Klaudy K. 2005. A fordítási hibák értékelése az életben, a képzésben, és a vizsgán. *Fordítástudomány* 7. évf. 1. szám 76–84.

FORDÍTÁSTUDOMÁNY'2011

VIII. FORDÍTÁSTUDOMÁNYI PHD KONFERENCIA

ABSZTRAKTOK

SERMANN ESZTER A TERMINOLÓGIAI SZABVÁNYOSÍTÁS SZEREPE A LOKALIZÁCIÓ FOLYAMATÁBAN

A terminológiai szabványosítás egyrészt a terminusok rendszerezését és egységes definiálását jelenti, a homonímia és a poliszémia csökkentését és a fogalmi egységesítést egy-egy szakterületen belül, másrészt pedig a terminusok összegyűjtésére és leírására vonatkozó módszerek és folyamatok szabványosítását. Célkitűzése a szakemberek közötti kommunikáció gördülékenyebbé tétele és a többértelműség kiküszöbölése (Scarpa 2002). A nyelvészek körében gyakori az a tévhit, amely szerint szabványosításra kizárólag az iparban van szükség, holott az egységes terminológia megteremtése, rögzítése és közzététele (lehetőség szerint harmonizált terminológiai adatbázisokban) olyan feladat, amely csakis nyelvészek és szakemberek folyamatos, koordinált együttműködése nyomán valósulhat meg.

A lokalizáció a fordítás speciális formája. A hagyományos fordítás fő lépései a terminológia-keresés, fordítás, a szövegszerkesztés, a korrektúrázás és a tördelés, a lokalizáció számos egyéb fázissal egészül ki, mint a többnyelvű projektmenedzsment, a szoftverek tesztelése vagy a célnyelvi szöveg más formátumba való konvertálása (Esselink 2000). Magában foglalja továbbá a szöveges tartalom fordítását a célnyelv szövegalkotási konvencióihoz igazodva, valamint a nem szöveges tartalom adaptálását a cél régió kulturális, műszaki hagyományait valamint jogszabályi környezetét szem előtt tartva (Dunne 2006). A lokalizáció folyamatában elengedhetetlenül fontos az egységes terminológia megléte és annak pontos rögzítése, mivel a munkát egyidejűleg több fordító végzi, akiknek egy-egy forrásnyelvi terminusra minden esetben azonos célnyelvi ekvivalenst kell alkalmazniuk.

Előadásomban egy félig strukturált interjú alapján felvázolt esettanulmány tapasztalatait ismertetem, és megvizsgálom, hogyan valósul meg a terminológiai szabványosítás a Windows operációs rendszer lokalizációjának folyamatában, és milyen modellt szolgáltat az informatika terminológiája a terminológiai szabványosítás tanulmányozásához.

Irodalom:

- Dunne, K. J. 2006. *Perspectives on localization*. Amsterdam: John Benjamins Publishing.
- Esselink, B. 2000. *A practical guide to localization*. Amsterdam: John Benjamins Publishing.
- Scarpa, F. 2002. Terminologia e lingue speciali. In: Magris, M., Mustacchio, M. T. et al. (eds.) *Manuale di terminologia. Aspetti teorici, metodologici e applicativi*. Milano: Hoepli. 27–47.

SZABADOS ÁGNES A KVÁZI-HELYESSÉG TERMINUS FEJLŐDÉSE A FORDÍTÁSTUDOMÁNYBAN

A kvázi-helyesség létezését a nyelvészek és a fordításkutatók már régen felismerték. A fordított szövegekre ugyanis jellemző, hogy az egyes mondatok sokszor hiába helyesek

grammatikailag, az anyanyelvi beszélők másként fejeznék ki magukat, ezért a szöveg egésze idegenül cseng számukra.

Jelen előadás rövid áttekintést nyújt a kvázi-helyesség hazai és nemzetközi kutatásának eredményeiről. Az először Papp Ferenc (1972) által használt terminus jelentős hatást gyakorolt a nyelvészetre, elsősorban a fordítástudományra. Klaudy Kinga számos kutatást végzett ebben a témában, a *Fordítás és aktuális tagolás* (1987) című értekezésében például a kvázi-helyességet a szövegek grammatikai és aktuális tagolásában éri tetten. A magyar vizsgálódások ihlették a finn Vehmas-Lehtót (1989), aki *Quasi-correctness. A critical study of Finnish translations of Russian journalistic texts* címmel írt könyvet. A magyar kutatásokkal párhuzamosan nemzetközi vizsgálatok is folytak a „translationese” témakörében: Gellerstam (1986), Toury (1981), Weizman és Blum-Kulka (1987).

A kvázi-helyesség vizsgálata napjainkban is aktuális, hiszen a fordítástudomány és általában az alkalmazott nyelvészet számos területén alkalmazhatók az eredmények. A Mona Baker által megalapozott korpusznyelvészeti eszközökkel pedig a korábban sokszor intuitív megközelítés helyett tudományosabb és objektívabb eredményeket érhetünk el.

Jelenleg a kvázi-helyesség eredményei alapján egy nagyobb empirikus kutatást folytatok. Céлом angolról magyarra fordított szövegekben vizsgálni a kvázi-helyesség jelenségét, jellemző szövegszintű eltéréseit. Előadásom második részében az eddig elért eredményeket ismertetem.

Irodalom:

- Blum-Kulka, S., Weizman, E. 1987. Identifying and Interpreting Translated Texts. *Indian Journal of Applied Linguistics* Vol. 13, 62–73.
- Gellerstam, M. 1986. Translationese in Swedish Novels Translated from English. In: Wollin, L., Lindquist, K. (eds.): *Translation Studies in Scandinavia*. Malmö: Liber Vorlag, 88–95.
- Klaudy K. 1987. *Fordítás és aktuális tagolás*. Budapest: Akadémiai Kiadó. (Nyelvtudományi Értekezések 123)
- Papp F. 1972. Okoncsatyelnaja redakcija tyeksztovih jegyinyic dlinnyee predlozsenyija. *Slavica* XII. 27-41. Magyarul: A mondatnál hosszabb szövegegységek végső szerkesztése, avagy az idegen nyelvű beszéd kvázi-helyessége. In: Klaudy Kinga (szerk.) Papp Ferenc Olvasókönyv. Budapest: Tinta Kiadó. 122–135.
- Toury, G. 1981. Contrastive Linguistics and Translation Studies. Towards a Tripartite Model. In: Kühlwein, W. (ed.): *Kontrastive Linguistik und Übersetzungswissenschaft*. München: Wilhelm Fink Verlag, 251–262.
- Vehmas-Lehto, I. 1989. Quasi-Correctness. A critical study of Finnish translations of Russian journalistic texts. *Neuvostollitoinstituutin Vuosikirja*, No. 31.

ZACHAR VIKTOR NÉMET NEOLOGIZMUSOK A FORDÍTÓI GYAKORLATBAN

Előadásomban egy kutatás eredményeit mutatom be, amelyet három csoporttal végeztem: professzionális német B-nyelvvvel rendelkező szakfordítókkal, német B- és angol C-nyelvvvel rendelkező másodéves fordítóhallgatókkal, valamint angol B- és német C-nyelvvvel rendelkező másodéves fordítóhallgatókkal.

A fordítók által átültetett szövegrészeket összesen nyolc német neologizmust tartalmaztak: ezek közül három szélesebb körben elterjedt (*Wutbürger*; *schottern*; *fremdschämen*), öt pedig okkazonalizmusnak tekinthető (*Angstbürger*; *sitzfleischintensiv*; *Dagegenpartei*; *Begabungstarker* / *Begabungsschwacher*).

A kísérlet eredményeit a relevanciaelmélet (Sperber–Wilson 1995) segítségével értékelem, amelynek alkalmazása a fordítástudomány területén Gutt (2000) nevéhez fűződik. Előadásomban amellet érvelek, hogy a neologizmusok relevanciaelméleti kutatása során érdemes megkülönböztetni a fordító és a célközönség szempontját. Most ugyan csak a fordító aspektusára koncentrálok, de fontos megjegyezni, hogy a célközönségé is fontos szerepet játszik: utóbbi energiaráfordítása minden esetben az előbbi erőfeszítésének függvénye.

A fordító erőfeszítése esetében pedig tovább kell differenciálnunk: meg kell különböztetni a megértéshez (apercepció) és lefordításhoz (produkció) szükséges energiaráfordítást. Emellett további szempontok is szerepet játszhatnak a fordító erőfeszítése során, így például az időhiány (*time pressure*, Bayer-Hohenwarter 2009), a fordító lustasága, vagy éppen az, milyen képet szeretne saját magáról közvetíteni a fordító.

Irodalom:

- Gutt, E. A. 2000. *Translation and relevance. Cognition and Context*. Manchester & Boston: St. Jerome Publishing.
- Bayer-Hohenwarter, G. 2009. Methodological Reflections on the Experimental Design of Time-pressure Studies. *Across Languages and Cultures*, Vol. 10. No. 2. 193–206.
- Schäffner, Ch. Functionalist Approaches. In: Baker, M., Saldanha, G. (eds.) 2009. *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. London/New York: Routledge, 115–121.
- Sperber, D., Wilson, D. 1995. *Relevance. Communication & Cognition*. Oxford: Blackwell.
- Vermes A. 2005. *Proper Names in Translation: A Relevance-theoretic Analysis*. Debrecen: Debreceni Egyetem Kossuth Kiadója.

BOZSIK GYÖNGYVÉR AZ ÉNEKELHETŐSÉG ÉS A SZÖVEG VISZONYÁNAK ALAKULÁSA AZ OPERAFORDÍTÁSBAN A 19. SZÁZADTÓL NAPJAINKIG

Egy opera fordítása mindig komoly kihívást jelent, bármi legyen is a célnyelvi szöveg rendeltetése, hiszen a fordítónak a szöveg mellett a zenére is tekintettel kell lennie. A feladat összetettsége éneklésre szánt fordítás készítésekor a sokszorosára nő, hiszen ebben az esetben még több korlátozó tényezővel kell a fordítónak megküzdenie.

Előadásomban Mozart-Da Ponte: *Figaro házassága* című operájának különböző magyar nyelvű, éneklésre szánt változatait vizsgálom abból a szempontból, hogy a fordító mennyire figyelt az énekelhetőség kritériumaira, melyek többek között a következőket foglalják magukban: szótagszám, ritmus, intonáció, hangsúly, megfelelő magán- és mássalhangzók, a dallamíveknek megfelelő szövegstruktúra, a levegővételek helyét is beleértve.

A vizsgált operával kapcsolatos kutatásaim során sikerült olyan változatokra is rálelnem, melyek elveszni látszottak az idők folyamán, így a legelső, 1858-as, Ney Ferenc tollából született fordítással kezdve Vidor Dezső, valamint eddig azonosítatlan fordítók művein át, a Romhányi Ágnes nevéhez köthető – ezidáig utolsó – énekelhető változattal bezárólag fokozatosan megfigyelhető, hogyan is változott az operafordítás módszere, a szöveg és a zene viszonya, valamint miként alakult ki a 'zene érinthetlenségére' vonatkozó szemlélet a magyar szakemberek körében. Előadásomban az eddig fellelt szövegváltozatokat a fordítói szempontok mellett énekesi szemmel is bemutatom, hogy ily módon a fent említett énekelhetőségi szempontok vizsgálatával pontos képet alkothassunk a fordítás ezen kevésbé ismert területének magyarországi alakulásáról.

Irodalom:

- Apter R. 1985. A Peculiar Burden: Some Technical Problems of Translating Opera for Performance in English. *Meta* Vol. 30. No. 4. 309–319.
- Franzon J. 2008. Choices in Song Translation. *The Translator* Vol. 14. No. 2. 373–397.
- Gorlée D.L. 1997. Intercode translation: Words and music in opera. *Target* Vol. 9. No. 2. 235–270.
- Mateo M. 2002. Performing Musical Texts in a Target Language: The Case of Spain. *Across Languages and Cultures* Vol. 2. No.1. 31–50.
- Orero P., Matamala A. 2007. Accessible Opera: Overcoming Linguistic and Sensorial Barriers. *Perspectives* Vol. 15. No. 4. 262–267.
- Sadolini C. 2000. *Complete Vocal Technique*. Copenhagen: Shout Publishing:
- Sebnem S. 2008. Translation and Music. *The Translator* Vol. 14. No. 2. 187–199.

KÁROLY ADRIENN

AZ IDEGENNYELV-ELSAJÁTÍTÁS KOGNITÍV MODELLJEINEK SZEREPE A FORDÍTÁSI KOMPETENCIA KUTATÁSÁBAN

Előadásomban néhány, az idegennyelv-elsajátítás területén végzett kognitív szempontú kutatást tekintek át, melyek számos területen kapcsolódnak, illetve kiegészítik a fordítástudományon belül a fordítási kompetenciára és annak fejlesztésére irányuló kutatásokat. A két tudományág együttműködése az utóbbi évtizedben egyre fontosabbá válik nemcsak a fordítási folyamat mélyebb megértése céljából, hanem mert az eredmények nagymértékben hozzájárulhatnak az idegen nyelvi és a fordítóképzés minőségének és hatékonyságának javításához.

A fordítási kompetencia kutatása számos ponton érintkezik az idegennyelv-elsajátításra irányuló kutatások során alkalmazott kognitív és konstruktivista tanuláselméletekkel, azon belül is a nyelvtanulási stratégiákra irányuló kutatásokkal. Számos szerző megerősíti (PACTE 2005, Bergen 2006, Göpferich & Jääskeläinen 2009), hogy a fordítók teljesítményét az affektív és a szociális stratégiákon túl nagyban befolyásolják a fordítási folyamat során alkalmazott különböző kognitív és metakognitív stratégiák (pl. a tanulási folyamat megtervezése, ellenőrzése és értékelése), amelyeknek célirányos fejlesztése hozzájárul a fordítói autonómia kialakulásához.

A barcelonai PACTE kutatócsoport által kidolgozott, empirikus kutatásokon alapuló fordítási kompetencia-modell egyik központi gondolata, hogy a fordítási kompetencia fejlődése során a tanulók fokozatosan elsajátítják a hiányzó alkompetenciákat, valamint ennek eredményeképpen folyamatosan átstrukturálják a már meglévő alkompetenciákat. Mivel ez egyféle tanulási folyamat, a fordítási kompetencia fejlesztése során a tanulóknak azokat a tanulási stratégiákat is érdemes elsajátítani, amelyek ezt a tanulási folyamatot lehetővé teszik és megkönnyítik.

A szakirodalmi áttekintés célja, hogy a fordítási kompetencia kutatását szélesebb perspektívába helyezze, valamint az idegennyelv-elsajátítás kontextusában végzett empirikus kutatások eredményeit a fordítástudományi kutatások számára is hasznosíthatóvá tegye.

Irodalom:

- Bergen D. 2009. The role of metacognition and cognitive conflict in the development of translation competence. *Across Languages and Cultures* Vol.10. No 2. 231–250.
- Göpferich, S. & R. Jääskeläinen. 2009. Process Research into the Development of Translation Competence: Where are we and where do we need to go? *Across Languages and Cultures* Vol.10. No 2. 169–191.

PACTE. 2005. Investigating translation competence: conceptual and methodological issues. *Meta Vol.50. No 2.* 609– 619.

MAKKOS ANIKÓ ÉS ROBIN EDINA EXPLICITÁCIÓ ÉS IMPLICITÁCIÓ A VISSZAFORDÍTÁSBAN

Kutatásunk célja az volt, hogy Klaudy (2001) aszimmetria hipotézisét – vagyis az explicitáció és implicitáció aszimmetrikus viszonyát – a fordítók kompetenciájának függvényében vizsgáljuk. Arra a kérdésre kerestük a választ, hogy van-e kapcsolat a fordítók tapasztalata és az általuk visszafordított explicitációs és implicitációs eltolódások között a műveletek mennyiségét és típusát tekintve. Előzetes kutatásunk eredményei (Robin és Makkos 2011) alapján feltételeztük, hogy az explicitációs és implicitációs eltolódások eltűnésének gyakorisága a visszafordításban összefügg a fordítók kompetenciájával. Hipotézisként merült fel továbbá az is, hogy a fordítók kompetenciájuktól függően hajtják végre a különböző kategóriákba sorolható explicitációs és implicitációs műveleteket. A kutatáshoz egy angol nyelvű, középfokú állami nyelvvizsga fordítási feladatának mintafordítását használtuk fel. A visszafordítást középfokú nyelvvizsgára készülő vagy azzal már rendelkező nyelvtanulókkal, fordító- és tolmácsképzésben tanulóikat folytató hallgatókkal, valamint hivatásos fordítókkal végeztettük. Eredményeink igazolták hipotéziseinket. A visszafordítás során a hivatásos fordítóknál azonosítottuk a legtöbb olyan műveletet, ahol a mintafordítás explicitebb szövegét implicitálták – a kötelező implicitációkon kívül fakultatív és fordításspecifikus műveleteket is végeztek –, míg a tanulók szorosan tapadtak a magyar szöveghez, és gyakran olyan esetekben sem végeztek el az implicitációt, ahol kötelező lett volna. A kutatás adatai továbbá alátámasztották Blum-Kulka (1986) explicitációs és Klaudy aszimmetria hipotézisét, amelyeket azonban az eredmények tükrében az explicit telítettség hipotézisével kívánunk kiegészíteni.

Irodalom:

- Blum-Kulka, S. 1986. Shifts of cohesion and coherence in translation. In: House, J., Blum-Kulka, S. (eds) *Interlingual and Intercultural Communication..* Tübingen: Narr. 17–35.
- Klaudy, K. 2001. Az asszimmetria hipotézis. In: Bartha M. (szerk.) *A X. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Konferencia előadásai.* Székesfehérvár: KJF. 371–378.
- Makkos, A., Robin, E. 2011. Explicitáció és implicitáció a fordítói kompetencia függvényében. Elhangzott: V. Alkalmazott Nyelvészeti Doktorandusz Konferencia. Budapest: MTA Nyelvtudományi Intézet. (2011. február 4.)

TÓTH ANDREA KORREKCIÓS FOLYAMATOK A SZINKRONTOLMÁCSOLÁSBAN

A spontán beszéd során egyszerre zajlik a beszédtervezés és a beszéd kivitelezése. Beszéd közben nem csupán a szándékozott tartalom nyelvi formába öntésére figyel a beszélő, hanem arra is, hogy közben nem követett-e el hibát. Ezt nevezzük önmonitorozásnak vagy folyamatos önellenőrzésnek (Levelt 1989, Gósy 2008).

A szinkrontolmácsolás során a spontán egynyelvű beszédprodukciónal összehasonlítva lényegesen több folyamat zajlik egy időben. Gile mentális energia modellje (1995) alapján a tolmácsoknak – a feladat komplexitása miatt – nem marad elég mentális energiájuk az önellenőrzésre.

A jelen vizsgálat célja a szinkrontolmácsolás során működő önellenőrzési folyamatok megfigyelése volt. Hét gyakorló szinkrontolmács célnyelvi beszédprodukciónak előforduló megakadásjelenségeket elemezve arra a kérdésre kerestem a választ, hogy a hibadetektálás és a javítás milyen arányban és milyen módon jelenik meg a különböző típusú megakadások esetén. Továbbá megvizsgáltam, hogy a tervezés és a kivitelezés mely szintjén működik leghatékonyabban az önjavítás, valamint elemeztem a hiba megjelenése és a javítása között eltelt időket. A kapott adatokat összehasonlítottam a szakirodalom spontán beszédre vonatkozó eredményeivel.

Irodalom:

Gile, D. 1995. *Basic Concepts and Models for Interpreter and Translator Training*. Amsterdam Philadelphia: John Benjamins.

Gósy M. 2008. Önellenőrzési folyamatok a beszédben. *Magyar Nyelv 104*, 402–426.

Levelt, W. J. M. 1989. *Speaking: From intention to articulation*. Cambridge, Massachusetts: MIT Press.

HORVÁTH PÉTER IVÁN BŰN-E IDEGEN NYELVRE FORDÍTANI?

Régi dilemma a nyelvi közvetítésben, hogy szabad-e idegen nyelvre fordítani és tolmácsolni. A hagyományos ellenérv szerint senki sem bánik olyan helyesen, szabatosan, idiomatikusan és kreatívan a tanult nyelvvel, mint az anyanyelvvel. Ha ezúttal eltekintünk a tudományosan alig megragadható *helyes, szabatos, idiomatikus és kreatív nyelvhasználat* jelentésétől, akkor is bőven marad tisztázni való. Ilyen az, hogy jobb szöveget alkot-e egy anyanyelvű fordító és tolmács. Mitől „jobb” egy szöveg, és ki határozza meg, hogy mi a jó? Azok a magyarországi fordító- és tolmácsirodák, amelyek kényszerből használják célnyelvként az idegen nyelveket, miért nem változtatnak ezen a helyzeten? Mégis vannak, akik a tanult nyelvükkel ugyanolyan helyesen, szabatosan, idiomatikusan és kreatívan bánnak, mint az anyanyelvükkel? Vagy csak nehéz megfizetni a külföldi munkatársakat? Tisztán pénzkérdésről van szó, amely fontosabb, mint a minőség? Még akkor is, ha a színvonalas munka tudvalevőleg fokozza a megrendelők elégedettségét, és így előbb-utóbb megtérül az idegen anyanyelvűek bevonása?

E szerteágazó témával mindössze két monográfia foglalkozik (Campbell 1998, Pokorn 2005). Mint keletkezési idejük mutatja, a fordítástudomány későn ismerte fel, hogy érdemes — az utóbbi mű címét idézve — kétségbe vonni a hagyományos axiómákat, főleg akkor, ha nem eszményi fordítókról és szövegekről, hanem a valós nyelvi közvetítésről akarunk képet kapni. Az idegen nyelvre történő fordítás és tolmácsolás kérdései a magyar szakirodalomnak is nagy adósságai, ezért a jelen előadás fő célja ösztönözni a téma hazai kutatásait.

Ennek érdekében először áttekintjük a „retúrozás” lehetséges okait, ill. a nyelvviskolák, a fordítóképző intézmények, a közvetítőirodák és a megrendelők viszonyát a nem anyanyelvű fordítókhoz. Másodszor, értelmezni próbáljuk az előadó kismintás felméréseinek eredményeit, amelyben magyar hivatásos fordítók, lektorok és tolmácsok számoltak be az általuk preferált nyelvirányok előnyeiről és hátrányairól. Harmadszor, végkövetkeztetésként és javaslatként azt fogalmazzuk meg, hogy a nyelvtanításhoz hasonlóan (Medgyes 1999) a nyelvi közvetítésben is érdekesebb az anyanyelvűek és nem anyanyelvűek kizáró ellentétként való szembeállítás helyett a két csoport ésszerű és költséghatékony együttműködésére törekedni.

Irodalom:

Campbell, S. 1998. *Translation into the Second Language*. New York: Addison Wesley Longman.

- Medgyes, P. 1999. *The non-native teacher*. Ismaning: Max Hueber Verlag.
- Pokorn, N. K. 2005. *Challenging the Traditional Axioms. Translation into a non-mother tongue*. University of Ljubljana: John Benjamins Publishing Company.
- Szabari K. 1999. *Tolmácsolás. Bevezetés a tolmácsolás elméletébe és gyakorlatába*. Budapest: Scholastica.

APPENDIX 3.
A Fordítástudományi Doktori Program hallgatóinak publikációi
2003-2009

Összeállította: Harsányi Ildikó (lezárva 2010. IV. 26.)

- Bakti, M. 2005. (beszámoló) E-learning a fordítás és a tolmácsolás oktatásában a brnói Masaryk Egyetem Angol Tanszékén. *Fordítástudomány* VII. évfolyam 2. szám, 121–123.
- Bakti, M. Zsembery, E. A számítógéppel támogatott fordításértékelés lexikai kohéziós vizsgálat tükrében. Elhangzott: SZOKOE VI. Szaknyelvi Konferencia, Szeged. (2006. november 24-25.)
- Bakti, M. Interferenciális nyelvbtlások a szinkrontolmácsolásban. Elhangzott: XVI. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus, Szent István Egyetem, Gödöllő. (2006. április 10–12.)
- Bakti, M. 2006. (recenzió) Rita Godijns, Michael Hinderdale (eds.) Directionality in Interpreting. The 'Retour' or the Native? *Across Languages and Cultures* VII. évfolyam, 2. szám.
- Bakti, M. 2006. (beszámoló) Tolmácsoláskutatási szeminárium Tarragonában. 2006. június 5-7. *Fordítástudomány* VIII. évfolyam, 1. szám, 124–126.
- Bakti M., Lesznyák M., Zsembery E. 2007. (előadás) Individual and peer-translating strategies in reflection of lexical cohesion. Elhangzott: *Third International Postgraduate Conference in Translation and Interpreting*. University of Edinburgh, Edinburgh, the UK. (2007. november)
- Bakti M., Kusztor M. 2007. (előadás) Megakadásjelenségek németre és angolra szinkrontolmácsolás szövegekben. Elhangzott: *Beszédkutatás 2007*. Konferencia. Budapest. (2007. november)
- Bakti M., Bóna J., 2007. (előadás) Relationship between Slips of the Tongue and the Temporal Characteristics of Speech Production in Simultaneous Interpreting. Elhangzott: *10th Summer School of Psycholinguistics*. Balatonalmádi. (2007. június 3–8.)
- Bakti M., Lesznyák M., Zsembery E. 2007. (előadás) Egyéni és páros fordítói stratégiák lexikai kohéziós vizsgálat tükrében. Elhangzott: *XVII. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus*. Siófok. (2007. április 19–21.)
- Bakti M. 2007. (előadás) Retrospektív interjúk a szinkrontolmácsolás kutatásában. Elhangzott: *ELTE BTK Fordítástudományi Doktorandusz konferencia*. Budapest. (2007. március 29.)
- Bakti M. 2007. (előadás) Retrospektív interjúk a szinkrontolmácsolás kutatásában. Elhangzott: *I. Alkalmazott Nyelvészeti Doktorandusz Konferencia*. Budapest. (2007. február 2.)
- Bakti M. 2007. (előadás) *National Geographic* in Hungarian. Elhangzott: HUSSE 8 Conference. Szeged. (2007. január 25–27.)
- Bakti M., Kusztor M. 2007. Megakadásjelenségek németre és angolra szinkrontolmácsolás szövegekben. In.: Gósy M. (szerk.) *Beszédkutatás 2007*. 121–133.
- Bakti, M. 2007a. Interferenciális nyelvbtlások a szinkrontolmácsolásban. In: Heltai P. (szerk.) *Nyelvi modernizáció. Szaknyelv, fordítás, terminológia*. XVI. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus, Szent István Egyetem, Gödöllő. 2006. április 10–12. MANYE Vol. 3. 625–629.
- Bakti, M. 2007b. Retrospektív interjúk a szinkrontolmácsolás kutatásában. In: Váradi T. (szerk.) *I. Alkalmazott Nyelvészeti Doktorandusz Konferencia Előadásai*. Budapest: MTA Nyelvtudományi Intézet. 12–23.

- Bakti, M. Zsembery, E. 2007. A számítógéppel támogatott fordításértékelés lexikai kohéziós vizsgálat tükrében. In: Silye M.(szerk.) *Porta Lingua 2007. Szaknyelvoktatásunk-határokön átívelő híd. Cikkek, tanulmányok a hazai szaknyelvoktatásról és -kutatásról.* Debrecen: Debreceni egyetem Agrártudományi Centrum. 257–264.
- Bakti M. 2008. Megakadásjelenségek a szinkrontolmácsolásban. *Fordítástudomány X.* évfolyam, 2. szám, 22–38.
- Bakti, M. 2008. (recenzió) Ghelly V. Chernov 2004. *Inference and Anticipation in Simultaneous Interpreting. A probability–prediction model.* Amsterdam: John Benjamins Publishing Company 266pp. ISBN 90 272 1663 0 (Eur.) *Across Languages and Cultures IX.* pp. 149–156.
- Bakti, M., Lesznyák, M., Zsembery, E. 2008. Egyéni és páros fordítói stratégiák lexikai kohéziós vizsgálat tükrében. In: Sárdi Cs. (szerk.) *Kommunikáció az információs technológia korszakában. MANYE Vol. 4.* 357–366.
- Bakti M. Relevanciaelmélet a gyakorlatban: néhány gondolat a pragmatika és a szinkrontolmácsolás kapcsolatáról. Elhangzott: V. Kultúrák Dialógusa konferencia, Pécs, 2008. november.
- Bakti M., Bóna J. Az aktuális tagolás akusztika-fonetikai sajátosságai szinkrontolmácsolott szövegekben. Elhangzott: XVIII. MANYE Kongresszus, Budapest, 2008. április 3–5.
- Bakti M. Mire jó a megakadásjelenségek kutatása? Elhangzott: V. Fordítástudományi PhD-Konferencia. Budapest (2008. március 27.)
- Bakti, M. Gödöllő, a sikeres város. *Comitatus*, XII. évfolyam, 1–2. szám, 27–36.
- Bakti M. Windows to simultaneous interpreters' speech production. Elhangzott: The Known Unknowns of Translation Studies Konferencia, Leuven, Belgium, 2009. augusztus.
- Bakti, M. 2009. Speech disfluencies in simultaneous interpretation. In: De Crom, D. (ed.) *Translation and the (Trans)formation of Identities. Selected Papers of the CETRA Research Seminar in Translation Studies 2008.*
- <http://www.kuleuven.be/cetra/papers/papers.html>
- Bakti M. 2009. Speech disfluencies and retrospection in simultaneous interpreting. In: Váradi T. (szerk.) *Válogatás az I. Alkalmazott Nyelvészeti Doktorandusz Konferencia előadásaiból.* Budapest: MTA Nyelvtudományi Intézet, 12–21.
- Bóna J. Bakti M. 2009. A beszédtempó és a megakadásjelenségek összefüggései szinkrontolmácsolás során. In: Lengyel Zs, Navracsecs J. (szerk.) *Tanulmányok a mentális lexikonról. Nyelvvelsajátítás, beszédprodukció, beszédpercepció.* Budapest: Tinta Könyvkiadó.
- Bánhegyi M. 2006. (szerk.) *Practice Tests for the Basic Exam.* Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem és Ráday Könyvesház.
- Bánhegyi M. 2006. (tanulmány) A kanadai politikai diskurzus vizsgálata fordítástudományi szempontból. In: *Fordítástudomány VIII.*, 2. 2006. 21–38.
- Bánhegyi M. 2006. (konferencia-előadás) *Canadian Political Discourse.* Canada in the European Mind – Europe in the Canadian Mind. Debrecen: International Congress of CEACS.
- Bánhegyi M. 2006. (recenzió) Mona Baker: *Translation and Conflict.* In: *Across VII.*, 2. 2006. 269-286.
- Bánhegyi M. 2006. (recenzió) Ch. Schaffner and H. K. Holmes (eds.): *Discourse and Ideologies.* In: *Fordítástudomány IX.*, 1. 2007. 125-130.
- Bánhegyi M. 2006. (recenzió) Myriam Salama-Carr (ed.): *Translating and Interpreting Conflict.* In: *Across VIII.*, 2. 2007. 274-280.

- Bánhegyi M. és Nagy J. 2007. (konferencia-előadás): *Canada on the Internet – CLIL Methodology through Canadian Sources*. ICT in Language Teaching Módszertani Konferencia. Budapest: OKM.
- Bánhegyi M. és Nagy J. 2007. (konferencia-előadás) *Canadian Holidays and Festivals*. Oxford UP Christmas Conference. Budapest: OUP.
- Bánhegyi M. és Nagy J. 2007. (oktató CD középiskolai tanárok számára) *Tanítsuk Kanadát! 2.0*. Kanadai Nagykövetség: Budapest.
- Bánhegyi M. és Nagy J. 2007. (konferencia-előadás) *Canada in the Classroom*. 28th Annual Conference of GKS. Grainau: GKS.
- Bánhegyi M. és Nagy J. 2008. (konferencia-előadás) *Teaching Material Development – Canada on the Web*. Sprachen erleben – Europa verstehen Módszertani Konferencia. Bécs: Pädagogische Hochschule.
- Bánhegyi M. és Nagy J. 2008. (konferencia-előadás) *Canadian Holidays and Festivals – A Topic for the Classroom*. Sprachen erleben – Europa verstehen Módszertani Konferencia. Bécs: Pädagogische Hochschule.
- Bánhegyi M. és Nagy J. 2008. Bilingual Canada. (konferencia-előadás) MacMillan Methodology Conference. MacMillan UK.
- Bánhegyi M. 2008. (tanulmány) A Translation Studies Oriented Integrative Approach to Canadian Political Discourse. *Across Languages and Cultures*. Vol. 9. No. 1. 77–107.
- Csehó T. 2003. (tankönyv) *Die neue deutsche Rechtschreibung. Übungsmaterialien zu allen Bereichen der Rechtschreibung*. Eger: EKF Líceum Kiadó.
- Csehó T. 2003. (recenzió) Hans Altmann & Ute Ziegenhain: *Phonetik, Phonologie und Graphemik fürs Examen. Sprachtheorie und germanistische Linguistik*. Vol. 13, No. 1, 91–94. Debrecen: Kossuth Egyetemi Kiadó.
- Csehó T. 2003. (konferencia-előadás) *Die Problematik von deren und derer*. Tudomány napja. Eger: Eszterházy Károly Főiskola.
- Csehó T. 2004. (tankönyv) *Az új német helyesírás. Az új szabályok ismertetése gyakorlófeladatokkal*. Kisújszállás: Szalay Könyvkiadó.
- Csehó T. 2004. (tanulmány) Die Geschichte der deutschen Rechtschreibung nach 1994. *Germanistische Studien*. Vol. 5, 139–162. Eger: EKF Líceum Kiadó.
- Csehó T.–Virág I. 2005. (tankönyv) *Übungsmaterialien zur schriftlichen Grundprüfung*. Eger: Líceum Kiadó.
- Csehó T. 2005. (recenzió) Michael Schreiber: *Übersetzung und Bearbeitung. Zur Differenzierung und Abgrenzung des Übersetzungsbegriffs*. *Fordítástudomány*. Vol. 7, No. 1, 127–130.
- Csehó T. 2005. (konferencia-előadás) *Die Übersetzbarkeit der Abtönungspartikeln*. Tudomány napja. Eger: Eszterházy Károly Főiskola.
- Csehó T. 2006. (konferencia-előadás) *Textlinguistische Aspekte der Übersetzungswissenschaft*. Tudomány napja. Eger: Eszterházy Károly Főiskola.
- Csehó T. 2006. (tanulmány) A fordításszemponitú szövegelemzés. *Szaknyelv és szakfordítás: Tanulmányok a szakfordítás és a fordítóképzés aktuális kutatási témáiról*, 76–87. Gödöllő: Szent István Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar.
- Csehó T. 2007. (konferencia-előadás) *A másodlagos foreigner talk fordításszemponitú vizsgálata Günter Wallraff „Ganz unten” c. művében és magyar fordításában*. A fordítás arcai. Eger: Eszterházy Károly Főiskola.
- Csehó T. 2007. (konferencia-előadás) *Markierung der Fremdartigkeit in der Belletristik - eine deutsch-ungarische kontrastive Untersuchung*. Tudomány napja. Eger: Eszterházy Károly Főiskola.

- Csehó T. 2007. (tanulmány) Übersetzungsrelevante Analyse und kritische Übersetzung eines deutschen Zeitungsartikels. *Germanistische Studien*. Vol. 6, 63–80. Eger: Líceum Kiadó.
- Csehó T. 2008. (konferencia-előadás) *A nyelvi idegenszerűség vizsgálata német irodalmi művekben és magyar fordításaikban*. Magyar Fordítók és Tolmácsok Napja. Budapest: ELTE BTK FTT.
- Csehó T. 2008. (konferencia-előadás) *A nyelvi változatok fordítása*. A fordítás arcai 2. Eger: Eszterházy Károly Főiskola.
- Csehó T. 2008. (konferencia-előadás) *Literarische Formen nicht-standardsprachlicher Varietäten*. Fiatal magyar germanisták V. nyelvészeti konferenciája. Veszprém: Pannon Egyetem.
- Csehó T. 2008. (konferencia-előadás) *Zur Übersetzung von Sprachvarietäten*. Tudomány napja. Eger: Eszterházy Károly Főiskola.
- Csehó T. 2008. (tanulmány) Ich sprechen nix Deutsch: Lexikalisch-semantische Aspekte des primären und sekundären Foreigner Talk. *Studia Germanica Universitatis Vesprimiensis* Vol. 12, No. 1, 5-23. Veszprém: Universitätsverlag.
- Csehó T. 2008. (tanulmány) Untersuchung des sekundären Foreigner Talk in der ungarischen Übersetzung des Werkes 'Ganz unten' von Günter Wallraff. *Germanistik als Kulturvermittler: Vergleichende Studien* (= Humaniora: Germanistica 3). Tartu: Universität Tartu, 53–66.
- Csehó T. 2009. (konferencia-előadás) *A német névelők használatával kapcsolatos hibák „fordítása” magyarra*. XIX. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus. Eger: Eszterházy Károly Főiskola.
- Csehó T. 2009. (konferencia-előadás) *„Du bist guter Kamerad”: Die Übersetzung sprachlicher Verfremdung am Beispiel des Artikelgebrauchs*. Begegnungsräume von Sprachen und Literaturen III. Nemzetközi Germanisztikai Konferencia. Nagyvárad: Partiumi Keresztény Egyetem.
- Csehó T. 2009. (recenzió) Nigel Armstrong - Federico M. Federici: (eds.) *Translating Voices, Translating Regions*. *Fordítástudomány*. Vol. 11, No. 1, 130–134. Budapest: Scholastica.
- Csehó T. 2009. (tanulmány) Zum Einfluss des Foreigner Talk auf die Entstehung des Migrantendeutsch. *Germanistische Studien*. Vol. 7, 153–168. Eger: Líceum Kiadó.
- Derdák K. 2006 (konferencia-beszámoló) *Fordítástudomány' 2006*, Tudományos Konferencia és FTK öregdiák találkozó, Budapest, 2006. március 23–24. *Fordítástudomány VIII évfolyam* 1. szám. 89–92.
- Dudits A. 2005. (tanulmány) Korlátozott betűhiba-észlelési képesség és a fordítói korrektúraolvasás szerepe a fordításban. *Fordítástudomány*. VII. évf. 2. sz. 67–79.
- Dudits A. 2005. (konferencia-beszámoló) *Fordítástudomány 2005 – VII. Tudományos konferencia és öregdiák-találkozó*. *Nyelvinfó*. XIII. évf. 2–3. sz. 30–32.
- Dudits A. 2006. (előadás) *A fordítói olvasás elméleti és gyakorlati kérdései*. *Fordítástudomány' 2006. – VIII. Tudományos konferencia és öregdiák-találkozó*. Budapest: ELTE FTK.
- Dudits A. 2006. (tanulmány) *A fordítói olvasást meghatározó részképességek és értékelésük a fordítóképzésben*. In: Dróth J. (szerk.) *Szaknyelv és szakfordítás 2005–2006*. Gödöllő: Szent István Egyetem, GTK. ISSN 1587-4389 (megjelenés alatt).
- Dudits A. 2007. (tanulmány) *A fordítói olvasás elméleti és gyakorlati kérdései*. *Alkalmazott Nyelvtudomány*. VII. évf. 1–2. sz. 151–165.

- Dudits A. és Németh D. 2007. (tanulmány) Mély feldolgozás és kettős nyelvi kódolás a fordítói olvasásban: a fordítói elemző olvasás elméleti háttere és kísérleti vizsgálata. *Fordítástudomány*. IX. évf. 2. sz. 5–22.
- Dudits A. 2007. (előadás) A fordítói elemző olvasás empirikus vizsgálata. Elhangzott: Fordítástudomány 2007 – IX. Tudományos konferencia és öregdiák-találkozó. Budapest.
- Farkas I. 2006. L'eurhongrois: du jargon indoeuropéen? In: Gyimesi T., Koncz B., Körös A., Kovács K., Pálffy M. (szerk.). *Prismes irisés*. Szeged: Klebelsberg Kuno Egyetemi Kiadó. 409–415.
- Farkas I. 2007. A fordítói szabadság korlátai az Európai Unió intézményeiben. *Fordítástudomány*. IX. évf. 2. szám. 98–105.
- Farkas I. 2007. Terminológiai munka az Európai Unió Tanácsának magyar nyelvi fordítóosztályán. In: Kovács K., Nagy Á. (szerk.). *Tavaszi jáde csigái. Pálffy Miklós 65. születésnapjára*. Szeged: Grimm Kiadó. 47–59.
- Farkas I. 2009. Con-Trados? Avagy az uniós fordítók körében végzett felmérés tanulságai. *Fordítástudomány*. I. évf. 1. szám. 36–84.
- Farkas I. 2009. Impact des mémoires de traduction sur la qualité de la traduction. In: Gécseg Zs., Kovács K., Nagy Á., Penke O., Szász G. (szerk.). *Acta Romanica Varia*. Tomus XXVI. Szeged: JATE Press. 29–41.
- Fischer M. 2005. Az intézményi soknyelvűség jövője az Európai Unióban. In: Muráth J., Oláh Á. (szerk.) *A XXI. Század kihívásai a szakfordítóképzésben*. Pécs: PTE Közgazdaságtudományi Kar. 27–36.
- Fischer M. 2005. (recenzió) Key Data on Teaching Languages at School in Europe. Eurydice: Brüsszel, 2005. Recenzió. *Modern Nyelvoktatás*. XI. évf. 2–3. sz. 101–105.
- Fischer M. 2005. (előadás) Language policy at European level. *Interdisziplinäre Aspekte des Übersetzens und Dolmetschens*. Pécs. PTE KTK.
- Fischer M. 2006. (recenzió) Wagner, E. et al. Translating for the European Union Institutions. Manchester: St Jerome, 2002. Recenzió. *Fordítástudomány* VIII. évf. 1. szám. 100–104.
- Fischer M. 2006. (előadás) Translation(policy) and terminology in the European Union. *Terminology and Society. The impact of terminology on everyday life. International Conference on Terminology*. NL-TERM, Lessius University College. Antwerpen.
- Fischer M. 2006. (előadás) A magyar mint hivatalos, kisebbségi és idegen nyelv az Európai Unióban. *A magyar mint veszélyeztetett nyelv c. konferencia*. Szombathely. Berzsényi Dániel Főiskola.
- Fischer M. 2006. (előadás) Fordítás(politika) és terminológia az Európai Unióban. *XVI. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus*. Gödöllő
- Fischer M. 2006. (előadás) Terminológiaalkotás és -fordítás az Európai Unióban. *III. Fordítástudományi PhD konferencia*. Budapest. ELTE BTK FTK
- Fischer M. 2007. A többnyelvűség és a nyelvoktatás támogatása az Európai Unióban – A fejlesztés új irányai. *Új Pedagógiai Szemle*. 2007. július-augusztus. Budapest: Oktatókutató és Fejlesztő Intézet. 101–108.
- Fischer M. 2007. Fordítás(politika) és terminológia az Európai Unióban. *A XVI. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus előadásai*. Vol. 3. MANYE-Szent István Egyetem. Pécs-Gödöllő. 806–811.
- Fischer M. 2007. A magyar mint hivatalos, kisebbségi és idegen nyelv az Európai Unióban. In: Pusztay J. (Szerk.) *A magyar mint veszélyeztetett nyelv? Az Uralisztikai Tanszék Kiadványai* 12. Szombathely: Berzsényi Dániel Főiskola. 109–122.

- Fischer M. 2007. Language policy at European level. In: Muráth J./Oláh-Hubai, Á. (eds) *Interdisziplinäre Aspekte des Übersetzens und Dolmetschens/ Interdisciplinary Aspects of Translation and Interpreting*. Vorträge der Internationalen Tagung von Jun 23.-25. 2005 an der Wirtschaftswissenschaftlichen Fakultät der Universität Pécs. Wien: Praesens. 485–498.
- Fischer M. 2007. (konferencia-beszámoló) Conference report on the conference 'Terminology and Society – The impact of terminology on everyday life'. Antwerpen. NL-TERM, Lessius University College. *Across Languages and Cultures*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 123–129.
- Fischer M. 2007. (előadás). National and European language policies – case study Hungary. *National and European Language Policies. 5th Annual conference of the European Federation of National Institutions for Language (EFNIL)*. Riga. EFNIL – State Language Agency.
- Fischer M. – Ráday-Kovács É. 2007. (előadás). The notion of EU-terminology: Translating or finding an equivalent? *Current Trends in Terminology. International Conference on Terminology*. Szombathely. Berzsényi Dániel Főiskola.
- Fischer M. 2007. (előadás) Többnyelvűség az Európai Unióban – mit hoz az új feladatkör? *XVII. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus*. Siófok
- Fischer M. 2007. (előadás) Az EU-terminológia képzésének és megfeleltetésének egy lehetséges tipológiája. *Fordítástudományi Doktori Konferencia*. Budapest. ELTE BTK
- Harsányi I. 2008. (tanulmány) Metaforarendszerek fordítása – sajtószövegek elemzése kognitív megközelítésből. *Fordítástudomány*. X. évf. 1. szám. 42–60.
- Harsányi I. 2008. (recenzió) Cay Dollerup: Basics of Translation Studies. *Fordítástudomány*. X. évf. 2. szám. 97–101.
- Horváth P. I. 2002. Mitől hiteles a fordítás? *Fordítástudomány* IV. évf., 2. szám 37–45.
- Horváth P. I. 2004. (tanulmány) Közigazgatási reáliák a hiteles fordításban. *Fordítástudomány* VI. évf., 2. szám. 31–37.
- Horváth P. I. 2004. (recenzió) LUGRIS, Alberto Álvarez. Os falsos amigos da tradução. Criterios de estudio e clasificación. (Universidade de Vigo. Servicio de Publicacións, 1997. 166 pp., Monografías da Universidade de Vigo. Serie: Humanidades e Ciencias Xurídico-Sociais). *Modern Filológiai Közlemények*. VI. évf., 2. szám. 97–99.
- Horváth P. I. 2005. (előadás) Személynevek a szakfordításban. Elhangzott: *A szó — az általános és alkalmazott nyelvészet elemzésében*. ELTE. Budapest. 2004. október 25–26.
- Horváth P. I. 2005. (előadás) The Unidirectionality of Equivalence in Translation. Pécs: *Interdisziplinäre Aspekte des Übersetzens und Dolmetschens / The Interdisciplinary Aspects of Translation and Interpreting*.
- Horváth P. I. 2005. (előadás) A tolmács mint interaktív szótár. Budapest: Az Akadémiai Kiadó II. Szótárnapja.
- Horváth P. I. 2006. (előadás) Az egyirányú ekvivalencia. Budapest: *Harmadik Fordítástudományi PhD Konferencia*. ELTE BTK FTK.
- Horváth P. I. 2006. (előadás) Szakfordítás és metanyelv. Gödöllő: XVI. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus.

- Horváth P. I. 2006. (lektorálás) Tsiaras, A. – Werth, B. 2006. *Csodálatos utazás: a fogantatástól a születésig*. Budapest: IMIX-Hungary Kft. (Fordító: Garamvölgyi Andrea).
- Horváth P. I. 2006. (recenzió) Károly, K. and Fóris, Á. (eds.) *New Trends in Translation Studies. In Honour of Kinga Klaudy*. (Budapest: Akadémiai Kiadó, 2005. 218 pp.) Magyar Tudomány 2006/7. 897.
- Horváth P. I. 2006. (fordítás). Lech Szczucki: *Dudith András (1533–1589) levelezése Keresztény Magvető*, 112. évf., 4. szám 433–449.
- Horváth P. I. 2007. (előadás). *Mitől hiteles a fordítás?* Budapest: Fordítók és Tolmácsok Napja.
- Horváth P. I. 2007. (előadás). *Szakfordítás és lektorálás: félúton a leíró és az előíró szemlélet között* III. nyelv-kultúra fórum, Budapest.
- Horváth P. I. 2007. (előadás). *A lektori kompetencia* Monoszló: III. Lektori Értekezlet.
- Horváth P. I. 2007. (előadás). *What makes a certified translation?* Budapest: Jel és jelentés konferencia.
- Horváth P. I. 2008. A spanyolországi nyelvművelés. In: Balázs G., Dede É. (szerk.) 2008. *Európai nyelvművelés. Az európai nyelvi kultúra múltja, jelene és jövője*. Inter Kht.–Prae.hu, Budapest. 291–298.
- Horváth P. I. 2008. (előadás) *A lektori kompetencia*. Budapest: Fordítók és Tolmácsok Napja.
- Horváth P. I. 2008. Személynevek a szakfordításban. *Névtani Értesítő* 30: 35–41.
- Horváth P. I. 2009. (előadás) *Lektorálás és nyelvművelés*. Budapest: Fordítók és Tolmácsok Napja.
- Horváth P. I. 2009. Spanyolország. In: Balázs G., Dede É. (szerk.) 2009. *Európai íráskultúra*. Inter Kht.–Prae.hu, Budapest. 221–231.
- Hutterer, M. 2005. (konferencia-beszámoló) “Challenges of Multidimensional Translation – MUTRA. EU High Level Scientific Conference Series – Marie Curie Saarbrücken, Germany, 2-6 May 2006.” *Across Languages and Cultures* Vol 6, issue 2, 2005. 261–266.
- Hutterer, M. 2005. (előadás) Cross-cultural Transfer of Lifestyles and Values in Advertising Translation. Pécs: Interdisziplinäre Aspekte des Übersetzens und Dolmetschens. A PTE KTK konferenciája.
- Hutterer, M. 2005. Cross-cultural Transfer of Lifestyles and Values in Advertising Translation. Pécs: Interdisziplinäre Aspekte des Übersetzens und Dolmetschens. A PTE KTK konferenciakötet (megjelenés alatt).
- Hutterer, M. 2006. (recenzió) Geryzmisch-Arbogast, H. et. al. eds. *Textologie und Translation*. Tübingen: Gunter Narr (Jahrbuch Übersetzen und Dolmetschen 4. 2003), 371 pp. ISBN 3-8233-6029-9 *Across Languages and Cultures* Vol. 7, issue 1, 2006. 135–142.
- Hutterer, M. 2006. (előadás) Reklámszövegek adaptációja. Budapest: Az ELTE BTK FTK VIII. tudományos konferenciája.
- Hutterer, M. 2006. (előadás) Textoptimierung unter Verständlichkeitsgesichtspunkten – adressatengerechtes Übersetzen. Budapest: Az ELTE BTK Germanisztikai Intézet konferenciája.
- Hutterer, M. 2006. (előadás) Az interkulturális kommunikáció és jelentősége a reklámfordításban. Budapest: Az Általános Vállalkozói Főiskola (ÁVF) konferenciája.
- Hutterer, M. 2006. (fordítás) Frank, T. (ed.) 2003 *Discussing Hitler – Advisers of U.S. Diplomacy in Central Europe 1934-1941*. Budapest: CEU Press. (megjelenés alatt).

- Jantsits Á. 1994. *A Magyar Vöröskereszt európai tevékenységéről* Európai Szemmel, Budapest: OCIFE/Balassi kiadó 46–48.
- Jantsits Á. 1997. A taposóaknákról. *Európai Szemmel*, 1997/2 szám, 61–63, Budapest OCIFE/Balassi kiadó.
- Jantsits Á. 1998. Egy lépéssel távolabb kerültünk a taposóaknáktól. *Európai szemmel* 1998/1–2. szám. Budapest, OCIFE/Balassi kiadó, 77–78.
- Jantsits Á. 1999. Rajzolj nekem egy emberi jogot, *Európai Szemmel*, 1999/4. szám. OCIFE-Balassi kiadó, 66–69.
- Jantsits Á. 2001. XV. Fejezet: Nemzetközi együttműködés és szervezetek a fegyveres konfliktusok áldozatainak védelme és a humanitárius segítségnyújtás területén – 315–333, XVII. Fejezet: A nem kormányzati szervezetek, 353–374, In: Blahó András-Prandler Árpád (szerk.): *Nemzetközi szervezetek és intézmények*, Budapest, Aula, 2001.
- Jantsits Á. 2003. A tolmácsolás tanítása. In: Klaudy K. *Fordítás és tolmácsolás az ezredfordulón*. 30 éves az ELTE BTK Fordító és Tolmácsképző Központja. Jubileumi évkönyv. Budapest: Scholastica. 93–94.
- Jantsits Á. et al. (szerk.) 2003. In: *Szimpozium az 1949. évi Genfi Egyezmények 1977. évi Két Kiegészítő Jegyzőkönyve elfogadásának 25. évfordulója alkalmával*, a 2002. november 27-én tartott szimpózium anyaga.
- Jantsits Á. 2003. Bevezető. In: *Szimpozium az 1949. évi Genfi Egyezmények 1977. évi Két Kiegészítő Jegyzőkönyve elfogadásának 25. évfordulója alkalmával*, Budapest, Magyar Vöröskereszt, 7–9.
- Jantsits Á. 2004. *A tolmácsképzés múltjából* előadás, 2004. március 22.
- Jantsits Á. 2004. (recenzió) Louise Brunette et. al (eds.) *The Critical Link 3. Interpreters in the Community*. Amsterdam: Benjamins. *Fordítástudomány* VI. évf. 2. szám. 116–120.
- Jantsits Á. 2004. (előadás) *A tolmácsképzés történetéből*. Budapest: Első Fordítástudományi PhD Konferencia. ELTE BTK FTK.
- Jantsits Á. 2005. XVIII. Fejezet Nemzetközi együttműködés és szervezetek a fegyveres konfliktusok áldozatainak védelme és a humanitárius segítségnyújtás területén – 415–437, XX. Fejezet: A nem kormányzati szervezetek – 475–497, In: Blahó András-Prandler Árpád (szerk) *Nemzetközi szervezetek és intézmények*, II. átdolgozott kiadás, Budapest: Aula, 2005.
- Jantsits Á. 2005. (előadás) A médiatolmácsolásról. Budapest: Második Fordítástudományi PhD Konferencia. ELTE BTK FTK.
- Jantsits Á. 2006. A médiatolmácsolás – Új szakma, új kutatási téma. *Fordítástudomány* VII. évf. 1. szám. 46–60.
- Jantsits Á. 2006. (előadás) Court interpreting and legal translation in Hungary, Varsó, Warsaw International Forum on *Court Interpreting and legal translation in the Enlarged Europe*, by Polish Society of Sworn and Specialized translators, TEPIS.
- Jantsits Á. 2006. Court interpreting and legal translation in Hungary. In Danuta Kierzkowska (ed) *Court Interpreting and legal translation in the Enlarged Europe*, Varsó, TEPIS. (in print)
- Jantsits Á. 2007. (tanulmány) A tolmácsolás történetéből. *Fordítástudomány* IX. évf. 2. szám. Budapest: Scholastica, 90–98.
- Karl N. 2009. (előadás) A szitokszavak fordításáról. Nyelvi durvaságok Arthur Schnitzler „Reigen” c. drámájának kétféle fordításában. Elhangzott: *XI. Fordítástudományi PhD konferencia*. Budapest. ELTE BTK FTK. 2009. március 26.

- Karl N. 2009. (előadás) Arthur Schnitzler a századfordulón és az ezredfordulón. Osztrák eredetű jövevényszavak magyar fordításai. Elhangzott: *XIX. MANYE Kongresszus*. Eger, 2009. április 16–18.
- Karl N. 2008. (recenzió) Rudolf Pölzer: Kein Land des Übersetzens? Studie zum österreichischen Übersetzungsmarkt 2000-2004. In: *Fordítástudomány X.*, 1. 2008. 127–131.
- Karl N. 2009. (recenzió) Petra Szathmári – Dóra Takács (eds.): „...mit den beiden Lungenflügeln atmen” In: *Fordítástudomány XI.*, 1. 2009. 141–145.
- Karl N. – Nagy J. 2009. (konferencia-beszámoló) „A magyar mint európai és világnyelv” XVIII. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus. Budapest, 2008 április 3-5. In: *Fordítástudomány XI.*, 1. 2009. 110-115.
- Karl N. 2009. (előadás) Fordítói szabadság: kreativitás vagy önkény? Hapax legomenonok Elfriede Jelinek „Die Liebhaberinnen” c. regényének magyar fordításában. Elhangzott: *Kreativitás és nyelv. Corvinus nyelvi napok*. Budapesti Corvinus Egyetem, 2009. szeptember 25.
- Károly A. 2008. Language policy in the European Union. In.: Antal É. and Czeglédi Cs. (szerk.) *Eger Journal of English Studies*. VIII. 125–141.
- Károly A. 2009. (előadás). Az Európai Unió nyelvpolitikája. Elhangzott: *XIX. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus*. Eger. (2009. április 16–18.)
- Károly A. 2009. (recenzió) Kaisa Koskinen: Translating Institutions. An Ethnographic Study of EU Translation. In: *Fordítástudomány XI. évf.*, 1. szám. 115–118.
- Károly A. 2009. (előadás) A fordítási kompetencia fejlesztése az európai uniós szakfordítás kurzusokon. A fordítás arcai 3 – Fordítástudományi kutatások az Eszterházy Károly Főiskolán. Eger. Eszterházy Károly Főiskola. 2009. november 11.
- Kovács M., 2008 (konferencia-beszámoló) Fordítástudomány’ 2008, Tudományos konferencia és FTT öregdiák találkozó. V. Fordítástudományi PhD Konferencia. Budapest, 2008. március 27–28. *Fordítástudomány X. évfolyam*, 1. szám. 102–104.
- Kovácsné D. A. 2004. (konferenciabeszámoló) Beszámoló a tavaszi fordítói konferenciáról. *Modern Nyelvtanítás X. évfolyam* 2–3. szám 139–140.
- Kovácsné D. A. 2004. (konferenciabeszámoló) High Level Scientific Conference Series III. Saarbrücken, 2004. május 4–8. *Fordítástudomány VI. évf.* 2. szám. 127–129.
- Kovácsné D. A. 2004. (recenzió) Stella Neumann: Textsorten und Übersetzen. Eine Korpusanalyse englischer und deutscher Reiseführer (Frankfurt am Main: Peter Lang Europäischer Verlag der Wissenschaften, 2003. 286 pp.) *Modern Filológiai Közlemények VI. évf.*, 2.szám. 102–104.
- Kovácsné Dudás A. 2004. (előadás) Kutatási eredmények turisztikai szövegek fordításközpontú vizsgálatához. Budapest: *I. Fordítástudományi PhD Konferencia ELTE BTK FTK*.
- Kovácsné Dudás A. 2004. (előadás) A fordítás szerepe a szaknyelvi oktatásban. Székesfehérvár: Kodolányi János Főiskola és a VEAB Nyelv-és Irodalomtudományi Szakbizottsága I. Szaknyelvi szimpózium
- Kovácsné Dudás A. 2005. (előadás) A fordítás szerepe a turisztikai reklámban. Miskolc: „A világ nyelvei és a nyelvek világa. Soknyelvűség a gazdaságban, a tudományban és az oktatásban”. XV. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus.
- Kovácsné Dudás A. 2005. Konferenzbericht. *DufU Deutschunterricht für Ungarn* 1-2/2004-19. Jahrgang 58–59.

- Kovácsné Dudás A. 2005. (előadás) A korpusznyelvészeti eszközök használata a turisztikai szövegek kutatásában. Budapest: II. Fordítástudományi PhD Konferencia ELTE BTK FTK.
- Kovácsné Dudás A. 2005. (előadás) A szóbeli nyelvvizsgák tapasztalatairól – A szóbeli teljesítmény értékelése. Székesfehérvár: Kodolányi Szaknyelvi Műhely.
- Kovácsné Dudás A. 2006. (előadás) „Üdvözljük-e a vendéget?” Szállodai reklámok kontrasztív korpusznyelvészeti elemzése. Gödöllő: „Nyelvi modernizáció. Szaknyelv, fordítás, terminológia” XVI. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus.
- Kovácsné Dudás A. 2006. (előadás) Touristic leaflets and translation. Corpus-based analyses of hotel web sites. Siófok: Tourism Conference of the Kodolanyi János Univesity College and the 6th October University Egypt.
- Kovácsné Dudás A. 2006. (tankönyv) *Magyar konyha – nemzetközi konyha. Ungarische Küche – Internationale Küche. Középhaladó német nyelvkönyv vendéglátósoknak.* Székesfehérvár: KJF. pp. 175.
- Kovácsné Dudás A. 2007.(előadás) Hiperszöveg és fordítás. Kommunikáció az információs technológia korszakában. Siófok. XVII. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus
- Kovácsné Dudás A. 2007. (tanulmány) Szállodai honlapok elemzése korpusznyelvészeti eszközökkel. *Fordítástudomány* 9./1. 97–107.
- Lengyel, I., Kis B. 2003. Új módszerek az emberi fordítás gépi támogatásában. In: Gyimóthy Tibor (szerk.) *Az I. Magyar Számítógépes Nyelvészeti Konferencia gyűjteményes kötete*, Szeged: Szegedi Tudományegyetem. 268–274.
- Lengyel I. 2003. Dynamic dictionaries: similarity vs. equivalence. In: Ballard, Michel (ed.) *Qu'est-ce que la traductologie?* Arras: Université d'Artois.
- Lengyel I., Kis B., Ugray G. 2004. MemoQ – új megközelítés a fordítástámogatásban. In: Gyimóthy Tibor (szerk.) *A II. Magyar Számítógépes Nyelvészeti Konferencia gyűjteményes kötete*, Szeged: Szegedi Tudományegyetem. 268–274.
- Lengyel I. 2004. Group translation – exploiting synergy. In: Birgit Strotmann (szerk.) *Proceedings of IV Jornadas sobre la Formación y Profesión del Traductor e Intérprete*, Madrid: Universidad Europea de Madrid. Available online: <http://www.uem.es/web/fil/invest/publicaciones/web/EN/RED.HTM>
- Lengyel I. Kis B., 2005. A fordítás számítógépes segédeszközéről. In: Dobos Csilla et al. (szerk.) *Mindent fordítunk, és mindenki fordít. Tanulmánykötet Klaudy Kinga tiszteletére.* Bicske: SZAK Kiadó. 53–60.
- Lengyel I. 2004. Az Európai Unió és a túlterminologizálás. In: Cs. Jónás Erzsébet és Székely Gábor (szerk.) *Nyelvek és nyelvoktatás Európa és a Kárpát-medence régióiban. 1/2. kötet. A XIV. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus Előadásai*, Pécs-Nyíregyháza: MANYE - Bessenyei Kiadó. 213–218
- Lengyel I. 2005. (recenzió) Ljuba Tarvi: Comparative Translation Assessment: Quantifying Quality. *Fordítástudomány* 7. évf. 1. szám. 122–115.
- Lengyel I. 2006. (előadás) A fordító, a fordítómemória meg a konzisztencia. XVI. MANYE Kongresszus. Gödöllő, 2006. április 10–12.
- Lukács A. 2006. (előadás) A fordítástudomány „szokásos” kérdései egy „szokatlan” fordítási szituációban: fordítás holt(?) nyelvre. XVI. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus. XVI. MANYE Kongresszus. Gödöllő, 2006. április 10–12.
- Lukács A.2006. (előadás) The 'usual' questions of Translation Studies in an 'unusual' situation of translation: translation into a dead(?) language . 'CETRA 2006 – 18th Summer Research Seminar', Misano Adriatico: Istituto per Mediazione Linguistica.

- Lukács A. 2006. (előadás) A fordítás szerepe a magyar tudományos nyelvben. *A magyar mint veszélyeztetett nyelv c. konferencia*. Szombathely. Berzsényi Dániel Főiskola.
- Lukács A. 2006 (előadás) Fordítói eljárások latin célnyelvi szöveg esetében: a Micimackó latinitása illetve „latinítása” VI. Szaknyelvoktatási Konferencia. Szegedi Tudományegyetem, Idegennyelvi Központ (Szeged, 2006. november 24–25.)
- Lukács A. 2006. (konferenciabeszámoló) CETRA – nyári fordítástudományi továbbképzés (Olaszország, Misano 2006. szeptember). *Fordítástudomány* VIII. évf. 2. szám. 133–135.
- Lukács A. 2006. (tanulmány) A fordítástudomány „szokásos” kérdései egy „szokatlan” fordítási szituációban: fordítás holt(?) nyelvre. In: Heltai Pál (szerk.): *Nyelvi modernizáció. Szaknyelv, fordítás, terminológia*. A XVI. MANYE Kongresszus előadásai. Gödöllő. 2006. április 10–12.
- Lukács A. 2007. (tanulmány) *The 'usual' questions of Translation Studies in an 'unusual' situation of translation: translation into a dead(?) language*
<http://www.kuleuven.be/cetra/papers/papers.html>
- Lukács A. 2007. (konferencia-beszámoló) “CETRA 2006. Eighteenth Summer Research Seminar – Misano, Italy, 4–11 September 2006.” *Across Languages and Cultures* Vol 8, issue 1, 2007. 129–132.
- Lukács A. 2007. (recenzió) Michael Cronin: *Across the Lines: Travel, Language, Translation*
Fordítástudomány 9. évf. 2. szám. 140–142.
- Mártonyi Éva 2006. (előadás) Fordítási koncepciók. Reáliák a Harry Potter könyvek magyar és japán fordításában. Elhangzott: *Nyelvi modernizáció. Szaknyelv, fordítás, terminológia*. XVI. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus. Szent István Egyetem, Gödöllő 2006. április 7–9.
- Mohácsi-Gorove A., Kis B. 2008. *A fordító számítógépe*. Bicske: Szak Kiadó.
- Mohácsi-Gorove A. 2008. Hatékonyság és projektszemlélet: új szelek a fordítóképzésben.
Fordítástudomány X. évf. 1. szám. 79–87.
- Mohácsi-Gorove A. 2008. A „bogaras” melléknév lehetséges német nyelvű fordításai.
Fordítástudomány X. évf. 2. szám. 76–89.
- Mohácsi-Gorove A. MemoQFest. 2009. (konferenciabeszámoló) *Fordítástudomány* XI. évf. 1. szám. 149–152.
- N. Tóth Zs., Erdei A. 2003. Strengthening the School – University Partnership, *Thinking Classroom* Vol. 4, No. 3, July 2003. 36–43.
- N. Tóth Zs., Erdei A. 2003. Towards Objective Performance Assessment, In: N. Tóth, Zsuzsa (ed.): *Voices*. DETE-SEAS-ELTE, Budapest, 83–94.
- N. Tóth Zs., Kmeczkó Sz. 2003. (rec.) Molnár A.K. (szerk.): *Polányi Mihály*. Budapest: Új Mandátum, 2002. *BUKSZ* 15.évf. 1.sz. 83–86.
- N. Tóth Zs., Kmeczkó Sz. 2003. (rec.) Polányi Mihály a Magyar Panteonban (Molnár A.K. (szerk.): *Polányi Mihály*. Budapest: Új Mandátum, 2002), *Világosság* XLIV. évf. 9–10. sz. 155–167.
- N. Tóth Zs. 2004. (tanulmány) A fordítás hermeneutikai megközelítéséről, *Fordítástudomány* 6. évf. 1. szám. 36–41.
- N. Tóth Zs. 2004. (szerkesztés) *Voices. A Collection of Working Papers*. Budapest: DETE-SEAS-ELTE.
- N. Tóth Zs. 2005. (recenzió) Sándor Albert: *Fordítás és filozófia*. [Translation and Philosophy] Budapest: Tinta Könyvkiadó, 2003. *Across Languages and Cultures* Vol. 6. No. 1. 125–127.

- N. Tóth Zs. 2006. (előadás) Címek párbeszéde. 'Fordítástudomány 2006' tudományos konferencia, Budapest: ELTE BTK.
- N. Tóth Zs. 2006. (előadás) The name and nature of the Budapest PhD programme in translation studies. 'CETRA 2006 – 18th Summer Research Seminar', Misano Adriatico: Istituto per Mediazione Linguistica.
- Nagy A. 2007. (előadás) *Metaphors of Human Relationship: a Case from Japanese*. Elhangzott: 10th International Cognitive Linguistics Conference. 2007. július 15–20. Jagelló Egyetem, Krakó.
- Nagy A. 2007. (előadás) *Japán összetett igék magyarra fordításának kérdései párhuzamos korpuszok alapján*. Elhangzott: A japanisztika interdiszciplináris kutatóműhelyeiből. 2007. november 26. Károli Gáspár Református Egyetem, Budapest.
- Nagy A. 2007. (konferencia-beszámoló) „Kommunikáció az információs technológia korszakában” XVII. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus Siófok, 2007. április 19-21. *Fordítástudomány*. IX. évf. 1. szám. 120–123.
- Nagy A., & Otori, T. & Mizuno, M. & Uchida, S. 2007. An Examination of Schema Types in the Metaphors of Human Relationship. In: *Proceedings of the 7th JCLA Annual Meeting 2007*. 120–130.
- Nagy A. 2008. (előadás) Mi történik a metaforákkal a japán—magyar fordításban? Elhangzott: *V. Fordítástudományi PhD Konferencia*. ELTE, Budapest, 2008. március 27.
- Nagy A. 2008. (előadás) Metaforák fordítása közvetítőnyelven keresztül. Elhangzott: *A magyar mint európai és világnyelv*. XVIII. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus. Balassi Bálint Intézet, Budapest, 2008. április 3–5.
- Nagy A. 2009. (előadás) Közvetítőnyelven keresztül fordított irodalmi szövegek metaforáiról. Elhangzott: *Alkalmazott nyelvészeti kutatások a magyar nyelv évében*. XIX. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus. Eszterházy Károly Főiskola, Eger, 2009. április 16–18.
- Nagy A. 2009. (előadás) What happens to Japanese metaphors of TIME when translated into Hungarian? Elhangzott: *Space and Time in Language: Language in Space and Time*. 23rd International Conference, Croatian Applied Linguistics Society. Eszéki Egyetem, Eszék, 2009. május 21–23.
- Nagy A. 2009. (konferencia-beszámoló) „A tudomány nyelve – a nyelv tudománya”. XIX. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus Eger, 2009. április 16–18. *Fordítástudomány*. XI. évf. 1. szám. 115–118.
- Paksy E. 2005. (szerkesztés) A *Fordítástudomány* c. folyóirat repertórium szerzők szerint (1999–2004) *Fordítástudomány* 7. évf. 1. szám. 134–139.
- Paksy E. 2005. (tanulmány) Szerző és olvasó viszonya a fordított szövegben. *Fordítástudomány* 7. évf. 1. szám. 60–70.
- Paksy Eszter 2005. (előadás) Szerzői jelenlét a médiafordításban. Budapest: Fordítástudomány' 2005. II. Fordítástudományi PhD Konferencia, ELTE BTK.
- Paksy E. 2005. (recenzió) Paul Ricoeur: Sur la traduction. *Fordítástudomány*. 7/2. 105–108.
- Paksy E. 2006. (recenzió) Jean Delisle (szerk.): Portraits de traductrices. *Fordítástudomány* 8/1. 117–118.
- Paksy E. (szerkesztés) 2006. A *Fordítástudomány* c. folyóirat repertórium témák szerint. (1999-2004.) *Fordítástudomány*. 7/2. 123–130.
- Pécs O. 2005. (konferencia-beszámoló) Beszámoló a tavaszi fordítói konferenciáról. *Modern Nyelvoktatás* XI. évf. 2–3. 119–120.

- Péché O. 2005. (recenzió) Joanna Best, Sylvia Kalina (Hrsg.): Übersetzen und Dolmetschen: eine Orientierungshilfe *Fordítástudomány* 7. évf. 1. szám. 125–127.
- Péché O. 2005. (konferencia-beszámoló) Az Akadémiai Kiadó II. Szótárnapja. *Fordítástudomány* VII. évf. 2. szám 119–121.
- Péché O. 2005. (konferencia-beszámoló) A magyar fordítók és tolmácsok napja *Alkalmazott Nyelvtudomány* V. évf. 1-2. szám 177–179.
- Péché O. 2006. (előadás) A lexikai kohézió vizsgálata korpusznyelvészeti eszközökkel. VIII. Fordítástudomány PhD Konferencia. Budapest: ELTE BTK FTK.
- Péché O. 2006. (előadás) Erforschung der lexikalischen Kohäsion mit korpuslinguistischen Mitteln. VIII. Leipziger Internationale Konferenz zu Grundfragen der Translatologie. Universität Leipzig: Institut für Angewandte Linguistik und Translatologie.
- Péché O. 2006. (rec.) Szirmai Mónika: Bevezetés a korpusznyelvészetbe, Budapest: Tinta Könyvkiadó, 2005. *Fordítástudomány* VIII. évf. 1. szám 123–124.
- Péché O. 2006. (konferencia-beszámoló) „Antal László és a mai magyar nyelvtudomány“. *Alkalmazott Nyelvtudomány* VI. évf. 1-2. szám. 219–222.
- Péché O. 2006. (előadás) A lexikai kohézió vizsgálata korpusznyelvészeti módszerrel. Nyelvelmélet és nyelvhasználat Konferencia. ELTE-KJF
- Péché O. 2006. (előadás) A lexikai kohézió vizsgálata a fordításkutatásban. Egy korpusznyelvészeti eszköz alkalmazásának előnyei. Nyelvészeti Doktoranduszok 10. Országos Konferenciája. SZTE
- Péché O. 2007. (előadás) A lexikai kohézió vizsgálata a fordításkutatásban egy korpusznyelvészeti eszközzel végzett kutatás tükrében. I. Alkalmazott Nyelvészeti Doktorandusz Konferencia. MTA Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottsága-MTA Nyelvtudományi Intézete
- Péché O. 2007. (tanulmány) A lexikai kohézió vizsgálata a fordításkutatásban - új távlatok a korpusznyelvészeti módszernek köszönhetően. *Fordítástudomány*, IX. évf. 1. szám 79–96.
- Péché O. 2007. (tanulmány) Die Erforschung der lexikalischen Kohäsion mit korpuslinguistischen Mitteln. Schmitt, Peter A. / Jüngst, Heike E. (Hrsg.): *Translationsqualität. Leipziger Studien zur angewandten Linguistik und Translatologie Vol. 5*. Peter Lang Publishing Group.
- Péché O. 2007. (tanulmány) A lexikai kohézió vizsgálata a fordításkutatásban egy korpusznyelvészeti eszközzel végzett kutatás tükrében. *I. Alkalmazott Nyelvészeti Doktorandusz Konferencia kötet* 114–127. Elérhető: <http://www.nytud.hu/alknyelvdok/proceedings07/>
- Péché O. 2007. (tanulmány) Korpusznyelvészeti eszköz alkalmazása a lexikai kohézió vizsgálatánál. Geecsó T., Sárdi Cs. (szerk.) *Nyelvelmélet – Nyelvhasználat*. Budapest: Tinta Könyvkiadó. 222–230.
- Péché O. 2008. (előadás) Hozzájárulás a szövegnyelvészet interkulturális megközelítéséhez. A lexikai kohézió vizsgálata fordított szövegeknél. Nyelv-Kultúra-Tudományok Konferencia. Pápai Református Gimnázium
- Péché O. 2008. (előadás) Kimutatható-e eltolódás a fordítások kohéziós eszközhasználatában? XVIII. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kgresszus-Budapest, Balassi Intézet
- Péché O. 2009. (előadás) Korpusznyelvészeti módszer a fordításkutatásban. A tudomány nyelve – a nyelv tudománya Konferencia. XIX. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus
- Péché O. 2009. (előadás) Szövegfeldolgozó eszközök és alkalmazásaik a fordítás kutatásban. Új módszerek az alkalmazott nyelvészeti kutatásban Konferencia. ELTE–KJF

- Pécs O. 2009. (tanulmány) Miért érdekes a lexikai kohéziós eszközhasználat vizsgálata a fordításkutatás számára? In: Menyhárt J., Presinszky K. (szerk.) 2009. Fordítás – kétnyelvűség (Nyelvészeti tanulmányok a fordítás elméletéről és gyakorlatáról) Nyitra: Konstantin Filozófus Egyetem Közép-európai Tanulmányok Kara. 27–38.
- Pécs O. 2009. (tanulmány) Analysing lexical cohesion in translation research using corpus linguistic methods. Válogatás az I. Alkalmazott Nyelvészeti Doktorandusz Konferencia előadásaiból. Budapest: MTA Nyelvtudományi Intézet. 103–116.
- Pénzes T. 2005. (fordítás) Jozef Cseres: *Zenei szimulákrumok*, Magyar Műhely Kiadó /www.racio.hu/, Zeneelmélet, szlovák nyelvből, fordította Péntes Tímea /eredeti mű: Jozef Cseres: *Hudobné simulakrá, Hudobné centrum*, Bratislava, 2001/. Támogatta az EU Culture 2000 programja.
- Péntes Tímea 2007. (konferencia-előadás) *A magyar turista utazási „kultúrája”*. „Kultúrák dialógusa a soknyelvű Európában IV.” Pécsi Tudományegyetem BTK, Fordítástudományi Kutatóközpont, november 23–24.
- Péntes Tímea (konferencia-előadás) *Fordításról – hasonlatokban*. „A Felvidék szerepe a tudományosságban III.” Nyitra, Konstantin Filozófus Egyetem, Közép-európai Tanulmányok kara, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, 2007. november 26–27.
- Péntes Tímea 2008. (konferencia-előadás) *Férfíszerező – nőfordító (avagy Női szerepek az irodalomban)*. „Női szóval – női szemmel”, Gender Studies Konferencia, Miskolci Egyetem BTK, Modern Filológiai Tanszék, 2008. január 28–29.
- Péntes Tímea. 2008. (konferencia-előadás) *Sík- és konténermetaforák a magyar és a cseh nyelvben*, A magyar mint európai és világnyelv. XVIII. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus, MANYE, Balassi Intézet, Budapest, 2008. április 3–5. <http://www.kodolanyi.hu/manye/konbudapest2.html>
- Péntes Tímea. 2008. *Az idő mint élőlény, érték és konténer a magyar, a cseh és a német nyelvben*, „Kultúrák dialógusa a soknyelvű Európában V”. Pécsi Tudományegyetem BTK, Fordítástudományi Kutatóközpont, Pécs, 2008. november 21–22.
- Péntes Tímea. 2008. (konferencia-előadás) *Az interkulturális kommunikáció gyakorlata*, „Interkulturalitás az irodalomban és a nyelvészetben” ME BTK Modern Filológiai Intézete, MTA Miskolci Területi Bizottságának Nyelvtudományi Munkabizottsága. Miskolc, 2008. november 27.
- Péntes Tímea. 2008. (publikáció) *Női szerepek az irodalomban*. Sokszínű nyelvészet. „Női szóval – női szemmel”. Genderkutatás a nyelvészetben és az irodalomban. Miskolc: PASSZER 2000. 111–121.
- Péntes Tímea. 2008. (publikáció) *A magyar turista utazási „kultúrája”* Translatologia Pannonica, http://translat.btk.pte.hu/downloads/translat/translat_2008_nov.pdf
- Péntes Tímea. 2009. (recenzió) Kegyes Erika (Hrsg.) unter Mitarbeit von Ágnes Huszár. 2008. *Genderbilder aus Ungarn* (Ergebnisse der ungarischen Genderforschung). Hamburg: Verlag Dr. Kovač. - Fordítástudomány 2009/1.
- Péntes Tímea. 2008. (publikáció) *Az IDŐ ÉLŐLÉNY metafora nyelvi realizációi*, Translatologia Pannonica, <http://translat.btk.pte.hu/modules.php?name=News&file=article&sid=5>
- Péntes Tímea. 2008. (publikáció) *Explicitáció a cseh sörfőzdei szókincsben és magyarra fordításában*. Klaudy Kinga évkönyv.
- Péntes Tímea. 2008. (publikáció) *A cseh és a magyar gasztronómiai kifejezésekben megnyilvánuló eltérő világszemlélet fordítása*, Interkulturalitás az irodalomban és a nyelvészetben, Alkalmazott Nyelvészeti Közlemények, Miskolc, 2009.

- Pénzes Tímea. 2009. (publikáció) *Ünnepnapok és történelmi események – magyar, német és cseh lexémák kontrasztív összehasonlítása*, MTA Nyelvtudományi Intézet, <http://www.nytud.hu/alknyelvdok09/proceedings09.pdf>
- Pénzes Tímea. 2009. (konferenciaelőadás) *Időegységek és időszakok jelzős kollokációi*, „III. Alkalmazott Nyelvészeti Doktorandusz Konferencia” MTA Nyelvtudományi Intézet, BUDAPEST, 2009. február 6.
- Polcz K. 1998. (főiskolai jegyzet) *English for Marketing Communications*. Budapest: KKF.
- Polcz K. 2001. (főiskolai jegyzet) *English for Marketing and Promotion Management*. Budapest: BGF KKKF
- Polcz K. (társszerző) 2007. (főiskolai jegyzet) *Lexikai-grammatikai tesztek az OECONOM közgazdasági szaknyelvi vizsgához*. Budapest: ÁVF
- Polcz K. (társszerző) 2008. *Text by Text*. Budapest: Aula.
- Polcz K. 2008. (recenzió) Jorge Díaz Cintas and Aline Remael: Audiovisual Translation: Subtitling. *Across Languages and Cultures*. 9(2). 291–300.
- Polcz K. 2008. Az angol javaslattevő forma által megjelenített diskurzusaktusok a filmszövegek fordításában. *Fordítástudomány* 10. évf. 2. szám, 5–21.
- Polcz K. 2008. (konferencia-előadás) Marketing terminológia az angol és a magyar szakmai nyelvhasználatban. Tudományos Konferencia a Magyar Tudomány Napja 2008 tiszteletére: Kultúraközi párbeszéd az üzleti világban. BGF 2008. november 7.
- Polcz K. 2009. A fogyasztási cikk terminus és hiponimái a magyar-angol szakmai nyelvhasználatban. *Magyar Terminológia*, 2. évf. 1. sz. 71–103.
- Polcz, K. 2009. (recenzió) Károly Krisztina: Szövegten és fordítás. *Magyar Terminológia*, 1. évf. 2. szám. 113-117.
- Polcz K. 2009. Az angol diskurzusaktusok direktségi szintjének változása a magyarra fordított filmszövegekben. XIX. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus: A tudomány nyelve – a nyelv tudománya. Eger. Eszterházy Károly Főiskola. 2009. 04. 17.
- Polcz K. 2010. Oh, My God – Ó, te jó ég: Vallási tartalmú indulatszók és indulati kifejezések az angol nyelvű filmek magyar fordításában. *Fordítástudomány* IX. évf. 2. szám, 36–56.
- Pusztai I. 2006. (tanulmány) Személyiségközpontú nyelvtanítás a felsőoktatásban. In: Szépe Gy. (szerk.) *Szegedi Nyelvi Mozaik*. Szeged: Szegedi Tudományegyetem. 11–16.
- Pusztai I. 2006. (előadás) Felőtt-e az egyetemista? Elhangzott: - SZOKOE Szaknyelvoktatási Konferencia. SZTE Idegennyelvi Kommunikációs Központ, Szeged 2006. november 24–25.
- Pusztai-Varga I. 2007. (tanulmány) Felőtt-e az egyetemista? In.: Silye M.(szerk.) *Porta Lingua 2007. Szaknyelvoktatásunk-határokon átívelő híd. Cikk, tanulmányok a hazai szaknyelvoktatásról és -kutatásról*. Debrecen: Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrum. 185–191.
- Pusztai-Varga I. 2008. (tanulmány) Műfordítók mint kulturális brókerek. In: *Fordítástudomány* X. évf. 2. szám. 39 – 47.
- Pusztai-Varga I. 2008. (tanulmány) A forrás- és célkultúra viszonyának hatása a fordítói megoldásokra. Kulturálisan kötött kifejezések átültetése versfordítások esetén. In: Keresztes L., Laihonon, P., Maticsák S. (szerk.) *Folia Uralica Debreceniensia* 15, Debrecen: Debreceni Egyetem Finnugor Nyelvtudományi Intézet. 83–113.
- Pusztai-Varga I. 2008. (előadás) Műfordítók mint kulturális brókerek. Elhangzott: V. Fordítástudományi PhD Konferencia. ELTE Fordító- és Tolmácsképző Tanszék, Budapest 2008. március 27.

- Pusztai-Varga I. 2008. (előadás) Hogyan (ne) fordítsunk finn verseket? Fordítás módszertani előadás. Elhangzott: Debreceni Egyetem Finnugor Nyelvtudományi Intézet, Debrecen 2008. április 18.
- Pusztai-Varga I. 2008. (előadás) Kulttuurisidonnaisten ilmauksien käännösstrategioita suomalaisten runojen unkarinkielisissä ja englanninkielisissä käännöksissä. Elhangzott: Doktori szeminárium, Joensuu Egyetem, Fordítástudományi Intézet, Savonlinna, Finnország 2008. augusztus 26.
- Pusztai-Varga I. 2009. (előadás) Explicitáció a versfordításban. Elhangzott: VI. Fordítástudományi PhD Konferencia, ELTE Fordító- és Tolmácsképző Tanszék, Budapest 2009. március 26.
- Pusztai-Varga I. 2009. (előadás) Kaunokirjallisuuden kääntäjät kulttuurimeklareina. Elhangzott: KäTu Symposium, Tamperei Egyetem, Tampere, Finnország 2009. április 25–26.
- Sato N. 2004. Hangarii ni okeru Nihon-buumu. (A Japán iránti érdeklődés Magyarországon.) In: Haba, K. (ed.) *Hangarii o shiru tamenno 47-shou – Donau no houseki (47 fejezet Magyarország megismeréséhez – A Duna ékköve)*. Tokyo: Akashi Shoten. 338–344.
- Sato N. 2004. Új módszerek, rejtett dimenziók az írásjegyek oktatásában. In: Székács, A. (szerk.) *A keleti nyelvek oktatásának gazdasági, kulturális vonatkozásai és az európai uniós csatlakozásunk*. Budapest: Keleti Füzetek, BGF. 49–58.
- Sato N., Székács A. 2004. 08. (előadás) Hangarii no nichijou seikatsu e no nihongo fukyuu – kankougyou jugyousha no nihongoryoku to hangariigo ni haitta gaikokugo to shite no nihongo (A japán nyelv terjeszkedése Magyarországon – az idegenforgalomban dolgozók japánnyelv-tudása, és a magyar nyelvbe bekerült japán szavak helyzete). Elhangzott: 2004 Japanese Language Symposium. Université Jean Moulin Lyon 3. Lyon, France.
- Sato N. 2004. (előadás) A japán kultúra fogadtatása a magyar társadalomban. BGF, Budapest
- Sato, N. 2005. Hungary. In: AJE-CEF Project Committee. (ed.) *Yooroppa ni okeru Nihongokyōiku to Common European Framework of Reference for Languages (Az európai japánnyelv-oktatás és a Közös Európai Referenciakeret)*. Tokyo: Japan Foundation. 131–143.
- Sato, N. 2005. Hungary. In: Nihongo Kyōiku Gakkai (A Japánnyelv-Oktatás Tudományos Társasága) (eds.) *Shinpan Nihongo Kyōiku Jiten, (Az új kiadású japánnyelv-oktatási lexikon)*. Tokyo: Taishūkan Shoten. 1033.
- Sato, N., Székács, A. 2005. Az információs társadalom hatása a nyelvi terjeszkedésre – a japán példákon. In: Majoros, P. (szerk.) *Tudástranszfer és információs társadalom. Tudományos évkönyv*. Budapest: Budapesti Gazdasági Főiskola. 300–310.
- Sato, N., Székács, A. 2005. Hangarii no nichijou seikatsu e no nihongo fukyuu – kankougyou jugyousha no nihongoryoku to hangariigo ni haitta gaikokugo to shite no nihongo (A japán nyelv terjeszkedése Magyarországon – az idegenforgalomban dolgozók japánnyelv-tudása, és a magyar nyelvbe bekerült japán szavak helyzete). In: AJE., AJEF. (eds.) *Japanese Language Education In Europe* 9. 111–116.
- Sato, N. 2005. (előadás) Beszámoló a CEF japán nyelvre való alkalmazásáról Európában. Elhangzott: XV. Országos Alkalmazott Nyelvészeti Konferencia, Miskolc
- Sato N. 2006: A Távol-keleti Interkulturális Kommunikáció Szakirány Budapesti Gazdasági Főiskolán. In: *Japanese Studies and Japanese Language Education in Poland, Hungary, Czech and Estonia, 2006*. Tokyo. 53–66
- Sato, N., Székács, A. 2006. (előadás) Politikai korrekt nyelvhasználat az európai japán nyelvoktatásban és a távol-keleti térségi kutatásokban, Elhangzott: Japanisztika a bölcsészettudományban c. konferencia, Budapest: KRE BTK Japán Tanszék.

- Sato, N., Hidasi, J., Székács, A. 2006. (előadás) A motiváció nevelését szolgáló tanulási tevékenységek, Elhangzott: The 11-th European Symposium on Japanese Language Education 2006, University of Vienna, Vienna, Austria.
- Sato, N., Székács, A. 2007. Politikai korrekt nyelvhasználat az európai japán nyelvoktatásban és a távol-keleti térségi kutatásokban, In: Farkas, I., Molnár, P. (szerk.) *Japanisztika*. Konferenciák a Károli Gáspár Református Egyetemen 2005 – 2006. Budapest: Károli Gáspár Tudomány Egyetem. 149–160.
- Sato, N., Hidasi, J., Székács, A. 2007. Dai ni dai san gaikokugo gakushuu ni okeru motibeeshon iji koujou no tame no samazamana katsudou (Különböző oktatási tevékenységek a második és harmadik idegennyelv elsajátításának motiválására), In: AJE. (eds.) *Japanese Language Education in Europe 11*. 118–122.
- Sato, N., Hidasi, J., Székács, A. 2007. 09. 06. (előadás) Dai ni dai szan gaikokugo gakusuu ni okeru gakushuu ijoku kódzsó no tame no kjósicugai kacudó – kjódó gakusú no kanószei to kadai – (Különböző oktatási tevékenységek a második és harmadik idegennyelv elsajátításának motiválására – A kollaborációs tanulás lehetőségei és kihívásai –), 2007 Symposium on Japanese Language Education. London: SOAS, University of London.
- Sato N. 2008. (recenzió) Fons Trompenaars: Riding the Whirlwind. Connecting People and Organization in a Culture of Innovation. *Fordítástudomány*. X. 2. 107–111.
- Sato, N. 2008. A Japán iránti érdeklődés Magyarországon. In: *A Duna ékköve*. 2002 kiadásának a harmadik kiadásaként, Tokyo: Akashi Shoten. 338–345.
- Sato N., Székács A. 2008. Milyen munkaerőt igényelnek a hazánkban működő távol-keleti cégek? Új utak a távol-keleti régió menedzsmentjében és kultúrájában otthonos emberi erőforrás képzése terén. In: *Reformok útján*. 116–125.
- Sato N., Székács, A. 2008. CEFR ni motozuku nihongo kjóiku towa? – Taiwa ni motozuku ibunka komjunikéshon nourjoku wo zashinau nihongo kjóiku wo mezashite – (Milyen a KER alapú japánnyelv-oktatás?) In: AJE. (eds.) *Japanese Language Education in Europe 13*. 211–218.
- Sato, N. 2008. 02. 01. (előadás) Jóroppa ni okeru Nihongo Kjóiku to CEFR. (Az európai japán nyelvoktatás és a Közös európai referenciakeret). A japán nyelvoktatás és a Közös európai referenciakeret című továbbképzés. Budapest: Japán Alapítvány
- Sato, N., Székács, A. 2008. 04. 04. (előadás) Milyen japán nyelvtankönyvnek örülnének a magyar diákok? A XVIII. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus. Budapest: Balassi Intézet.
- Sato, N., Székács, A. 2008. 08. 27. (előadás) Milyen a KER alapú japánnyelv-oktatás? Elhangzott: A XIII. Japánnyelv-oktatási Szimpózium. Canakkale (Törökország): a Canakkale Onseliz Mart Egyetem
- Sato, N. 2008. 09. 12. (előadás) A terminológia tisztázásának fontossága a magyar–japán tolmácsolásban. 2008. Szimpózium a Magyarországi Japánnyelv-oktatásról. Budapest: Japán Alapítvány.
- Sato, N., Székács, A. 2007. 11. 09. (előadás) Milyen munkaerőt igényelnek a hazánkban működő távol-keleti cégek? Új utak a távol-keleti régió menedzsmentjében és kultúrájában otthonos emberi erőforrás képzése terén. Tudomány Napja. Budapest: Budapesti Gazdasági Főiskola
- Sermann E. 2005. Körkép a spanyol fordítástudományról. *Fordítástudomány* VII. évf. 2. szám. 80–89.
- Sermann E. 2005. (recenzió) Sulyok Hedvig: Magyar-olasz és olasz-magyar szójegyzék Verancsics Faustus Dictionariuma alapján. *Magyar Egyháztörténeti Vázlatok*. 17. évf. 1-2. szám. pp. 228–230.

- Sermann E. 2005-2006. A motiváció szerepe a fordítás oktatásában. In: Dróth, J. (szerk.): *Szaknyelv és Szakfordítás*. Gödöllő: Szent István Egyetem, GTK (megjelenés alatt)
- Sermann E. 2006. Oktatási módszerek a fordítóképzésben. In: Szépe Gy. (szerk.): *Szegedi Nyelvi Mozaik*. Szeged: SZTE (megjelenés alatt)
- Sermann E. 2006. (előadás) Értékelés a szegedi fordítóképzésben. Monoszló: II. Monoszlói Lektorai Konferencia.
- Sermann E. – Zsembery E. 2006. (konferencia-beszámoló) II. Lektorai Konferencia. A fordítások értékelése és javítása az oktatásban és a vizsgáztatásban. Monoszló, 2006. október 6-8. *Fordítástudomány VIII/2*. 104–107.
- Sermann E. – Kis B. 2007. (előadás) Honosítás és idegenítés az informatikai terminológiában. Siófok: XVII. MANYE Kongresszus. 2007. április 19–21.
- Sermann E. 2007. (előadás) A műfordítás lektorálása fordítói szemmel. Monoszló: III. Monoszlói Lektorai Konferencia. 2007. június 8–10.
- Somodi J. 2006. (előadás): *A Károli Gáspár Református Egyetem japán tanszékén folyó japánnyelv-oktatás jelenlegi helyzete és a közeljövőben bekövetkező változások* Budapest: III. Közép-Kelet Európai Japánnyelv-Oktatási Szemináriumon, Japán Alapítvány Budapesti Iroda.
- Somodi J., Wakai S., Uryu A. 2006. (előadás): *A tolmácsolás nehézségei a magyarországi japán vállalatoknál*. Japanisztika a bölcsészettudományban c. konferencia, Budapest: KRE BTK Japán Tanszék.
- Somodi J. 2007. (konferencia-előadás) *Szöveghű fordítás vagy pragmatikai adaptáció? Japán nyelvű vállalati szövegek magyar fordításainak vizsgálata*. Japanisztikai konferencia. Budapest: KRE.
- Somodi J., Wakai S., Uryu A. 2007. (tanulmány) *A tolmácsolás nehézségei a magyarországi japán vállalatoknál*. In: Dr. Farkas I., Molnár P. (szerk.) *Japanisztika konferenciák a Károli Gáspár Református Egyetemen 2005-2006*. Budapest: KRE BTK Japán Tanszék. 161–184.
- Somodi J. 2008. (konferencia-előadás) *A japán megszólítási rendszer egy japán regény fordításának tükrében*. Elhangzott: MANYE Kongresszus XVIII. Budapest: BBI. 2008. április 3–5.
- Somodi J. 2008. (recenzió) Cseresnyési L. *Nyelvek és stratégiák. Avagy a nyelv antropológiája*. *Fordítástudomány* 10/1. 131–134.
- Somodi J. 2009. (konferencia-előadás) *A japán megszólítások fordításának vizsgálata a pragmatika szemszögéből*. Elhangzott: MANYE Kongresszus XIX. Eger: EKF. 2009. április 16–18.
- Somodi J. 2009. (publikáció) *Szöveghű fordítás vagy pragmatikai adaptáció? Japán nyelvű vállalati szövegek magyar fordításainak vizsgálata*. In: Dr. Farkas I., Molnár P. (szerk.) *Japanisztika konferenciák a Károli Gáspár Református Egyetemen 2007-2008*. Budapest: KRE BTK Japán Tanszék. 17–30.
- Somodi J. 2009. (publikáció) *A japán megszólítási rendszer egy japán regény fordításának tükrében*. In: Nádor O. (szerk.) *A magyar, mint európai és világnyelv*. A XVIII. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus előadásai. Balassi Intézet, Budapest. 2008. április 3-5. MANYE Vol. 5/2. 641–647.
- Somodi J. 2009. (publikáció) *Fordítási univerzálék a japán megszólítási rendszer magyar fordításaiban*. *Fordítástudomány* 11/2. 70–82.
- Somodi J. 2009. (publikáció) *Kultúrák fordítása. Néhány szóban a japán-magyar fordításról*. In: Farkas I. (szerk.) *Ismerjük meg Japánt! Bevezetés a japanisztika alapjaiba*. Budapest: Eötvös Kiadó. 203–219.

- Somos E. 2004. (nekrológ) A szavak konstruktív ereje. Búcsú Hans Hönigtől. *Fordítástudomány* 6. évf. 2. szám. 129–130.
- Somos, E.Cs. 2005. (előadás) *Retorika és tolmácsoláskutatás*. Magyar Fordítók Napja. Budapest: ELTE FTK
- Somos, E. Cs. (konferencia-előadás) Berufsbild des Dolmetschers-á la EU. *Interdisziplinäre Aspekte des Übersetzens und Dolmetschens*. Pécs. PTE KTK.
- Somos, E. Cs. 2005. (konferenciaelőadás) *Paprika und andere Gewürze in der Vermittlungskompetenz*. Internationaler Deutschlehrer Tagung. Graz: Karl-Franzens-Universität Graz.
- Somos, E. Cs. Nyelvem és világom határai: fordítástechnikai projekt munka a Hungarika témakörében, magyar-német irányban. *Porta Lingua - 2006*. Debrecen: Center Print. 69–73.
- Somos E, 2006. (előadás) Üdvözlőbeszéd típusai és jellegzetességei. III. Fordítástudományi PhD Konferencia. Budapest: ELTE BTK FTK.
- Somos E. Cs. 2006. (konferencia - előadás) Az üdvözlő beszéd elviselhetetlen könnyűsége XVI. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus Gödöllő
- Somos, E. Cs. 2006. (előadás) *Az üdvözlő beszéd típusai és jellegzetességei*. Magyar Fordítók napja ELTE FTK
- Somos, E. Cs. 2006. Retorika és tolmácsoláskutatás. In: Dróth Júlia (szerk.). *Szaknyelv és szakfordítás: tanulmányok a Szent István Egyetem Alkalmazott Nyelvészeti Tanszékének kutatásaiból*. Gödöllő: Szent István Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar.
- Somos, E. Cs. 2007. (konferencia-előadás) *Mémek vagy gének? Pöchhacker tolmácsolási memetikája*. XVII. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus, Siófok
- Somos, E. Cs. 2007. Berufsbild und Herausforderungen für DolmetscherInnen bei der SCIC. In: Muráth, J.- Oláh-Hubai, Á. (Hrsg.) *Interdisziplinäre Aspekte des Übersetzens und Dolmetschens*. Wien: Praesens. 587–593.
- Somos, E. Cs. 2007. (konferencia-előadás) Üdvözlő beszéd tolmácsolásközpontú elemzése, zenei dialógus. *Kultúrák dialógusa a soknyelvű Európában IV*. JPTE, Pécs
- Somos, E. Cs. 2007. (recenzió) Pöchhacker, F. 2004. *Introducing Interpreting Studies*. London: Routledge. *Alkalmazott Nyelvészeti Közlemények*. Miskolc: Egyetemi (in print)
- Szabó H. 2005. (recenzió) Kate Sturge: „The Alien Within”. Translation into German during the Nazi Regime. *Fordítástudomány* 7. évf. 1. szám. 121–112.
- Szabó H. 2005. (előadás) *Fordítás és ideológia*. Fordítástudomány 2005. Tudományos konferencia és öregdiák találkozó. Budapest: ELTE BTK FTK.
- Szabó, H. 2007. (tanulmány) Fordítás, ideológia és az olvasói bizalom. *Fordítástudomány*, 9. évf. 1. szám 69–78.
- Szabó, H. 2007. (recenzió) Lawrence Venuti: *The Scandals of Translation: Towards an Ethics of Difference* *Fordítástudomány* 9. évf. 2. szám 121–126.
- Szép B. 1994. Kiadatlan Csokonai-bejegyzések. *Magyar Könyvszemle*. 328–331.
- Szép B. 1995 (recenzió). Tóth Béla: Maróthi. *Debreceni Szemle*. III. évf. 3. szám. 469-471.
- Bódi K. – Debreczeni A. – Orosz B. – Szép B. 1998. *Kisfaludy Sándor: Szépprózai művek*. Debrecen: Kossuth Egyetemi Kiadó.
- Borbély Sz. – Debreczeni A. – Orosz B. – Szép B. 2002. *Csokonai Vitéz Mihály Összes Művei: Feljegyzések*. Budapest: Akadémiai.
- Szép B. 2003. *Wirtschaftliche Kommunikation im Tourismus*. Tankönyv. Eger: Líceum Kiadó.

- Szép B. 2005. WWW és szakmai nyelvoktatás – Az Internet mint készségfejlesztő eszköz a gazdasági idegen nyelv oktatásában. In: *Acta Lingua Oeconomica. Az Eszterházy Károly Főiskola Tudományos Közleményei. Nova Series Tom. XXXII.*, 57–70. Eger: EKF Líceum Kiadó.
- Szép B. 2006 (előadás). *A gazdasági jogi szakfordítás problematikája.* „Regionális versenyképesség - társadalmi felelősség” konferencia. Eger, EKF. 2006. november 21.
- Szép B. 2007. A gazdasági jogi szakfordítás problematikája. In: *Acta Lingua Oeconomica. Az Eszterházy Károly Főiskola Tudományos Közleményei.* Eger: EKF Líceum. 319–330.
- Szép B. 2007 (előadás). *Problematik des Übersetzens wirtschaftsrechtlicher Fachtexte.* Globalizáció – Európai Unió – Magyarország. Nemzetközi konferencia. Eger, EKF. 2007. október 18.
- Szép B. 2008. *Problematik des Übersetzens wirtschaftsrechtlicher Fachtexte.* In: *Globalizáció – Európai Unió – Magyarország. Nemzetközi konferencia. Eger, 2007. október 18.* 274–284.
- Szép B. 2008 (előadás). *Lefordított terminusok a XIX. századi magyar törvénytörvényekben.* Fordítástudomány'2008 X. tudományos konferencia és Öregdiák találkozó. ELTE, 2008. március 27.
- Szép B. 2008. (recenzió). Fóris Ágota és Pusztay János (szerk.): *Utak a terminológiához. Fordítástudomány.* X. évf. 1. sz. 113–118.
- Szép B. 2008 (előadás). *A német gazdasági jogi terminusok magyarra fordításának problémái a 19. században.* A fordítás arcai 2 – Fordítástudományi kutatások az Eszterházy Károly Főiskolán. Eger, EKF. 2008. november 13.
- Szép B. 2009. Adalékok a magyar jogi szaknyelv kialakulásának történetéhez. *Magyar Nyelvőr.* 133. évf. 3. szám.
- Balogh P. – Bódi K. – Szép B. – Tasi R. 2009. *Dayka Gábor összes művei.* Régi Magyar Költők Tára X. Budapest: Universitas.
-
- Tamás D. 2004. (recenzió) Pollmann Teréz: Olasz-magyar fordítóiskola. *Fordítástudomány* 6. évf. 2. szám. 126–127.
- Tamás D. 2004. (tanulmány) Cenni sul dialetto triestino. In: Sciacovelli, Antonio Donato (ed.) *„Per seguir virtute e canoscenza” miscellanea di studi per Lajos Antal.* Szombathely: Berzsényi Dániel Főiskola kiadványa (az Ambra sorozat külön kiadása Antal Lajos professzor tiszteletére) 299–321.
- Tamás D. 2005. (konferencia-beszámoló) Fordítástudomány' 2005. Tudományos konferencia és FTK öregdiák találkozó. Budapest, 2005. március 31.–április 1. *Fordítástudomány* 7. évf. 1. szám. 105–109.
- Tamás D. 2006. (előadás) A lexikai kohézió vizsgálata a gazdasági szakfordításban az olasz-magyar nyelvpár esetében. Elhangzott: XVI. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus 2006. április 10–12. Szent István Egyetem, Gödöllő.
- Tamás D. 2006. (recenzió) Fóris Ágota: Hat terminológia lecke. Pécs: Lexikográfia Kiadó. In: *Alkalmazott Nyelvtudomány.* VI. évf. 1–2. szám 203–205.
- Tamás D. 2006. (recenzió) Scarpa, Federica: La traduzione specializzata. *Lingue speciali e mediazione linguistica.* Milano: Hoepli. *Fordítástudomány.* 8. évf. 2. szám 121–125.
- Tamás D., Fóris Á. 2006. (előadás) *La terminologia nella traduzione.* V Convegno Scientifico di Civiltà e Cultura Italiana. 2006. október 24–25. Szombathely: Berzsényi Dániel Főiskola
- Tamás D. 2007. (tanulmány) Az olasz gazdasági szótárakról. In: Fóris Á. – Tóth Sz. (szerk.): *Ezerarcú lexikon.* (Terminologia et Corpora – Supplementum 2.) Berzsényi Dániel Főiskola, Szombathely. 41–55.

- Tamás D. 2007. A Magyarországon megjelent nyomtatott gazdasági szótárakról. In: Magay T. (szerk.): *Félmúlt és közeljövő*. (Lexikográfiai füzetek 3.) Budapest: Akadémiai Kiadó. (külön: *bibliográfia a Magyarországon gazdasági szótárakról*) 189-222.
- Tamás D. (recenzió) Ablonczyné Mihályka Livia: *Gazdaság és nyelv*. Lexikográfia kiadó, Pécs – Magyar Nyelvőr (2007/4., 501–503.)
- Tamás D. (recenzió) M. Magris, M. T. Musacchio, Rega, F. Scarpa (szerk.): *Manuale di terminologia*. Hoepli, Milano. *Fordítástudomány* 2007. 9/2. 133–138.
- Tamás Dóra – Fóris Á.- B. Papp Eszter – Bérces Emese – Czékmán Orsolya 2007. (előadás) *Terminusok jelentésmegadása a szótárakban*. XVII. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus 2007. április 19-21. Siófok: Kodolányi János Főiskola.
- Tamás D. (előadás) *Conceptual equivalence in economic dictionaries* 2007. *Currents trends in Terminology*. Szombathely: Berzsényi Dániel Főiskola, 2007. november 9–10.
- Tamás D. 2008. (szótárkritika) Oroszi Sándor: *Közgazdasági fogalomtár és angol-magyar szótár*. Pécsi Tudományegyetem, Felnőttképzési és Fejlesztési Intézet, Pécs. *Magyar Terminológia*, 2008/1., 134-136.
- Fóris Ágota, B. Papp Eszter, Bérces Emese, Czékmán Orsolya, Tamás Dóra 2008. *Terminusok jelentésmegadása magyar szótárakban*. In: Sárdi Csilla (szerk.): *Kommunikáció az információs technológia korszakában*. A XVII. MANYE Kongresszus előadásai. Siófok. 2007. április 19-21. (A MANYE Kongresszusok előadásai 4.) Vol 4/1. MANYE - Kodolányi János Főiskola, Pécs - Siófok. 172–176.
- Tamás D., Fóris Á. 2008. (tanulmány) *La lingua speciale dell’economia*. *Quaderni Vergeriani*. IV. évf. 4. sz. 69–90.
- Sermann E., Szladek E., Tamás D. 2008. Nemzetközi, francia – olasz – spanyol nyelvű konferencia. A szaknyelvek oktatása és kutatása. Veszprém, 2008. június 13–14. *Magyar Terminológia*, 1. évf. 2. szám
- Tamás D. 2008. (előadás) *Az olasz és a magyar gazdasági rendszerek eltéréseinek hatása a gazdasági terminológiára*. XVIII. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus 2008. április 3–5. Budapest: Balassi Bálint Intézet.
- Tamás D., Fóris Á. 2008. (előadás) *Fermiamoci un attimo: come si definisce la lingua speciale dell’economia?* Nemzetközi, francia – olasz – spanyol nyelvű konferencia. A szaknyelvek oktatása és kutatása. Veszprém, 2008. június 13–14.
- Tamás D. 2008. (előadás) *Analisi del termine “cégkivonat” e dei suoi campi semantici*. VI Convegno Scientifico di Civiltà e Cultura Italiana. Szombathely, 2008. október 2–3.
- Tamás D. 2009 (előadás) *A terminológiai adatbázis, mint fordítói segédeszköz*. Fordítástudományi konferencia 2009. március 26–27. Budapest: Eötvös Loránd Tudományegyetem-OFFI Zrt.
- Tamás D. 2009 (előadás) *A fordítói terminológiai adatbázisok olaszországi tapasztalatairól*. XIX. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus 2009. április 16–18. Eger: Eszterházy Károly Főiskola.
- Tamás D. 2009 (előadás) *La knowledge base EOHS Term, ossia un vocabolario online creativo*. “Creatività e lingua” Conferenza dell’Università Corvinus di Budapest, Centro di Istruzione e di Ricerca delle Lingue Straniere, Budapest, il 24-25 settembre 2009
- Fóris Á., Tamás D. 2007. (tanulmány) *La terminologia nella traduzione*. AMBRA, közlésre elfogadva.
- Tamás D. (előadás, megjelenés alatt) *Conceptual equivalence in economic dictionaries* 2007. *Currents Trends in Terminology*. Szombathely: Berzsényi Dániel Főiskola, 2007. november 9-10. In: Fóris, Ágota – Pusztay, János (eds) 2007. *Current Trends in Terminology*. Proceedings of the International Conference on Terminology.

- Szombathely, Hungary, 9th–10th of November, 2007. – Terminologia et Corpora 4. BDF, Szombathely, ISBN 978–963–9531–95–6
- Tamás D. 2009. (előadás) Az olasz és a magyar gazdasági rendszerek eltéréseinek hatása a gazdasági terminológiára. In: A XVIII. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus 2008. április 3-5. előadásainak gyűjteményes kötete. II. kötet. 790-796.
- Tamás D. 2009. (tanulmány) A trieszti TermIt adatbázis vizsgálata. *Magyar Terminológia*. II. évf. 2. sz. 213-235.
- Sermann E., Tamás D. 2009. (tanulmány) Fordítói terminológiai adatbázisok olasz és spanyol nyelvterületen. Közlésre elfogadva.
- Tamás D. (recenzió) Fóris Ágota: Kutatásról nyelvészeknek. *Fordítástudomány* – közlésre elfogadva
- Tamás D., Tóth G. (recenzió) Sztanó László: Olasz-magyar kulturális szótár. *Alkalmazott Nyelvtudomány*. 123-126.
- Fóris Á., Tamás D. 2007. (tanulmány) *La terminologia nella traduzione*. AMBRA, közlésre elfogadva.
- Méh Éva, Tamás Dóra (recenzió) Fordítók és Tolmácsok Őszi konferenciája. 2009. szeptember 25. *Magyar Terminológia* - közlésre elfogadva
- Varga Á. 2006. (előadás) Géppel fordított szövegek hibái. XVI. MANYE Kongresszus. Gödöllő, 2006. április 10–12.
- Varga K. 2003. (tanulmány) Die Unübersetzbarkeit kulturspezifischer Elemente. In: *Theorie und Praxis des Übersetzens*. Budapest: ELTE TFK Német Tanszék.
- Varga K. 2005. (előadás) Balra ágazó és jobbra ágazó szerkezetek a magyar és a német nyelvben. Miskolc: XV. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus.
- Varga, K. 2006. Balra ágazó és jobbra ágazó szerkezetek a magyar és a német nyelvben. In: Klaudy K. - Kegyesné Szekeres E. (szerk.): *A világ nyelve és a nyelvek világa. Soknyelvűség a gazdaságban, a tudományban és az oktatásban*. XV. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus, Miskolc, 2005. április 7–9. Összefoglalók kötete. MANYE - Miskolci Egyetem, Miskolc.
- (Mujzer-)Varga K. 2006. (előadás) Realien oder kulturspezifische Elemente? III. Linguistische Tagung ungarischer Nachwuchsgermanisten. ELTE BTK Germanisztikai Intézet.
- Mujzer-Varga K. 2006. (recenzió) Hidasi Judit: Interkulturális kommunikáció. *Fordítástudomány* VIII. évf. 1. szám. 119–123.
- Mujzer-Varga K. 2006. A fordítói utasítás szerepe és mibenléte, illetve a szerző és a fordító együttműködése. In: Dróth Júlia (szerk.). *Szaknyelv és szakfordítás: tanulmányok a Szent István Egyetem Alkalmazott Nyelvészeti Tanszékének kutatásaiból*. Gödöllő: Szent István Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar. 137–147.
- Mujzer-Varga, K. 2007. *Realien, kulturspezifische Elemente* und Co. – Unterschiede und Veränderungen in der Auffassung kulturgebundener Lexeme. In: Horváth, K. – Fekete, Á. (Hsgb.): *Linguistische Beiträge ungarischer Nachwuchsgermanisten – Referate der III. Linguistischen Tagung ungarischer Nachwuchsgermanisten an der Universität Budapest am 6.–7. April 2006*. Budapest: ELTE Germanistisches Institut.
- Mujzer-Varga, K. 2007. A reáliafogalom változásai és változatai. *Fordítástudomány* 9. évf. 2. szám. 55–84.
- Mujzer-Varga K. 2009. (recenzió) Falus Iván – Ollé János: Az empirikus kutatások gyakorlata. *Fordítástudomány*. XI. évf. 1. szám. 125–129.

- Vándor J. 2005. (recenzió) Theo Hermans (ed.): Crosscultural Transgressions Research Models in Translation Studies II. *Fordítástudomány* 7. évf. 1. szám. 112–117. Konferenciabeszámoló:
- Zsembery E. 2005. (konferencia-beszámoló) I. Lectori Konferencia. Szakmai továbbképzés a fordítási vizsgadolgozatok értékelésében részt vevő lektorok számára. Monoszló 2005. június 17-19. *Fordítástudomány*. VII. évf. 2. szám 102–104.
- Zsembery E. 2006. (előadás) *A számítógéppel támogatott szakfordítás óra a gyakorlatban*. XVI. MANYE Kongresszus. Gödöllő, 2006. április 10–12.
- Zsembery E. 2006. (előadás) *A számítógépen készített fordítások géppel támogatott értékelése*. II. Monoszlói Lectori Konferencia. Monoszló, 2006. október 6–8.
- Zsembery E. 2006. (előadás) *A fordítások értékelése a szakfordító-képzésben*. VI. Szaknyelvoktatási Konferencia. Szeged. 2006. november 24–25.
- Zsembery E., Bakti M. 2006. (előadás) *Számítógéppel támogatott szakfordítások értékelése lexikai kohéziós vizsgálat tükrében*. VI. Szaknyelvoktatási Konferencia. Szeged. 2006. november 24–25.
- Zsembery E., Sermann E. 2006. (konferencia-beszámoló) II. Monoszlói Lectori Konferencia. A fordítások értékelése és javítása az oktatásban és a vizsgáztatásban. *Fordítástudomány* 8. évf. 2. szám. 104–108.
- Zsembery E., Bakti M., Lesznyák M. 2007. (előadás) *Egyéni és páros fordítói stratégiák a lexikai kohézió tükrében*. XVII. MANYE Konferencia. Siófok. 2007. április 19–21.
- Zsembery E. 2007. (recenzió) Malcolm Williams: Translation Quality Assessment: An Argumentation-Centered Approach. *Fordítástudomány*. 9. évf. 1. szám. 131–136.
- Zsembery E., Bakti M., Lesznyák M. 2007. (előadás) *Individual and peer translating strategies in reflection of lexical cohesion*. Elhangzott: *Third International Postgraduate Conference in Translation and Interpreting*. University of Edinburgh, Edinburgh, the UK. (2007. november)
- Zsembery E. 2007. (tanulmány) A fordítások értékelése a szakfordító-képzésben. In: F. Silye M. (szerk.) 2007. *Porta Lingua*. Debrecen. 369–380.
- Bakti M., Zsembery E. 2007. (tanulmány) A számítógéppel támogatott fordításértékelés lexikai kohéziós vizsgálat tükrében. In: F. Silye M. (szerk.). *Porta Lingua*. Debrecen. 257–267.
- Asztalos-Zsembery E. 2008. (tanulmány) A szakfordítóképzés tanfordításainak hibaelemzésen alapuló értékelése gyakorlati megközelítésben. In: Dróth Júlia (szerk.). *Szaknyelv és szakfordítás: tanulmányok a szakfordítás és a fordítóképzés aktuális témáiról*. Gödöllő: Szent István Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar. 66–92.

**APPENDIX 4 ELTE BTK
NYELVTUDOMÁNYI DOKTORISKOLA
FORDÍTÁSTUDOMÁNYI DOKTORI PROGRAM
2011-2012-2 TAVASZI FÉLÉV**

Programvezető: Klaudy Kinga, egyetemi tanár (kklaudy@ludens.elte.hu)

Kód	Tanár	Tanegység	Időpont	Hely
MÁSODIK FÉLÉV				
P/NY/FORD-06-KÖTELEZŐ	Károly Krisztina karoly.krisztina@elte.btk.hu	Kutatásmódszertan II. (Szövegkutatás)	Csütörtök 10.30-12.00	MUK/A I31.
P/NY/FORD-05-KÖTELEZŐ	Klaudy Kinga kklaudy@ludens.elte.hu	Bevezetés a fordítás gyakorlatába (az átváltási műveletek rendszere)	Csütörtök 12.15-13.00	MUK/F Félemeleti Nagyelőadó Kerényi terem
P/NY/FORD-07-KÖTELEZŐ	Heltai Pál pal.heltai@gmail.com	Kutatásmódszertan III. (A fordítás lexikai kérdései)	Csütörtök 14.00-15.30	MUK/F I.em.1. Könyvtár
HARMADIK ÉS NEGYEDIK FÉLÉV				
P/NY/FORD-09-12 Szabadon választható tantárgyak I-IV.				
A Fordító és Tolmacsképző Tanszék által szervezett tantárgyak				
P/NY/FORD-09-12 Szabadon választható	Horváth Péter Iván poliglott@invitel.hu	Bevezetés az alkalmazott nyelvészetbe fordításkutatóknak	Csütörtök 08.30-10.00	MUK/F I.em.1. Könyvtár
P/NY/FORD-09-12 Szabadon választható	Horváth Ildikó h_ildiko@t-online.hu	A tolmács viselkedése-Pragmatikai megközelítés	Hétfő 12.15-13.00	MUK/F I.5. Európa terem
P/NY/FORD-09-12 Szabadon választható	Papp Andrea mark2000@t-online.hu	A gyermekirodalom fordítása	Csütörtök 12.00-13.30	MUK D II.em.
Az ELTE BTK más tanszékei által szervezett és a Fordtud. Doktori Program hallgatói számára felajánlott tantárgyak				
P/NY/FORD-09-12 Szabadon választható	Szili Katalin Magyar Nyelvi Lekt. szilik@axelero.hu	Pragmatika	Hétfő, 17-18.30.	MUK/A 428
P/NY/FORD-09-12 Szabadon választható	Gósy Mária Fonetika Tsz. gosity@nytud.hu	Alkalmazott pszicholingvisztika	febr. 9, március 8, máj. 24. 14-00-	MUK F /A ép Fonetikai Tanszék
P/NY/FORD-09-12 Szabadon	Tóth Etelka Magyar Tsz. oktagm@t-online.hu	Korpusznyelvészet, illetve Korpuszépítés: írott és beszélt nyelvi	Hétfő 8.15 - 9.45	MUK A/336.

választható				
P/NY/FORD-09-12 Szabadon választható	Kövecses Zoltán Angol Tsz. zkovecses@ludens.elte.hu	Metafora és kultúra	Kedd 16.00-17.30	Rákóczi út 5. Amerikanisztikai Tanszék
P/NY/FORD-09-12 Szabadon választható	Fóris Ágota KGRE aforis@t-online.hu	Jelentéstan (előadás)	Szerda 8-8.45	Reviczky u.4. 319-es terem
P/NY/FORD-09-12 Szabadon választható	Fóris Ágota KGRE aforis@t-online.hu	Jelentéstan (szeminárium)	Csütörtök 10-11.30	Reviczky u.4. 220-as terem
P/NY/FORD-09-12 Szabadon választható	Fóris Ágota KGRE aforis@t-online.hu	Terminológia, lexikográfia I. (előadás)	Csütörtök 12-13.30	Reviczky u.4. 220-as terem
P/NY/FORD-09-12 Szabadon választható	Károly Krisztina karoly.krisztina@elte.btk.hu	Researching ESP Discourse	Thursday, 9.00-10.30,	MUK Rm 131
P/NY/FORD-09-12 Szabadon választható	Tolcsvay Nagy Gábor Magyar Tsz. tnghu@hotmail.com	Kognitív nyelvészet	Csütörtök 10.00-11.30	A/226
P/NY/FORD-09-12 Szabadon választható	Tolcsvay Nagy Gábor Magyar Tsz. tnghu@hotmail.com	Kognitív szemantika	Szerda 10.00-11.30	A/226
ÖTÖDIK FÉLÉV				
P/NY/FORD-13	EGYÉNI KONZULTÁCIÓ A TÉMAVEZETŐVEL			
P/NY/FORD-14	TEMATIKUS SZEMINÁRIUM A témavezető által kijelölt, a dolgozat témájához kapcsolódó szeminárium Választható: a P/NY/FORD-09-12 alatti szabadon választható tantárgyak vagy bármely más szabályosan meghirdetett PhD előadás vagy szeminárium az ELTE vagy más egyetem kínálatából, melynek tantárgyleírását a programvezető elfogadja,			
HATODIK FÉLÉV				
P/NY/FORD-15	EGYÉNI KONZULTÁCIÓ A TÉMAVEZETŐVEL			
P/NY/FORD-16	TEMATIKUS SZEMINÁRIUM A témavezető által kijelölt, a dolgozat témájához kapcsolódó szeminárium Választható: a P/NY/FORD-09-12 alatti szabadon választható tantárgyak vagy bármely más szabályosan meghirdetett PhD előadás vagy szeminárium az ELTE vagy más egyetem kínálatából, melynek tantárgyleírását a programvezető elfogadja			

APPENDIX 5. 2011-2012-2 TEMATIKÁK ÉS TELJESÍTÉSI KÖVETELMÉNYEK

KLAUDY KINGA BEVEZETÉS A FORDÍTÁS GYAKORLATÁBA (PNYFORD 05)

Az előadások tematikája:

1. Az átváltási műveletek rendszere a fordításban

- 1.1. Az átváltási művelet fogalma
- 1.2. A fordítás folyamata és az átváltási műveletek
- 1.3. Behelyettesítés és transzformáció
- 1.4. A fordítás mint választások sorozata
- 1.5. Esettanulmány a választási szempontokról
- 1.6. Az átváltási műveletek osztályozása
- 1.6.1. Kötelező és fakultatív átváltási műveletek
- 1.6.2. Automatikus és nem automatikus átváltási műveletek
- 1.6.3. Osztályozás a művelet szintje szerint
- 1.6.4. Osztályozás a művelet jellege és oka szerint
- 1.6.5. Osztályozás a művelet végrehajtási módja szerint
- 1.6.6. Deduktív és induktív megközelítés
- 1.6.7. A könyvben alkalmazott osztályozási elvek
- 1.7. Források

2. A lexikai átváltási műveletek

- 2.1. A lexikai átváltási műveletekről általában
- 2.1.1. Jelentés és értelem
- 2.1.2. Lexikai behelyettesítés és transzformáció
- 2.1.3. Megfelelési típusok
- 2.2. Jelentések szűkítése (differenciálás és konkretizálás)
- 2.3. Jelentések bővítése (generalizálás)
- 2.4. Jelentések összevonása
- 2.5. Jelentések felbontása
- 2.6. Jelentések kihagyása és betoldása
- 2.7. Jelentések áthelyezése
- 2.8. Jelentések felcserélése
- 2.9. Antoním fordítás
- 2.10. Teljes átalakítás
- 2.11. Kompenzálás

3. A grammatikai átváltási műveletek

- 3.1. A grammatikai átváltási műveletekről általában
- 3.1.1. A lexikai és grammatikai átváltási műveletek közti különbség
- 3.1.2. A grammatikai átváltási műveletek kötelező jellege
- 3.1.3. A grammatikai átváltási műveletek okai
- 3.2. Grammatikai konkretizálás és generalizálás
- 3.3. Grammatikai felbontás (felemelés) és összevonás (lesüllyesztés)
- 3.4. Grammatikai kihagyás és betoldás
- 3.5. Grammatikai áthelyezések
- 3.6. Grammatikai cserék

KLAUDY KINGA: BEVEZETÉS A FORDÍTÁS GYAKORLATÁBA

A teljesítés feltétele ÁTVÁLTÁSI MŰVELETEK PÉLDATÁRA PÁRHUZAMOS KORPUSZ ELEMZÉSE ALAPJÁN

Útmutató a példatár elkészítéséhez

1. A teljesítés feltétele: Példatár készítése szabadon választott, tetszés szerinti nyelvű fordítás szövegének az eredeti szöveggel való egybevetése alapján. A párhuzamos szövegelemzés célja a fordítók által ösztönösen vagy tudatosan végzett átváltási műveletek feltárása, értelmezése és tipizálása. A példatár **húsz** (lehetőleg 10 lexikai és 10 grammatikai) átváltási műveletet tartalmazzon az alábbi módon.

2. Útmutató a példatár elkészítéséhez:

2.1. A példatárat **szövegszerkesztővel** kell készíteni.

2.2. Címoldal: a példatárhoz készítsen **KÜLÖN címoldalt**, amelyen tüntesse fel

- a példatár készítőjének nevét, címét, telefonszámát, e-mailjét
- A FORDÍTÁS IRÁNYÁT
- A forrásnyelvi és a célnyelvi szöveg pontos bibliográfiai adatait:
az eredetinel: szerző, cím, kiadó, kiadás helye és éve
a fordításnál: ugyanaz plusz a fordító neve!

2.3. Bevezető: a példatár elején legyen rövid ismertetés az íróról, az adott mű szövegéről, a fordítóról és a feltételezett fordítási nehézségekről (hipotézis).

2.4. Példatár :

4.1. A példatár a forrásnyelvi és a célnyelvi mondatot teljes egészében tartalmazza. A példamondatok fölé címként, vagy alá magyarázatként írja oda, hogy milyen átváltási műveletet illusztrálnak.

4.2. A forrásnyelvi mondat után tüntesse fel a **szerzőt és az oldalszámot** (pl. Greene 251), a célnyelvi mondat után a **fordítót és az oldalszámot** (pl. Borbás 213)

4.3. A kiválasztott példamondatot mindig csak **egyetlen** jelenség illusztrálására használja.

4.4. Az illusztrálni kívánt jelenséget a célnyelvben és a forrásnyelvben is **húzza alá** vagy valamilyen **más módon** (kurzív, félkövér) emelje ki.

4.5. Minden jelenséget **EGÉSZ** mondattal vagy annál nagyobb szövegrésszel illusztráljon.

2.5. Összefoglalás: A példatár után röviden foglalja össze gondolatait a vizsgált műveletekről. Igazolja vagy vesse le hipotézisét a feltételezett fordítási nehézségekről. Itt lehet tenni kritikai megjegyzéseket is a fordításról.

2.6. Megjegyzések:

6.1. Ritka nyelveket is elfogadok.

6.2. Lehet párhuzamos szaknyelvi korpuszt is használni.

6.3. Lehet egyetlen műveletet kiválasztani (pl. kompenzáció) és arra keresni mind a húsz példát, de akkor a műveletről részletesebb egy-két oldalas elemzést kérek .

3. Irodalom:

Klaudy K. 1994, 1995, 1996. *A fordítás elmélete és gyakorlata*. Bp: Scholastica. (második rész)

vagy: Klaudy K. 1997. *Fordítás II. Bevezetés a fordítás gyakorlatába*. Bp: Scholastica.

vagy: Klaudy K. 1999. *Bevezetés a fordítás gyakorlatába*. Bp: Scholastica.

4. Kapható:

1. Angol, német könyvesboltban: Kölcsey u. 2 (Gutenberg tér)

2. Papp Sándornénál az FTK-ban (Bp. 1088. Múzeum krt 4. F-épület I.emelet 9. Tel: 4116500/5894.)

3. ELTE BTK jegyzetboltban (Múzeum krt 6-8. alagsor)

5. Leadási határidő: legkésőbb indexleadás előtt egy héttel

SZÖVEGKUTATÁS

A kurzus célja kettős: elsőként áttekinti az alkalmazott nyelvészet, azon belül is a **szövegkutatás legfontosabb módszertani kérdéseit**. A kurzus másik célja a **szövegkutatás főbb elméleti iskoláinak és empirikus eredményeinek bemutatása**. Áttekinti a legfontosabb elméleteket és kutatási irányzatokat, majd rávilágít ezek lehetséges alkalmazására a **fordítástudomány** területén. Az elméleti kérdések tárgyalása mellett a kurzus fontos összetevője a szövegelemzés, hogy a hallgatók gyakorlati tapasztalatot szerezzenek konkrét szövegek (lehetőleg fordítások) elemzésében. A főbb témakörök: a szövegnyelvészet és diskurzuselemzés alapfogalmai, főbb elméletei és története, szövegszintű jelenségek vizsgálata (pl. kohézió-kutatás, témastruktúra-kutatás, makrostruktúra-kutatás, műfajkutatás).

A kurzus teljesítésének feltételei:

- aktív órai részvétel és rendszeres felkészülés (pl. próba-szövegelemzés, kiselőadás),
- a kötelező olvasmányok elolvasása és
- a szemináriumi dolgozat megírása (szövegelemzés). A dolgozat beadásának határideje:
.....

Olvasmányok: Az egyes alkalmakra kijelölt olvasmányok ismerete (lásd „A kurzus tervezett ütemezése”) elengedhetetlen ahhoz, hogy az órán hatékonyan tudjunk dolgozni. Ezért arra kérek mindenkit, hogy figyelmesen (jegyzeteket készítve) olvassa el ezeket. A zárójelben feltüntetett tanulmányokat előadás formájában ismertetjük, ezért ezeket csak az előadóknak „kötelező” elolvasni, a többieknek csupán „ajánlott” olvasmányok.

Előadások: Az előadások kb. 15 percesek és a zárójelben feltüntetett tanulmányokon vagy könyvek egyes fejezetein alapulnak. Az előadáshoz handout-ot kell készíteni. Az előadás – empirikus tanulmány esetében – mutassa be a kutatás legfontosabb céljait, a kutatás módszereit és menetét, a legfontosabb eredményeket és értékelje a kutatás egészét (pozitívumok, negatívumok kiemelésével); elméleti jellegű téma esetén a legfontosabb elveket, fogalmakat, szempontokat foglalja össze, s végül értékelje az elméletet.

Órai próba-szövegelemzés: A félév során rendszeresen fogunk szövegeket elemezni együtt az órán. Ezeknek az ún. „próba”-elemzéseknek az a célja, hogy gyakorlati tapasztalatot nyújtsanak a szövegelemzésben, hogy közvetlenül tapasztaljuk milyen elméleti, ill. gyakorlati nehézségek merülhetnek fel bizonyos taxonómiák alkalmazása, ill. adattípusok elemzése során. Az elemzés a kurzus során tárgyalt taxonómiá(ko)n alapul. Az elemzést házi feladat formájában előre el kell készíteni; az eredményeket és a problémákat az órán beszéljük meg.

A KURZUS TERVEZETT ÜTEMEZÉSE

Február 16: Bevezetés, a kurzus tematikájának és ütemezésének megbeszélése.

Február 23: Az alkalmazott nyelvészeti kutatások módszertani kérdései. A szövegkutatás sajátosságai.

Károly, K. (2002). Az alkalmazott nyelvészeti kutatások néhány alapvető módszertani kérdéséről. *Alkalmazott Nyelvtudomány*, 2(1), 77-87.

Károly, K. (2007). *Szövegtan és fordítás*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 6. fejezet: A fordítási szöveg elemzésének kutatás-módszertani kérdései. (252-263. old.)

Március 1: Szövegkutatás: alapfogalmak, kutatási területek. Kohézió és koherencia.

Károly, K. (2007). *Szövegtan és fordítás*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 1. fejezet/1.2: A szöveg tanulmányozásának háttere. (11-33. old.)

/Beaugrande, R. de & Dressler, W. U. (1983). *Introduction to text linguistics*. London: Longman. 1. és 2. fejezet (1-29. old.)/

Előadó (1):

Március 8: A fordítás szövegtani vizsgálata. Bevezetés: szövegszintű változók elemzése.

Károly, K. (2007). *Szövegtan és fordítás*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 1. fejezet/1.3: Eredeti és fordítási szövegalkotás. (34-61. old.)

Március 15: Szünet.

Március 22: Kohézió kutatás: a grammatikai kohézió.

Károly, K. (2007). *Szövegtan és fordítás*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 2. fejezet/2.1. és 2.2: A magyar és az angol nyelv kohéziós eszközei (62-81. old.)

Halliday, M. A. K. (1985). *An introduction to functional grammar*. London: Edward Arnold. (287-309. és 310-318. old.).

/Károly, K., Árvay, A., Edwards, M., Fekete, H., Kolláth, K. & Tankó, Gy. (2000). A szövegkohézió mérése a vizsgafordítások értékelésében. *Fordítástudomány*, 2(2), 36-63./

Előadó (2):

Március 29: FTT Fordítástudományi PhD Konferencia. Nem lesz óra.

Április 5: Tavaszi szünet.

Április 12: Kohézió kutatás: a lexikai kohézió.

Károly, K. (2007). *Szövegtan és fordítás*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 2. fejezet/2.3: A szövegkohézió a fordításban (82-102. old.)

Hasan, R. (1984). Coherence and cohesive harmony. In J. Flood (szerk.), *Understanding reading comprehension* (181-219. old.). Delaware: International Reading Association.

Hoey, M. (1991). *Patterns of lexis in text*. Oxford: Oxford University Press. (35-48, 51-75. old.).

/Klaudy, K. & Károly, K. (2000). The text-organizing function of lexical repetition in translation. In M. Olohan (szerk.), *Intercultural faultlines. Research models in translation studies 1. Textual and linguistic aspects* (143-159. old.). Manchester: St. Jerome./

Előadó (3):

Április 19: Témastruktúra-elemzés.

Lautamatti, L. (1987). Observations on the development of the topic of simplified discourse. In U. Connor & R. B. Kaplan (szerk.), *Writing across languages: Analysis of L2 text* (87-114. old.). Reading, Massachusetts: Addison-Wesley Publishing Company.

Schneider, M. & Connor, U. (1990). Analyzing topical structure in ESL essays. Not all topics are equal. *SSLA*, 12, 411-427.

Április 26: Makrostruktúra-elemzés.

Károly, K. (2007). *Szövegtan és fordítás*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 5. fejezet/5.0-5.3. (220-251. old.)

Mann, W. C. & Thompson, S. A. (1988). Rhetorical structure theory: Toward a functional theory of text organization. *Text*, 8(3), 243-281.

Kintsch, W. & van Dijk, T. A. (1978). Toward a model of text comprehension and production. *Psychological Review*, 85(5), 363-393.

/Mann, W. C. & Thompson, S. A. (1986). Relational propositions in discourse. *Discourse Processes*, 9, 57-90./

/Tirkkonen-Condit, S. (1985). *Argumentative text structure and translation*. Jyväskylä: University of Jyväskylä. 4. fejezet: 153-185. old./

Előadó (4): Előadó (5):
.....

Május 3: Műfajelemzés a fordításkutatásban.

Károly, K. (2007). *Szövegtan és fordítás*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 4. fejezet/4.0-4.2. (128-152. old.) és 4. fejezet/4.4. és 4.5. (173-219. old.)

Swales, J. (1990). *Genre analysis*. Cambridge: CUP. Műfaj definíció: 58. old.; Introductions: 137-166. old.

/Bathia, V.K. (1997). Translating legal genres. In A. Trosborg (szerk.), *Text typology and translation* (203-216. old.). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins./

Előadó (6):

Május 10: Korpusz-alapú fordításkutatás. Grammatikai, lexikai, szövegszintű változók.

Károly, K. (2003). Korpusznyelvészet és fordításkutatás. A korpuszalapú fordításkutatás néhány elméleti és módszertani kérdéséről és eredményeiről. *Fordítástudomány*, 5(2), 18-27.

Május 17: A kurzus lezárása.

Appendix 5. (folyt)
Heltai Pál, 2012 tavasz

A FORDÍTÁS LEXIKAI KÉRDÉSEI

A kurzus célja:

A kurzus a fordítás folyamatát és a fordított szöveget a lexikai-szemantikai oldalról vizsgálja. Az elméleti háttér a kontrasztív nyelvésztől és a fordítás nyelvészeti elméletétől a relevancia-elméletig (ezen belül a lexikai pragmatikáig) és a kognitív nyelvészetig terjed. A fordítás folyamatának tanulmányozása keretében a kurzus érinti a mentális lexikon, a kétnyelvű, illetve közvetítői nyelvi mód, a fordítás monitor modellje, a fordítói kompetencia, a természetes fordítás és a fordítói szaktudás kérdéseit. Különösen nagy figyelmet fordít a kurzus a kollokációk és a frazeológiai egységek kérdéseire, a kreativitás és az automatikus (rutin) fordítás egyensúlyára, továbbá a fordított szövegek lexikai jellemzőire. Fontos téma a metaforák és a kulturálisan kötött kifejezések fordítása is. A kurzus fontos részét alkotja a szakfordítás lexikai oldalának elemzése, a terminológia kérdései, a terminus és a köznyelvi szó különbségeinek vizsgálata, amelyet elméleti szinten a nyelvi kategorizáció kérdéséhez kapcsolunk.

A kurzus teljesítésének feltételei:

- aktív órai részvétel és rendszeres felkészülés (kiselőadás),
- a kötelező olvasmányok elolvasása és
- a szemináriumi dolgozat megírása.

A KURZUS TERVEZETT ÜTEMEZÉSE

Február 16: Bevezetés, a kurzus tematikájának és ütemezésének megbeszélése.

Február 23: Kontrasztív nyelvészet, kontrasztív lexikológia, a fordítás nyelvészeti elmélete

Hoey, M. 1998. Contrastive Analysis and Translation. In: Baker, M. (ed.) *The Routledge Encyclopedia of Translation Studies*, 1988. 45-50.

Fawcett, Peter 1997. *Translation and Language: Linguistic Theories Explained*, Manchester: St Jerome Publishing.

Jarvis, Scott and Pavlenko, Aneta (2008): *Crosslinguistic influence in language and Cognition*. New York:

Március 1: Relevancia-elméleti megközelítés; lexikai pragmatika

Gutt, E.-A. 1991. *Translation and relevance: cognition and context*. Oxford: Blackwell.

Vermes Albert Péter (2004): A relevancia-elmélet alkalmazása a kultúra-specifikus kifejezések fordításának vizsgálatában. *Fordítástudomány* 6, 2: 5-18.

Március 8: Kollokációk, frazeológiai egységek

Pawley, A. and Syder, F.H. 1983. Two puzzles for linguistic theory: navelike selection and navelike fluency. In Richards, J.C. and Schmidt, R.W. eds., *Language and communication*. London: Longman, 191-22.

Heltai P. 2002. Rutin és kreativitás a szakfordításban. *Alkalmazott Nyelvtudomány*, II/1, 19-40.

Március 15: Szünet.

Március 22: Pszicholingvisztikai kérdések: a kétnyelvű mentális lexikon, a fordító mentális lexikona

Grosjean, F (2001): The bilingual's language modes. *In: Janet NICOL ed. One Mind, Two Languages: Bilingual Language Processing.* Oxford: Blackwell. 1-25.

Heltai P. (2010): A fordítás monitor modellje és a fordítói beszédmód. *In: Judit, Navracsics, ed. Nyelv, beszéd, írás.* Budapest: Tinta könyvkiadó. 95-110.

Március 29: Fordítás és kétnyelvűség; kódváltás

Lanstyák I. (2003): Kódváltás és fordítás. A célkeresztben a szlovákiai magyar nyelvi valóság. *Irodalmi Szemle* 46(7):77-94.

Április 5: Tavaszi szünet.

Április 12: A szó szerinti fordítás elmélete (a fordítás monitor modellje)

Tirkkonen-Condit, S. 2005. The Monitor Model Revisited: Evidence from Process Research *Meta*, Volume 50, numéro 2, Avril 2005, p. 405-414.

Április 19: Reáliák, tulajdonnevek, metaforák fordítási problémái

Aixelá, J. F. 1996. On the Cultural Aspects of Translation. *In: Álvarez, R.–Vidal, M. C. (eds) Translation, power, subversion.* Philadelphia: Multilingual Matters. 52–78.

Pedersen, J. 2005. How is Culture Rendered in Subtitles? In: Challenges of Multidimensional Translation: Conference Proceedings 2005, 1–18.

Április 26: Lexikai problémák szakfordításban: terminológia, szaknyelvi frazeológia, zsargon

Heltai P. 1988. Contrastive Analysis of Terminological Systems and Bilingual Technical Dictionaries. *International Journal of Lexicography* 1, 1, 32-40.

Heltai P. 2002. Rutin és kreativitás a szakfordításban. *Alkalmazott Nyelvtudomány*, II/1, 19-40.

Május 3: Fordítási univerzálék: explicitáció

Heltai P. 2005. Explicitation, Redundancy, Ellipsis and Translation. *In: Károly, K. and Fóris, Á. (eds.) New Trends in Translation Studies.* Budapest: Akadémiai Kiadó, 45-74.

Május 10: Fordítási univerzálék: sajátos lexikai egységek (unique items)

Tirkkonen-Condit, S. (2004): Unique items – over- or under-represented in translated language? *In: Anna MAURANEN and Pekka KUJAMÄKI, eds. Translation Universals – Do They Exist?* Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins. 177-184.

Május 17: A kurzus lezárása.

Appendix 6. ETR Kódok

P/NY/FORD – Nyelvtudományi Doktoriskola - Fordítástudomány

IKM - Iskolarendszerű képzési modul (megszerezhető kredit:112, teljesítendő tárgy:16db)

P/NY/FORD-01 - Bevezetés a fordítás elméletébe

7 kredit, kollokvium, kötelező, nem ismételhető

P/NY/FORD-02 - Bevezetés a tolmácsolás elméletébe

7 kredit, gyakorlat, kötelező, nem ismételhető

P/NY/FORD-03 - Kutatásmódszertan I. Bevezetés a fordítás kutatásába

7 kredit, gyakorlat, kötelező, nem ismételhető

P/NY/FORD-04 - Az angol, német, francia, spanyol, orosz fordítástudomány klasszikusai

7 kredit, gyakorlat, köt.vál., nem ismételhető

P/NY/FORD-05 - Bevezetés a fordítás gyakorlatába

7 kredit, kollokvium, kötelező, nem ismételhető

P/NY/FORD-06 - Kutatásmódszertan II. Szövegkutatás

7 kredit, gyakorlat, kötelező, nem ismételhető

P/NY/FORD-07 - Kutatásmódszertan III. A fordítás lexikai kérdései

7 kredit, gyakorlat, kötelező, nem ismételhető

P/NY/FORD-08 - Kutatásmódszertan IV. A kutatási eredmények írásbeli és szóbeli bemutatása

7 kredit, gyakorlat, kötelező, nem ismételhető

P/NY/FORD-09 - Szabadon választható tantárgyak I.

7 kredit, gyakorlat, kötelező, nem ismételhető

P/NY/FORD-10 - Szabadon választható tantárgyak II.

7 kredit, gyakorlat, kötelező, nem ismételhető

P/NY/FORD-11 - Szabadon választható tantárgyak III.

7 kredit, gyakorlat, kötelező, nem ismételhető

P/NY/FORD-12 - Szabadon választható tantárgyak IV.

7 kredit, gyakorlat, kötelező, nem ismételhető

P/NY/FORD-13 - Egyéni konzultáció. PhD dolgozati szakszeminárium/konzultáció

7 kredit, gyakorlat, kötelező, nem ismételhető

P/NY/FORD-14 - A témavezető által kijelölt, a dolgozat témájához kapcsolódó tantárgyak

7 kredit, gyakorlat, kötelező, nem ismételhető

P/NY/FORD-15 - Egyéni konzultáció. PhD dolgozati szakszeminárium/konzultáció

7 kredit, gyakorlat, kötelező, nem ismételhető

P/NY/FORD-16 - A témavezető által kijelölt, a dolgozat témájához kapcsolódó tantárgyak

7 kredit, gyakorlat, kötelező, nem ismételhető

TM - Tudományos modul (megszerezhető kredit: minimum 36 – maximum 68, teljesítendő tárgy:0db Fontos tudnivaló: akinek nincs lehetősége oktatómunkát végezni, a 68 kreditet a tudományos modulban kell összegyűjtenie)

P/NY/FORD-20 - Publikáció / tanulmányírás I.

8 kredit, gyakorlat, kötelező, nem ismételhető

P/NY/FORD-21 - Publikáció / tanulmányírás II.

8 kredit, gyakorlat, kötelező, nem ismételhető

P/NY/FORD-22 - Publikáció / tanulmányírás III.

- 8 kredit, gyakorlat, kötelező, nem ismételtető
- P/NY/FORD-23 – Recenzió vagy konferenciabeszámoló
6 kredit, gyakorlat, választható, ismételtető
- P/NY/FORD-24 - Recenzió vagy konferenciabeszámoló
6 kredit, gyakorlat, választható, ismételtető
- P/NY/FORD-25 - Recenzió vagy konferenciabeszámoló
6 kredit, gyakorlat, választható, ismételtető
- P/NY/FORD-26 - Konferencia előadás (magyar nyelven)
6 kredit, gyakorlat, választható, ismételtető
- P/NY/FORD-27 - Konferencia előadás (magyar nyelven)
6 kredit, gyakorlat, választható, ismételtető
- P/NY/FORD-28 - Konferencia előadás (magyar nyelven)
6 kredit, gyakorlat, választható, ismételtető
- P/NY/FORD-29 - Konferencia előadás (idegen nyelven)
6 kredit, gyakorlat, választható, ismételtető
- P/NY/FORD-30 - Konferencia előadás (idegen nyelven)
6 kredit, gyakorlat, választható, ismételtető
- P/NY/FORD-31 – Szerkesztés
6 kredit, gyakorlat, választható, ismételtető
- P/NY/FORD-32 – Szerkesztés
6 kredit, gyakorlat, választható, ismételtető
- P/NY/FORD-33 – Oktatási segédanyag
6 kredit, gyakorlat, választható, ismételtető
- P/NY/FORD-34 – Tudományszervezés
6 kredit, gyakorlat, választható, ismételtető
- P/NY/FORD-35 - Külföldi kutatómunka
6 kredit, gyakorlat, választható, ismételtető

OM - Oktatási modul (megszerezhető kredit:32, teljesítendő tárgy:0db)

- P/NY/FORD-50 - Heti 2 órás szeminárium vagy előadás
8 kredit, gyakorlat, választható, nem ismételtető,
- P/NY/FORD-51 - Heti 2 órás szeminárium vagy előadás
8 kredit, gyakorlat, választható, nem ismételtető,
- P/NY/FORD-52 - Heti 2 órás szeminárium vagy előadás
8 kredit, gyakorlat, választható, nem ismételtető,
- P/NY/FORD-53 - Heti 2 órás szeminárium vagy előadás
8 kredit, gyakorlat, választható, nem ismételtető,
- P/NY/FORD-54 - Heti 2 órás nyelvóra
6 kredit, gyakorlat, választható, nem ismételtető,
- P/NY/FORD-55 - Heti 2 órás nyelvóra
6 kredit, gyakorlat, választható, nem ismételtető,
- P/NY/FORD-56 - Heti 2 órás nyelvóra
6 kredit, gyakorlat, választható, nem ismételtető
- P/NY/FORD-57 - Heti 2 órás nyelvóra
6 kredit, gyakorlat, választható, nem ismételtető

APPENDIX 7.
A FORDÍTÁSTUDOMÁNYI DOKTORI PROGRAMBAN
FOKOZATOT SZERZETT HALLGATÓK (2009-2011)

	Név	Kez- dés	Az értekezés címe	Fokozatszerzés	Téma- vezető
1.	Bánhegyi Mátyás	2005	A politikai és az ideológia hatása érvelő típusú politikai újságcikkek fordítására	2009. 10. 20.	Károly Krisztina
2.	Somos Edit	2003	A szónok és tolmácsa bilaterális és transznacionális kontextusban	2010. 02. 03.	Szabari Krisztina
3.	Horváth Péter Iván	2003	A lektori kompetencia	2010. 03. 12.	Klaudy Kinga
4.	Vándor Judit	2004	Adaptáció és újrafordítás	2010. 03. 12.	Klaudy Kinga
5.	Mujzer Varga Krisztina	2003	Honosítás és idegenítés – reálialexémák megfeleltetése az egyperces novellák fordításában	2010. 05. 14.	Drahota-Szabó Erzsébet
6.	Fáy (Csehó) Tamás	2004	A másodlagos xenolektus vizsgálata fordításelméleti szempontból	2010. 11. 29.	Földes Csaba
7.	Kovácsné. Dudás Andrea	2003	Szállodai honlapok pragmatikai elemzése az interperszonális kapcsolatok szempontjából	2010. 12. 01.	Kocsány Piroska
8.	Hutterer Mihály	2004	Szövegkohézió feliratozott filmelőzetesekben	2010. 12. 05.	Knipf Erzsébet
9.	Dudits András	2004	A fordítói olvasás kognitív és gyakorlati mechanizmusai	2011. 03. 11.	Gósy Mária
10.	Fischer Márta	2005	A fordító mint terminológus, különös tekintettel az európai uniós kontextusra	2011. 03. 25.	Muráth Judit
11.	Bakti Mária	2005	Diszharmóniás jelenségek a szinkrontolmácsok célnyelvi beszédprodukciónak	2011. 04. 28.	Gósy Mária
12.	Tamás Dóra	2003	A gazdasági szakszövegek fordításának terminológiai kérdéseiről	2011. 06. 10.	Fóris Ágota
13.	Paksy Eszter	2004	Szerzői és olvasói szerepek a fordítás folyamatában. Francia publicisztikai szövegek fordításának pragmatikai szempon- tú vizsgálata	2011. 06. 17.	Szili Katalin

AZ FTT KIADVÁNYAI KÖNYVEK

- Klaudy Kinga 2010. (2007) *Nyelv és fordítás. Válogatott fordítástudományi tanulmányok.* Budapest: Tinta Könyvkiadó. ISBN 978 963 7094 68 2
- Klaudy Kinga 1999. (2009) *Bevezetés a fordítás elméletébe.* Budapest: Scholastica. 208 pp. ISBN 963 85912 69.
- Klaudy Kinga 1999. (2009) *Bevezetés a fordítás gyakorlatába.* Angol, német, orosz fordítástechnikai példatárral. Budapest: Scholastica. 285 pp. ISBN 963 85912 7 7
- Kinga Klaudy 2003. (2007) *Languages in Translation. Lectures on the Theory, Teaching and Practice of Translation. With Illustrations in English, French, German, Russian and Hungarian.* Budapest: Scholastica 473 pp. ISBN 9632068394.
- Klaudy Kinga (szerk.) 2003. *Fordítás és tolmácsolás az ezredfordulón. 30 éves az ELTE Fordító és Tolmácsképző Központja. Tanulmányok, visszaemlékezések, tanárok és hallgatók névsora.* Budapest: Scholastica. 187 pp. ISBN 963 8614137
- Láng Zsuzsa 2001. *Tolmácsolás felsőfokon. A hivatásos tolmácsok képzéséről.* Budapest: Scholastica. 2002. 212 pp. ISBN 963 86 86141 2 9
- Horváth Ildikó – Szabari Krisztina – Volford Katalin 2000. *Fordítás és tolmácsolás a világban. Oktatási segédanyag fordító- és tolmácsképző intézetek hallgatói számára.* Budapest: FTK. 216 pp. ISBN 963 463 375 7
- Szabari Krisztina 1999. *Tolmácsolás. Bevezetés a tolmácsolás elméletébe és gyakorlatába.* Budapest: Scholastica. 141 pp. ISBN 963 85912 8 5
- Klaudy Kinga (szerk.) 1999. *A magyarországi fordító- és tolmácsképzés 25 éve.* Budapest: Scholastica. 125 pp. ISBN 963 85912 5 0
- Kinga Klaudy – János Kohn (eds.) 1997. *Transfere Necesse Est. Proceedings of the 2nd International Conference on Current Trends in Studies of Translation and Interpreting.* Budapest: Scholastica. 570 pp. ISBN 963 85281 5
- Kinga Klaudy – José Lambert – Anikó Sohár (eds.) 1996. *Translation Studies in Hungary.* Budapest: Scholastica. 208 pp. ISBN 963 85281 2 5

FOLYÓIRAT

FORDÍTÁSTUDOMÁNY Tanulmányok az írásbeli és szóbeli nyelvi közvetítés elmélete, gyakorlata és oktatása témaköréből. Budapest: Scholastica. ISSN 1419 7480 eddig megjelent: 1999/1,2., 2000/1,2., 2001/1, 2, 2002/1,2, 2003/1,2, 2004/1,2, 2005/1,2, 2006/1-2. 2007/1,2, 2008/1,2, 2009/1,2, 2010/1,2,2011/1

ACROSS LANGUAGES AND CULTURES. A Multidisciplinary Journal of Translation and Interpreting Studies. Budapest: Akadémiai Kiadó. ISSN 1585-1923 eddig megjelent: 2000/1,2., 2001/1, 2, 2002/1,2, 2003/1,2, 2004/1,2, 2005/ 1,2, 2006/1-2, 2007/1-2., 2008/1,2, 2009/1,1, 2010/1, 2, 2011/1.

A fenti kiadványok megvásárolhatók:

Papp Sándorné, ELTE BTK Fordító- és Tolmácsképző Tanszék
Budapest, 1088 Múzeum krt. 4. F épület. Telefon: 4116500 /5894 – Fax: 4 855 217
E-mail: pappjutka@ludens.elte.hu Megrendelőlapok letölthetők: www-elteftt.hu

SZENT JEROMOS ALAPÍTVÁNY

A MAGYAR FORDÍTÓ- ÉS TOLMÁCSKÉPZÉS TÁMOGATÁSÁÉRT

Az alapítvány célja a magyarországi fordító- és tolmácsképzés támogatása. Ennek érdekében az alapítvány támogatja az intézményes tolmács- és fordítóképzést, ösztöndíjjal segíti tolmács, illetve fordító szakos hallgatók tanulmányait és külföldi részképzését, támogatja tolmács és fordító oktatók továbbképzését, szakmai továbbképző tanfolyamokat szervez annak érdekében, hogy a tolmács- és fordítói munka színvonalának emelésével elősegítse Magyarország euro-atlanti integrációját, szakmai folyóiratot, illetve publikációkat jelentet meg, tudományos kutatást kezdeményez, folytat, illetve támogat, valamint szakmai kapcsolatokat kezdeményez és ápol magyarországi és külföldi társintézetekkel és szakmai szervezetekkel.

A kuratórium elnöke: dr. Klaudy Kinga

Az alapítvány nyitott. Az alapítványt minden magyar és külföldi magánszemély vagy jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező társaság pénzüsszegekkel, illetve szolgáltatásokkal támogathatja.

A Szent Jeromos Alapítvány számlaszáma:10100792-72841400-00000008.

Számlavezető Bank: Budapest Bank, Királyhágó téri fiók

A közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi CLVI törvény értelmében az alapítványt támogató pénzadományok levonhatók a személyi jövedelemadó- és társasági adóalapból.

Az alapítvány székhelye: ELTE BTK Fordító- és Tolmácsképző Tanszék.

Budapest 1088. Múzeum krt. 4. „F” épület 4116500/5894,

E-mail: pappjutka@ludens.elte.hu

FELHÍVÁS

1%

Felkérjük a Fordító- és Tolmácsképző Tanszék hallgatóit, öregdiákjait, tanárait, lektorait és mindenkit, akit érdekel a fordítás és tolmácsolás ügye, hogy jövedelemadójuk 1%-val támogassák alapítványunk célkitűzéseit.

Ehhez a személyi jövedelemadó-csomagban található rendelkező nyilatkozaton a Szent Jeromos alapítvány adószámát kell feltüntetni:

18166143-1-42

Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik 2011-ben alapítványunkat jövedelemadójuk 1%-val támogatták. A felajánlott összeget a fordítóképzésben résztvevő hallgatók támogatására és a „Fordítástudomány” kiadására fordítottuk.

